

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI**

**DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARININ
EĞİTİM PAYDAŞLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMET AKBABA

**ANKARA
TEMMUZ, 2019**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI**

**DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARININ
EĞİTİM PAYDAŞLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMET AKBABA

DANIŞMAN: DOÇ. DR. ŞAKİR ÇINKIR

**ANKARA
TEMMUZ, 2019**

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ahmet AKBABA adlı öğrencinin hazırladığı “Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitim Paydaşlarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı / Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programı’nda jüri üyelerince oy birliği ile **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

	<u>Jüri Üyeleri</u>	<u>İmza</u>
Başkan	Doç. Dr. Şakir ÇINKIR	
Üye	Doç. Dr. Serkan KOŞAR	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Pelin TAŞKIN	

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından 30/07/2019 tarihinde, Enstitü Yönetim Kurulunca .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yasemin KARAMAN KEPENEKÇİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapıtlara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Ahmet AKBABA

ÖZET

DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARININ EĞİTİM PAYDAŞLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

AKBABA, Ahmet

Yüksek Lisans Tezi/ Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Şakir ÇINKIR

Temmuz, 2019, xii + 118 sayfa.

Bu çalışmanın temel amacı, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında destekleyici eğitim kapsamında uygulanmaya başlanan destekleme ve yetiştirme kurslarının kazanımları, öğretim yöntemi, uygulamadaki sıkıntılar ve çözüm önerileri hakkındaki eğitim paydaşlarının (öğretmenler, öğrenciler ve veliler) görüşlerinin derinlemesine incelenmesidir. Çalışmanın nitel boyutunda destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik öğrenci ve veli görüşlerinin derinlemesine incelenmesi ve ayrıntılı bir biçimde açıklanması amaçlanmıştır ve bu doğrultuda olguları bulundukları ortamda bütüncül olarak değerlendirmek için durum çalışması kullanılmıştır. Nicel boyutunda ise destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik öğretmen görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma kapsamında destekleme ve yetiştirme kurslarına katılan öğrencilerden ve velilerden görüşme yöntemi, kurslarda görev alan öğretmenlerden ise anket yöntemi ile veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde genel bir giriş yapılmış, ikinci bölümde eğitim hakkı, Türk eğitim sistemi, kademeler arası geçiş süreci, dershanelerin kuruluşu, işleyişi ve kapatılması ile ilgili genel bilgilere yer verilmiş, destekleme ve yetiştirme kurslarının gelişim sürecine ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Yöntem ile ilgili bilgilere üçüncü bölümde, toplanan verilere ilişkin yapılan analizler sonucu elde edilen bulgulara dördüncü bölümde yer verilmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin görüşlerinin genellikle olumlu yönde olduğu ve kursları birçok yönden önemli, faydalı ve gerekli buldukları tespit edilmiştir. Ancak kurslara ilişkin geliştirilmesi gereken yönlerin de bulunduğu ve ilgili düzenlemelerin yapıldığı takdirde kursların çok daha nitelikli hâle gelebileceği saptanmıştır. Kurslara ilişkin iyileştirmeler ve alınabilecek önlemlere öneriler bölümünde yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Eğitim politikası, kurs, destekleme ve yetiştirme.*

ABSTRACT

ASSESSMENT OF SUPPORT AND TRAINING COURSES BASED ON THE VIEWS OF EDUCATIONAL PARTICIPANTS

AKBABA, Ahmet

Master Degree, Department of Education Sciences

Supervisor: Associate Professor Şakir ÇINKIR

July 2019, xii + 118 page.

The main purpose of this study is to thoroughly examine the views of the educational participants such as teachers, students and parents, about the outputs, teaching methods, problems in practice and suggestions of solution for the support and training education which started to be practiced as part of the supportive education during 2014-2015 academic year. In the qualitative part of the study, the aim is to examine in depth and explain the opinions of students and parents about the support and training courses in detail. In this context, case studies were used to evaluate the objects in their entirety. In the quantitative part, descriptive survey model are used in order to examine the opinions of teachers about the support and training courses based on various variables. In the scope of the research, data is collected from the students and parents who participated in the support and training courses through interview method and from teachers who took part in the courses through survey method. In the first part of the study, a general introduction was made. In the second part, general information were given about the right to education, Turkish educational system, transition between stages, establishment, operation and closure of the supplementary courses and explanations were made on the development process of support and training courses. In the third part, the methods that are used in the study is presented. Finally, in the fourth part, findings obtained from the analysis of the collected data are discussed.

As a result of the research, it is found that the opinions of teachers, students and parents on the support and training courses are generally positive and they believe the courses are important, useful and necessary in many ways. However, it has been determined that there are aspects of the courses that can be improved and the courses will be improved if necessary regulations are made. The potential improvements related to the courses and measures to be taken are presented in the recommendations section.

Key Words: *Education policy, course, support and training.*

ÖNSÖZ

Eğitim bir toplumun gelişmesini ve ilerlemesini sağlayan en etkili araçlardan birisidir. Dolayısıyla eğitim, devletler için sadece bir kamu hizmeti değil aynı zamanda toplumu şekillendirmenin, onu istenilen hedefe yöneltmenin bir aracı olarak da görülmüştür. Eğitim; bir ülkenin refah seviyesinden ekonomik kalkınmışlığına, toplum içerisindeki bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerinden bireylerin devletle olan ilişkisine kadar birçok şeyi etkileyen ve düzenleyen unsurlardan biridir.

Türkiye’de eğitim sistemi Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze kadar birtakım değişiklikler geçirmiştir. Genel olarak bu değişimler sonucu gün geçtikçe sınav odaklı bir eğitim anlayışının hayatımıza yerleştiği söylenebilir. Dolayısıyla öğretimin niteliği hem öğrenciler hem de eğitimin tüm diğer paydaşları tarafından sınav sonucuna odaklı olarak değerlendirilmekte ve bu doğrultuda okullarda verilen eğitimin yetersiz kalacağını düşünen öğrenci ve aileler açısından ilave eğitim ihtiyaçları ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyacı özellikle 1980’li yıllardan sonra ortaya çıkan dershaneler büyük ölçüde karşılamıştır. Ancak yakın dönemde dershanelerin kapatılmasıyla bu noktada ortaya çıkabilecek boşluğu kapatabilmek amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından destekleme ve yetiştirme kursları açılmıştır. Kurslar güz, bahar ve yaz dönemi olmak üzere üç dönem şeklinde planlanmış ve ücretsiz bir şekilde öğrencilerin faydalanması sağlanmıştır. Bu çalışma destekleme ve yetiştirme kurslarının faaliyetlerine başladığı günden bugüne kadar gelişen süreçte kursların niteliğinin ne düzeyde olduğu ve kursların geliştirilmesi açısından ne gibi çalışmalar yapılabileceğine ilişkin sonuçları ortaya koymak amacıyla yapılmış ve süreçten etkilenen eğitim paydaşlarının (öğretmen, öğrenci, veli) görüşleri değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulguların destekleme ve yetiştirme kurslarındaki problemlere ilişkin farkındalık oluşturacağı ve kursların geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma sürecinde gösterdiği destekten ötürü değerli danışman hocama, aileme ve arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR	xii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Amaç.....	2
Önem.....	3
Sayıtlar.....	3
Sınırlılıklar	3
Tanımlar.....	4
BÖLÜM 2.....	5
KURAMSAL ÇATI	5
Eğitim Hakkının Yasal Dayanakları	5
Türk Eğitim Sistemi.....	6
Sınav Odaklı Sistem Anlayışı	7
Öğretimde Kademeler Arası Geçiş	9
Destekleme ve Yetiştirme Kursları.....	12
BÖLÜM 3.....	14
YÖNTEM	14
Araştırmanın Modeli.....	14
Çalışma Grubu/ Evren-Örneklem	15
Verilerin Toplanması	16
Verilerin Çözümlemesi.....	17
BÖLÜM 4.....	19
BULGULAR VE YORUMLAR	19
Öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına İlişkin Görüşleri	21
Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına İlişkin Görüşleri	62
Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına İlişkin Görüşleri	82
BÖLÜM 5.....	95
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	95
Sonuçlar	95
Öneriler	97

KAYNAKLAR.....	100
EKLER	106
EK 1. Anket Formu.....	107
EK 2. Görüşme Formları (Öğrenci-Veli).....	111
EK 3. Etik Kurul Onayı	115
EK 4. Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni	116
BENZERLİK BİLDİRİMİ	117
ÖZGEÇMİŞ.....	118

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa
Tablo 1 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları	19
Tablo 2 Öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri	22
Tablo 3 Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım ile İlgili Maddelerin Kıdeme Göre Ki Kare Sonuçları.....	23
Tablo 4 Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları.....	24
Tablo 5 Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları.....	25
Tablo 6 Öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarındaki Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri.....	26
Tablo 7 Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin Kıdeme Göre Ki Kare Sonuçları	28
Tablo 8 Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları.....	29
Tablo 9 Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları	31
Tablo 10 Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları	32
Tablo 11 Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin Öğretmenlerin Kurslarda Görev Alma Sürelerine Göre Ki Kare Sonuçları.....	33
Tablo 12 Öğretmenlerin Personel ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri.....	34
Tablo 13 Personel ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları	36
Tablo 14 Personel ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları	37
Tablo 15 Personel ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları.....	39
Tablo 16 Personel ile İlgili Maddelerin Kurslarda Görev Alma Süresine Göre Ki Kare Sonuçları.....	40
Tablo 17 Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri	41
Tablo 18 Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelerin Kıdeme Göre Ki Kare Sonuçları.....	43
Tablo 19 Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları.....	44

Tablo 20 Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları.....	45
Tablo 21 Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları.....	46
Tablo 22 Öğretmenlerin Kurslardaki Eğitim ve Öğretim Ortamı ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri	47
Tablo 23 Eğitim ve Öğretim Ortamı ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları	49
Tablo 24 Eğitim ve Öğretim Ortamı ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları	50
Tablo 25 Öğretmenlerin Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri.....	52
Tablo 26 Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları.....	54
Tablo 27 Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları	55
Tablo 28 Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları	56
Tablo 29 Öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarındaki Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri.....	58
Tablo 30 Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelerin Cinsiyete Göre Ki Kare Sonuçları.....	59
Tablo 31 Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelerin Kıdeme Göre Ki Kare Sonuçları	60
Tablo 32 Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları.....	61
Tablo 33 Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları	62
Tablo 34 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları	63
Tablo 35 Öğrencilerle Yapılan Görüşme Sonuçlarının Analizinden Elde Edilen Temalar	64
Tablo 36 Öğrencilerin Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	64
Tablo 37 Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım Sebeplerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	67
Tablo 38 Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Tercih Ettikleri Derslere İlişkin Analiz Sonuçları	70
Tablo 39 Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Okul Derslerine Etkisi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları	72
Tablo 40 Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Merkezî Sınavlara Yönelik Etkisi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	74

Tablo 41 Öğrencilerin Ailelerinin Kurslara Yönelik Tutumu ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	76
Tablo 42 Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yaşanan Problemler ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	77
Tablo 43 Öğrencilerin Kursların Beklentilerini Karşılama Düzeyi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	79
Tablo 44 Öğrencilerin Kursların Geliştirilmesine Yönelik Önerilerine İlişkin Analiz Sonuçları	80
Tablo 45 Araştırmaya Katılan Velilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları .	82
Tablo 46 Veliler ile Yapılan Görüşme Sonuçlarının Analizinden Elde Edilen Temalar	83
Tablo 47 Velilerin Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	84
Tablo 48 Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Öğrencilerin İhtiyaç Duydukları Sebepleri ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları	85
Tablo 49 Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Öğrencilerin Tercih Ettikleri Dersler ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları	87
Tablo 50 Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğrencilerin Okul Derslerine Etkisi İle İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	89
Tablo 51 Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yaşanan Problemler ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	90
Tablo 52 Velilerin Kursların Beklentilerini Karşılama Düzeyi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	91
Tablo 53 Velilerin Kursların Geliştirilmesine Yönelik Önerileri ile İlgili Analiz Sonuçları	93

KISALTMALAR

MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
ÖSYM	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
ÖSYS	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi
ÜSYM	Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
LGS	Liselere Geçiş Sınavı
OKS	Ortaöğretim Kurumları Sınavı
SBS	Seviye Belirleme Sınavı
TEOG	Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi
OBP	Ortaöğretim Başarı Puanı
ÖYS	Öğrenci Yerleştirme Sınavı
ÖSS	Öğrenci Seçme Sınavı
YGS	Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı
YKS	Yükseköğretim Kurumları Sınavı
LYS	Lisans Yerleştirme Sınavı
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PISA	Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
ÖDSGM	Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem, amaç, önem, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar bölümlerine yer verilmiştir.

Problem

Eğitim, planlı ve programlı bir şekilde yürütülmesi gereken bir süreçtir. Sistemli ve düzenli bir sürece olan ihtiyaç, öğretim programlarını da gerekli kılmıştır. Öğretim programlarında yer alan hedefler öğrencilere kazandırılırken öğrenmenin tamamlanması amacıyla ilave eğitimlere gereksinim duyulabilmektedir. Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS) 2011 sonuçları analiz edildiğinde Fen ve Matematik alanında Türkiye’de 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin özellikle üst düzey becerilerin kazanılması noktasında problem yaşadıkları tespit edilmiştir (Büyüköztürk, Çakan, Tan ve Atar, 2014). Ayrıca Davis ve Sorrell (1995), istenilen düzeyde başarı elde edemeyen öğrenciler için ilave eğitimin önemli bir gereksinim olduğunu vurgulamaktadır.

Araştırmalar dersane eğitimi takviyesi alan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha başarılı olduğunu göstermektedir (Okur ve Dikici, 2004). Ancak dersanelerin ücretli olmaları sebebiyle eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlama konusunda önemli bir sorun oluşturduğu söylenebilir.

Dersanelerin kapatılması sürecinden sonra, eğitimde fırsat eşitliğini sağlama politikasının bir sonucu olarak Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2014-2015 eğitim-öğretim yılı itibarıyla tüm ortaokul ve liselerde destekleyici eğitim kapsamında kurslar verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda 23.09.2014 tarih ve 4145909 sayılı Makam Onayı ile Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi yürürlüğe girmiştir (MEB, 2014). 2015-2016 eğitim-öğretim yılı itibarıyla ise dersaneler kapatılmış ve faaliyet alanları özel eğitim kursları adı altında sınırlandırılmıştır (MEB, 2015a).

Destekleme ve yetiştirme kurslarına MEB tarafından büyük bir önem atfedilmektedir. Hem öğretmenler hem de idareciler açısından yapılan teşviklerle oldukça cazip hâle getirilen kurslar ücretsiz olması sebebiyle de önemli bir yere sahiptir. Kursların yeni olması sebebiyle uygulamada birtakım sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Kurslarda

yaşanan sorunların tespit edilmesi, kursların verimini artırma noktasında katkı sağlayacaktır. Bu doğrultuda yapılacak bu araştırmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin eğitim paydaşlarının (öğretmenler, öğrenciler ve veliler) görüşlerinin alınmasının, kurslardaki sorunların tespit edilmesi ve kursların etkililiği noktasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili literatürde birtakım çalışmalar bulunmaktadır. Ancak yapılan bu çalışmalar ağırlıklı olarak makale türünde olup kurslara ilişkin eğitim paydaşlarının görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla yüksek lisans tezi düzeyinde yapılan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda destekleme ve yetiştirme kurslarının eğitim paydaşlarınca değerlendirilmesine yönelik yüksek lisans tezi düzeyinde gerçekleştirilecek bir araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu araştırmayla destekleme ve yetiştirme kurslarının kazanımları, kurslardaki öğretim yöntemi, uygulamadaki sıkıntılara ilişkin çözüm önerileri hakkında eğitim paydaşlarının (öğretmenler, öğrenciler ve veliler) görüşlerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Ankara ilinin merkez ilçelerinden Altındağ, Çankaya, Mamak ve Yenimahalle’de bulunan MEB bünyesindeki ortaokul ve liselerde görevli öğretmenler, bu okullarda eğitim alan öğrenciler ve velilerin kurslara yönelik görüşleri değerlendirilerek aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin kursların genel yapısına dair (kurslara katılım, eğitim ve öğretim programı, personel, ölçme ve değerlendirme uygulamaları, eğitim ve öğretim ortamı, öğrenci rehberlik hizmetleri, eğitim ve öğretim materyalleri) görüşleri nelerdir?
2. Öğrenci ve veli görüşlerine göre öğrencilerin kurslara katılmaları üzerinde rol oynayan faktörler nelerdir?
3. Öğrenci ve veli görüşlerine göre kurslarda tercih edilen dersler hangileridir ve kursların öğrencilerin okul dersleri üzerine etkisi nasıldır?
4. Öğrenci ve veli görüşlerine göre kursların öğrencileri merkezî sınavlara hazırlama konusunda etkisi nasıldır?
5. Öğrenci ve veli görüşlerine göre kurslara devam etmek, aile ve öğrencileri nasıl etkilemektedir? Ne gibi zorluklarla karşılaşmaktadırlar?

6. Öğrenci ve veli görüşlerine göre kursların öğrenci ve velilerin beklentilerini karşılama düzeyi nasıldır?

7. Eğitim paydaşlarının kursların daha verimli hâle getirilmesine ilişkin önerileri nelerdir?

Önem

Türk eğitim sisteminin sınav odaklı oluşu sebebiyle oluşan sınava hazırlığa yönelik eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulan ve yıllardır öğrencileri mevcut öğretim programından farklı bir biçimde merkezî sınavlara hazırlamalarıyla bilinen dershaneler 2014 yılında kapatılmıştır. Bunun sonucunda öğrencilerin ilave eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri amacıyla destekleme ve yetiştirme kursları MEB tarafından açılmıştır. Bu çalışma ile destekleme ve yetiştirme kurslarının işleyişi, süreçte yaşanan problemler ve kursların geliştirilmesine yönelik yapılabilecek düzenlemelerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, kursların okullardaki eğitimin kalitesine etkisini ortaya çıkarması açısından da önemlidir. Ayrıca kursların sınavlara hazırlama konusunda geçmiş yıllarda okullar hakkında oluşan olumsuz algıda değişiklik oluşturup oluşturmadığını gözler önüne sermektedir. Özel okullar ile devlet okulları arasındaki başarı farkının en aza indirilmesi ve fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla alınması gerekli tedbirlerin neler olduğunu açıklamaktadır.

Sayıtlılar

Bu araştırma yürütülürken araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin veri toplama araçlarındaki sorulara, araştırılan konuyla ilgili gerçek durumu yansıtan samimi ve objektif cevaplar verdikleri kabul edilmiştir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın şu hususlarda sınırlılıklar taşıdığı kabul edilmektedir:

1. Araştırma, öğretmenlere uygulanan anketler, öğrenci ve velilere uygulanan görüşme formları ile sınırlıdır.

2. Araştırma, 2018-2019 yılında Ankara ilindeki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı genel kamu ortaokul ve liselerde öğrenim görmekte olup destekleme ve yetiştirme

kurslarına katılan öğrenciler, destekleme ve yetiştirme kurslarında görev yapan öğretmenler ve kurslarda öğrenim gören çocukları olan veliler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Destekleme ve Yetiştirme Kursu: Örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde öğrenimlerine devam eden öğrenci ve kursiyerlerin desteklenmesi ve yetiştirilmesi amacıyla resmî okul ve kurumlarda açılan kurslardır (MEB, 2014).

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇATI

Bu bölümde araştırma konusuyla ilgili literatür taramasına yer verilmiştir. Çalışmadaki bilimsel yaklaşım kuramsal açıdan gerekçelendirilmiş ve çalışmanın probleminin hangi çerçevede ele alınacağı tartışılmıştır. Bu doğrultuda öncelikle eğitim hakkının yasal dayanaklarına, Türk eğitim sistemi ve kademeler arası geçiş sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiş; sonrasında destekleme ve yetiştirme kursları genel olarak değerlendirilmiştir.

Eğitim Hakkının Yasal Dayanakları

Eğitim hakkı, insan haklarının bir yansıması olarak düşünüldüğünde insanların eğitimi talep etme ve bu talebin karşılanması hakkı olarak tanımlanabilir. Bu nedenle eğitim hakkı yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır. Bu yasal düzenlemeler bireye getirdiği ödevlerin yanı sıra devlete de bir takım yükümlülükler getirmektedir. Eğitim ve öğretimin vatandaşlar açısından bir hak olarak tanınması ve devlet tarafından sağlanması öngörülmüştür. Bu kapsamda Türkiye’de eğitim ile ilgili hukukî metinler genel hatları ile incelendiğinde ilk olarak 1982 Anayasası, devamında 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu karşımıza çıkmaktadır.

Devletin temel kurumları arasındaki işlevleri düzenleyen, vatandaş ile devletin birbirlerine karşı hak ve ödevlerini belirleyen temel yasalar bütünü olan Anayasalar, eğitim hakkı konusunda da belirli düzenlemeler içermektedir. Türkiye’de de hâlen yürürlükte olan 1982 Anayasasının 42. Maddesinde eğitim hakkı ele alınarak, Anayasal güvenceye kavuşturulmaya çalışılmıştır. İlgili madde devletin ideolojisine değinerek temel eğitimin her vatandaş için zorunlu ve ücretsiz olmasını, özel eğitime ihtiyaç duyan ve ekonomik geliri olmayan öğrencilerin desteklenmesini, eğitim dili noktasında yalnızca Türkçe’nin anadil olarak kabul edilerek uygulanmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. 130. Maddede ise yükseköğretim kurumlarının bilimsel özerkliklerine, işlevlerine, öğretim üyelerinin devlet ideolojisi haricindeki hususlarda özgürlüklerine ve iş güvencelerine değinilmiştir.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ise 1961 yılında yürürlüğe konulmuş olup eğitim ve öğrenim hakkının kullanılmasını düzenlemektedir. Kanun maddeleri incelendiğinde Anayasada belirtilen hak ve ödevlerin ayrıntısıyla belirtildiği görülmektedir. Eğitim kurumlarının işleyişi bu Kanunla detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Türk millî eğitiminin genel amaçlarını belirleyen 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ise 14.06.1973 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Öğretmenlik mesleği, eğitim sisteminin genel yapısı, eğitim araç ve gereçleri, okul binaları ve tesisleri, eğitim alanındaki görev ve sorumluluklar yasada yer alan bölümlerdir.

Eğitim, her insanın sahip olması ve ulaşabilmesi gereken sosyal bir haktır. Bireylerin bu hakka ulaşmasını ve bu hakkın korunmasını sağlamak için birtakım yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ancak Türkiye’de ve dünyada eğitim hakkı, gerek özel gerek de ekonomik nedenlerden dolayı her insana eşit ölçüde sunulamamaktadır. Türkiye’de özel okullar ve devlet okulları arasındaki farkın yanı sıra iki devlet okulu arasındaki farklar da çeşitli değişkenlerin (il, bölge, semt, mahalle, ekonomik, kültürel çevre profilleri vs.) etkisiyle ileri boyutlara varabilmektedir.

Türk Eğitim Sistemi

Türk eğitim sistemi Cumhuriyetin ilan edildiği günden bugüne kadar sürekli güncellenen bir yapıda olmuş ve pek çok değişiklik geçirmiştir. Gerçekleştirilen değişiklikler, genellikle hükümet politikaları doğrultusunda yapılan icraatlar ve sürekli gelişim ve değişim sürecinde olan bilgi ve eğitim teknolojilerine uyum sağlama amacını taşımaktadır. Türk eğitim sisteminde yapılan değişiklikler de ülkenin neredeyse tamamını etkilemekte ve herkes için önem arz etmektedir. Yapılan reformlar ve yeniliklerin bazıları eğitim camiasından destek alırken bazıları da sert eleştiriler almaktadır.

Toplumun önemli bir kesiminden eleştiri alan yeniliklerden biri de 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile uygulamaya konulan 4+4+4 düzenlemesi olmuştur. Bu Kanunun kabul edilmesindeki gerekçeler, toplumdan gelen talepler, eğitim çalışanları, eğitim örgütleri ve sivil toplum örgütleri tarafından dile getirilen sorunlar ve değişim isteği olarak ifade edilmiştir. Bu değişim isteğinin sonucu olarak 18. Millî Eğitim Şurası kararları çerçevesinde yeni düzenleme yürürlüğe konulmuştur (Memişoğlu ve İsmetoğlu, 2013). Bu düzenleme günümüzde hâlen uygulanmaya devam etmektedir.

MEB (2012a) tarafından zorunlu eğitimin 6287 sayılı Kanunla 12 yıla çıkarılması sonrasında başlayan süreçte iki ana hedefin ön plana çıktığı belirtilmiştir. İlki ortalama eğitim süresinde toplumsal seviyeyi artırmak, ikincisi ise bireylerin ihtiyaçları ve beklentileri doğrultusunda ilgilerine göre yönlendirme yapmaya olanak sağlayacak bir eğitim sistemi oluşturmak olarak ifade edilmiştir. Ayrıca eğitim sayesinde 21. yüzyıldaki değişim ve dönüşüme ayak uydurmanın mümkün olacağı ve en az lise düzeyinde eğitime tüm nüfusça ulaşılması gerekliliği vurgulanmıştır. Tüm bunlar 4+4+4 düzenlemesine geçişin temel sebepleri olarak göze çarpmaktadır. 4+4+4 düzenlemesinin en önemli özellikleri arasında zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması, ülke genelinde okullaşma oranında artış sağlanması ve bölgesel düzeyde okullar arasında görülen farklılıkları ortadan kaldırmayı amaç edinmesi gösterilebilir.

Sınav Odaklı Sistem Anlayışı

Türkiye’de 1960’lı yıllardan itibaren eğitim sisteminde yaşanan değişimler sonucu yapısallaşan sınav odaklı eğitim anlayışı, öğrencilerin bir üst eğitim kademesine geçişte ve gelecek planlarını belirlemede oldukça etkili ve önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenciler gelecekte iyi bir mesleğe sahip olmanın yolunun iyi bir üniversite mezunu olmaktan, iyi bir üniversiteyi kazanmanın yolunun da iyi bir lisede öğrenim görmekten geçtiğinin farkındadır. Dolayısıyla birçok öğrenci eğitim sürecini sınava hazırlık odaklı yürütmektedir. Küçük yaşlardan itibaren öğrenciler eğitim sisteminin bir getirisi olarak kendilerini sınavlara hazırlık sürecinde bulmaktadırlar (Kayapınar, 2006).

Türkiye’de 1960’lı yıllara kadar sınavsız olan kademeler arası geçiş sürecinin nüfus artışı ve bu doğrultuda ortaokul ve liselerin sayılarının artması ile birlikte sınavlar ve benzeri seçme yöntemleri ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Başlangıçta eğitim kurumları bu sınavları bağımsız olarak gerçekleştirse de, gelişen süreçte artan talebin oluşturduğu yoğunluk nedeniyle bu sınavlar okul bazlı olmaktan çıkarak merkezî sınavlara dönüşmüşlerdir (Dinç, Dere ve Koluman, 2014).

Ortaöğretim kurumlarının türlerinin çoğalması sonucu Liselere Geçiş Sınavı (LGS) adı altında tek bir merkezî sınav 1997 yılında uygulamaya konulmuştur. Devamında ortaokul sekizinci sınıftan mezun olan öğrenciler ortaöğretim düzeyine geçiş için geçmişten günümüze sırasıyla Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS), Seviye Belirleme Sınavı (SBS) ve Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi (TEOG) gibi sınavlara girmişlerdir. Ortaokul öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen tüm bu sınavların

şekli, kapsamı ve içeriği her zaman eleştiri konusu olmuştur. Bu sınavlara getirilen eleştirilerin en önemlisi, okul dersleri ile uyumlu olmaması kademeler arası geçişte bir araç olarak görülmesi şeklinde olmuştur (Ocak, Akgül ve Yıldız, 2010).

Yükseköğretime geçiş süreci ise 1960'lı yıllara kadar ortaöğretimi tamamlayanların fakültelere sınavsız kabul edilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Ancak okul türlerinin çeşitlenmesi sonucu artan talepler doğrultusunda bazı üniversitelerin öğrenci alımında kendi sınavlarını yapmalarını gerekli kılmıştır. Artan başvurular sonucu üniversiteler tarafından uygulanan bu sistem ihtiyaca cevap vermediğinden yükseköğretime geçiş sınavlarını merkezî olarak gerçekleştirmek amacıyla Üniversitelerarası Kurul tarafından Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÜSYM) 1750 sayılı Üniversiteler Kanununun 52. Maddesi çerçevesinde kurulmuştur (Resmî Gazete, 1974). Yükseköğretime geçiş sınavlarını merkezî olarak uygulayan bu kurumun adı 1981 yılında Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) olarak değiştirilmiş, denenen çeşitli yükseköğretime geçiş yöntemlerinin sonunda 2018 yılında Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) uygulamaya konulmuştur. Günümüzde hâlen yükseköğretime geçiş süreci sınava dayalı olarak etmektedir.

Sınava dayalı sistemin eğitim kültürüne etkisine ilişkin 2011-2012 döneminde Nazlı Somel ve Arnd-Michael Nohl (2014) tarafından İstanbul'un beş farklı ilköğretim okulunda bir araştırma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmada sınav odaklı eğitim kültürünün devlet okullarında tamamıyla yerleşmiş olduğu ifade edilmiş ve eğitim başarısının sınav sonuçlarına odaklı bir biçimde değerlendirildiği saptanmıştır. Çalışmada dikkat çekilen bir diğer konu ise 2004 yılında müfredatın değiştirilmesi ile sınav odaklı eğitim sisteminin okullar arası uyumsuzluğa neden olduğu hususudur. Alt gelir grubunun yaşadığı bölgelerdeki okullarda standart testlere dayalı bir eğitim anlayışı hâkimken, orta gelir grubunun yaşadığı bölgelerdeki okullarda merkezî yönetimin belirlediği müfredata yönelik bir eğitim verildiği tespit edilmiştir. Bu durumun ana sebebi ise orta gelir grubundaki öğrencilerin dersane vb. olanaklardan daha fazla yararlanma olanağına sahip olmaları sebebiyle okullarında müfredata uygun bir eğitim anlayışı benimsenebilirken alt gelir grubundaki öğrencilerin ilave eğitim olanaklarından daha kısıtlı seviyelerde yararlanabilmesidir.

2004 yılında yenilenen eğitim müfredatı doğrultusunda yapılan düzenlemelerin öğrenciler üzerinde oluşturduğu olumsuz etki bazı araştırma sonuçlarına da yansımıştır. OECD tarafından 2012 yılında gerçekleştirilen Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) verileri doğrultusunda, Türkiye 65 ülkenin içerisinde genel sıralamada

45. sırada yer almıştır. Ayrıca Fen (43. sıra), Matematik (44. sıra) ve okuma-anlama (42. sıra) becerileri konusunda da OECD ortalamasının gerisinde kaldığı görülmektedir (MEB, 2012b). PISA 2012 Ulusal Ön Raporundaki önemli ayrıntılardan bir diğeri ise 2012 Matematik puanları arasındaki varyansın (farklılığın) %62'sinin okullar arasındaki farklılıklardan kaynaklandığının ve OECD ülkelerinde bu oranın %37 olduğunun tespit edilmesidir. Bu sonuçlar Türkiye'de eğitim kurumları arasında büyük ölçüde eşitsizliklerin olduğuna ilişkin önemli bir veri sunmakta ve Türkiye eğitim sisteminin öğrencileri eleştirel kimliklerinden hızla uzaklaştırdığını da göstermektedir.

Öğretimde Kademeler Arası Geçiş

Kademeler arası geçiş, öğrencilerin temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademeleri arasındaki geçiş sürecini ifade etmektedir. Bu süreç, toplumun eğitim talebinin bir göstergesi olarak ifade edilebilir (Ünal, 1996).

Türkiye'de ilkokulu bitiren öğrencilerin ortaokul düzeyine geçişleri sınavsız olarak gerçekleştirilmektedir. Bu aşamada Genel Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulları şeklinde iki seçenek bulunmakta olup bu okullara giriş için de ikamet zorunluluğu dışında özel bir koşul bulunmamaktadır. Okulun merkezî sınavlardaki başarısı, eve yakınlığı, güvenlik, öğretmenler hakkında alınan duyurular vb. etkenler velilerin okul tercihlerinde etkilidir (Küçükler ve Aslan, 2010). İlkokuldan ortaokula geçiş sürecinde günümüzde çok önemli problemler yaşanmadığı söylenebilir.

Ortaöğretime geçiş sürecinde ise 1955 yılında kurulan Maarif Kolejleri'nin sınavla öğrenci alması ile sınava ve seçmeye dayalı sistem başlamış, ardından çeşitlenen lise türlerinin açılması ile gitgide yerleşmiş ve benimsenmiştir. Öğrencilerin farklı lise türlerine seçimi başlangıçta dar katılımlı seçme sınavları ile yapılmış olsa da zamanla bu sınavlar ihtiyaçlara cevap vermediğinden 1997 yılında LGS isimli bir merkezî sınav uygulanmaya başlamıştır. Bu sınav uygulamasının adı 2005 yılında OKS olarak değiştirilmiştir (Atılgan, 2018).

OKS'nin ihtiyaca cevap verememesi ve kaldırılması sonucu Seviye Belirleme Sınavı (SBS) adıyla yeni merkezî sınavlar uygulanmaya başlamıştır. İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıflar için her yılın sonunda uygulanmak üzere düzenlenen SBS ilk olarak 6 ve 7. sınıflar için 2008 yılında, 8. sınıflar için ise 2009 yılında uygulamaya konulmuştur.

Öğrencilerin eğitim sürecindeki başarısını yalnızca sınav performansı ile ölçmenin öğrenciler üzerinde baskı oluşturduğu yönünde eğitim camiasından gelen

eleştiriler sonucu, öğrencileri sınava bağlı stresten uzaklaştırma hedefiyle MEB tarafından SBS'nin kaldırılması kararı alınmıştır (Süer, 2014). SBS'nin kaldırılması sonucu Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) süreci uygulanmaya başlamıştır.

TEOG uygulamasına göre öğrenciler 8. sınıfın iki döneminde de, okul dersleri sınavlarından birine merkezî nitelikli ortak bir sınav kapsamında girmektedir. Bu sınav kapsamında ortak sınav uygulanan altı ders (Türkçe, Fen ve Teknoloji, Matematik, Yabancı Dil, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi) bulunmaktadır (MEB, 2013b).

MEB (2013a), ortaöğretime geçiş uygulamasındaki güncelleme ile öğretmen, öğrenci ve okul arasında güçlü bir ilişki tesis etmeyi hedeflediklerini belirtmiştir. TEOG uygulamasının da öğrenci başarısını değerlendirirken tek bir sınav değerlendirmesinden ziyade geniş bir zaman diliminin değerlendirilmesini sağlayacağı ifade edilmiştir.

TEOG sisteminin devreye girmesiyle sadece talep eden değil öğrencilerin tümünün sınava zorunlu olarak girdiği bir seçme döneminin başladığı söylenebilir. Tüm öğrencilerin sekizinci sınıfın iki döneminde de sınav stresine girmesinin sonucunda ortaya çıkan psikolojik problemler, başarıyı ölçmeye odaklı bir test oluşu ve bunun seçme amaçlı kullanılması ve eleme özelliğinin düşük oluşu nedeniyle her sene çok sayıda birincinin varlığı TEOG'a getirilen eleştiriler olarak göze çarpmıştır. Nihayetinde de Bakanlık tarafından alınan bir kararla 2017 yılında TEOG kaldırılmıştır. Son olarak uygulanan liselere geçiş sisteminde ise liselerin yaklaşık yüzde doksana yakın bir bölümü için adrese dayalı yerleştirme uygulanmakta olup yüzde onluk bölüm için ise yerleştirme merkezî sınavla yapılmaktadır.

Türkiye'de ortaöğretime geçiş için de birçok farklı sistem uygulanmıştır. Bu sistemlerin her birinde yerleştirme seçme odaklı yapılmış ve merkezî bir sınav kullanılmıştır. Sonuç olarak isimleri değişse de bu sınavlar benzer nitelikler taşımaya devam etmiştir.

Türkiye'de yükseköğretime geçiş süreci ise 1950'li yılların sonuna kadar lise mezunları içerisinde yükseköğretime geçiş talebi olanların üniversiteler tarafından herhangi bir sınav olmaksızın kabul edilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte liselerde 1935'te uygulamaya konulan Lise Bitirme Sınavı ve Devlet Olgunluk Sınavı önemli rol oynamıştır. Lise diploması almak için Lise Bitirme Sınavında başarılı olmak gerekirken yalnızca lise mezunu olanların girebilme hakkına sahip olduğu Devlet Olgunluk Sınavı ise MEB tarafından yükseköğretime devam etmek isteyen öğrencilere yönelik olarak uygulanmıştır. 1955 yılında uygulanan bir değişiklikle birlikte Lise

Bitirme Sınavı ve Devlet Olgunluk Sınavı, Devlet Lise Sınavı adı altında birleştirilmiş ve liseyi bitirmek için öğrencilere bu merkezî sınav zorunlu kılınmıştır (Özgüven, 1972). Yapılan sınavda başarılı olan öğrencilerin sayılarının 1955-1958 yılları arasında başvurdıkları üniversite programlarının belirlenen kontenjanlarını aşması durumu ortaya çıkmış ve bu durum üniversitelerin seçme yapmasını zorunlu kılmıştır.

Üniversiteler öğrenci seçme işlemlerini başlangıçta lisedeki bölüm, başvuru sırası ve lise bitime derecesini dikkate alarak gerçekleştirmişlerdir (Arslan, 2004; ÖSYM, 2013). Fakat 1958’de merkezî sınav uygulanmasından vazgeçilerek her okul kendi sınavlarını yapmaya başlamış (Özgüven, 1972) ve yükseköğretime geçiş sürecinde üniversiteler tarafından yapılan seçme sınavları ile öğrenci yerleştirme dönemine girilmiştir.

Kendi beklentileri doğrultusunda 1974 yılına kadar her fakülte ya da üniversite açık uçlu, çoktan seçmeli ya da mülakat şeklinde sınavlarını gerçekleştirmiştir. Fakat devamında bazı üniversiteler birleşmiş ve çoktan seçmeli bir ortak sınav uygulayarak öğrenci alımını gerçekleştirmişlerdir (Arslan, 2004; Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM), 2017). Yükseköğretim talebinin üniversite kontenjanlarına oranla hızla yükselmesi ve öğrenci adaylarının her üniversitenin sınavına girebilmek için şehir değiştirmek zorunda kalmaları, çakışan sınav tarihleri ve ekonomik problemler nedeni ile merkezî bir sınav yapmak bir gereklilik haline gelmiştir.

Yükseköğretime öğrenci kabulüne ilişkin işlemler 1981 yılına kadar ÜSYM tarafından merkezî sınavlarla gerçekleştirilmiştir (ÖSYM, 2013). 1981 yılında ÖSYM adını alarak YÖK’ün bağlı kuruluşu olmuştur. 1981-1999 yılları arasında ÖSYM tarafından yükseköğretime geçiş sınavları Nisan ayında Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) ve Haziran ayında Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) şeklinde uygulanmıştır. İkili sınav sistemi 1999 yılında tek aşamalı hâle dönüştürülerek sınavın sadece ÖSS adı altında uygulanması kararlaştırılmış ve üniversiteye geçiş 1999-2006 yılları arasında yalnızca ÖSS ile gerçekleştirilmiştir. Ancak ÖSS’de ortaöğretim müfredatından soru sorulmaması, lise son sınıf öğrencilerinin okula devamsızlık yapmasına, okulda verilen eğitimi değersiz görmesine ve çoğunlukla sınava hazırlığa yönelmesine sebep olduğundan birtakım eleştirilere maruz kalmıştır. Gelen eleştiriler üzerine 2010 yılında ise yükseköğretime geçişte tekrar iki aşamalı sınavlara dönülmüş ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) olarak isimlendirilmiştir. Bu yeni sistem, YGS ve LYS olarak isimlendirilen iki sınav yer almış olup ilk aşamada uygulanan YGS’nin puanı, LYS’ye girmek için baraj puanı olarak ve açık öğretim programları ve ön lisans

programlarına yerleştirmede kullanılmıştır. İkinci aşamadaki LYS ise daha çok bilgi ölçmeye dayalı olarak uygulanarak puanları lisans programlarına öğrenci yerleştirmede kullanılmıştır. LYS sınavları beş alan için uygulanmıştır (ÖSYM, 2017; Özoğlu, Yıldız ve Canbolat, 2013).

Sınav sayısının fazlalığı ve çok sayıda puan türü olmasından kaynaklanan karmaşık yapısıyla eleştirilmesi sonucu ÖSYS, 2018 yılında YKS olarak güncellenmiştir. YKS iki ayrı oturum şeklinde planlanmıştır. Birinci oturumda; Temel Matematik ve Türkçe sorularını içeren ve akıl yürütme, hüküm çıkarma, mantıklı düşünme gibi becerilerin ölçülmesine olanak sağlayan Temel Yeterlik Testi uygulanmıştır. Diğer oturumda ise Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Türk Dili ve Edebiyatı olmak üzere dört farklı Alan Yeterlik Testi uygulanmıştır (Yükseköğretim Kurulu, 2018).

Ortaöğretime geçiş süreci ile benzer biçimde yükseköğretime geçiş sürecinde de adı, sayısı ve içeriğı farklılaşmakla birlikte uzun yıllardır merkezî sınav uygulaması devam etmektedir. Kademeler arası geçişin Türkiye’deki geçmişi ve güncel durum değerlendirildiğinde; eğitimin üst basamaklarına doğru geçişte yapılan seçme ve eleme işlemlerinin zaman zaman fırsat eşitliğı göz önünde bulundurulmadan gerçekteştirildiğı söylenebilir.

Destekleme ve Yetiştirme Kursları

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlama politikasının bir sonucu olarak MEB tarafından tüm ortaokullar ve liselerde 2014-2015 eğitim-öğretim yılı itibarıyla destekleyici eğitim kapsamında kurslar verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda 23.09.2014 tarih ve 4145909 sayılı Makam Onayı ile Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi yürürlüğe girmiştir (MEB, 2014).

Kurslar müfredatı takviye etmek üzere açılmış olup üç dönem olarak planlanmıştır. Kursların iki dönemi eğitim-öğretim faaliyetlerinin devam ettiğı güz ve bahar yarıyıllarında, bir dönemi ise yaz tatilinde gerçekteştirilmektedir (MEB, 2014).

Kurslarının öğretmenler tarafından tercih edilebilirliğini artırmak amacıyla MEB, kurslarda görevli olunan aylar için öğretmenlere 0,5 hizmet puanı verilmesi uygulamasını getirmiştir (Resmî Gazete, 2015). Ayrıca kurslarda görev alan öğretmenlerin alacakları ek ders ücretleri iki katına çıkarılmıştır (MEB, 2015b). Bu kapsamda yoğun bir biçimde çalışan öğretmenlerin çalışmasının karşılığının verilmesi hedeflenmiştir.

Hâlihazırda öğrenci olanlar açılan kurslardan ortaokul ve liselerde, mezun olan öğrenciler ise halk eğitimi merkezlerinde faydalandırılmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri derslere ilave olarak bu kurslarda yetenekleri doğrultusunda ilgili spor, kültür ve sanat alanlarında da farklı kurslar oluşturulmuştur (MEB, 2017).

MEB 2019 yılı Bütçe Sunuşunda destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili birtakım istatistiki bilgilere de yer verilmiştir. Buna göre, 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında birinci dönem için 23.256 kurs merkezi başvurusu alınmıştır. Bu kurslardan yararlanmak üzere 4.064.695 öğrenci ve kursiyer müracaat etmiştir. Kurslarda görev almak için ise 19.161'i ücretli, 264.329'u kadrolu olmak üzere toplam 283.490 öğretmen başvuruda bulunmuştur (MEB, 2019). Tüm bu veriler, kursların öğrenciler için önemli bir ihtiyaç olduğunu ve öğrencilerin yalnızca haftalık ders çizelgesi kapsamında aldıkları eğitim ile yeterli başarı düzeyine erişemediğini düşündüklerini göstermektedir.

Kurslarda devam zorunluluğu bulunmakta olup bir dersin toplam süresinin 1/10'inden fazla devamsızlık yapan öğrencilerin kaydı silinmektedir (MEB, 2014: madde 13) Kurslara ilişkin kırtasiye, temizlik, ısınma vb. giderler Bakanlıkça karşılanmaktadır. Kurslara devam eden öğrencilerden bu yönerge kapsamında herhangi bir ücret alınmamaktadır (MEB, 2014).

Kursların denetimleri il veya ilçe millî eğitim müdürlükleri ve maarif müfettişlerince gerçekleştirilmektedir. Kurslarda tutulması zorunlu olan defter ve belgeler kurs defteri, gelen-giden yazılar defteri, öğrenci/kursiyer yoklama defteri, denetim defteri ve kurs planları dosyasından oluşmakta olup iş ve işlemlerin önemli bir bölümü e-kurs modülü üzerinden elektronik ortamda yapılmaktadır (MEB, 2014)

Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin izleme ve değerlendirme faaliyetleri kapsamında 2015-2016 eğitim öğretim yılında İzmir, Erzurum, Adana, Bursa, Van, Kayseri, Ankara, Trabzon, Diyarbakır, Antalya, Samsun ve İstanbul il merkezlerinde tüm illerden gelen temsilciler ve okul müdürleri ile çalıştaylar yapılmıştır. Yapılan çalıştaylar; kursların ilave eğitim ihtiyacını azalttığını, öğrenciler ve öğretmenlerin kursları benimsediğini ve öğrencilerden ücret talep edilmediğinden ailelere önemli bir ekonomik katkı sağladığını ortaya koymuştur (MEB, 2016).

Destekleme ve yetiştirme kursları eğitimde fırsat eşitliğini sağlama ve dershanelerin kapatılması sürecinin yol açabileceği olumsuz etkilerin ortadan kaldırılması konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Öğrencilerin birçok kazanımı kurslarda pekiştirmelerine olanak sağlanmakta olup her geçen gün artan taleple hizmet etmeye devam ettiği ifade edilebilir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu/evren-örneklem, veri toplama araçlarının geliştirilmesi ve uygulanması ve verilerin çözümlenmesi bölümlerine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin Ankara’da MEB’e bağlı ortaokul ve liselerdeki kurslarda görev yapan öğretmenler, kurslara katılan öğrenciler ve velilerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, nicel ve nitel araştırma yöntemlerini kullanarak analiz yapmaya olanak tanıyan karma yöntem kullanılmıştır. Bu yöntem, çeşitli yöntemlerle elde edilen verilerin karşılaştırılmasına imkân sağlaması sebebiyle tercih edilmiştir. Bir yöntemle toplanan verilerin açıklamasında beklenmeyen sonuçların ortaya çıkması durumunda, diğer yöntemle toplanan verilerden yararlanılabilir. Bu sayede bir yöntemin uygulanması sonucu ortaya çıkabilecek eksiklikler diğer yöntemin katkısı sayesinde giderilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılarak elde edilen verileri çeşitlendirme ve karşılaştırma amacıyla karma araştırma yöntem desenlerinden “Çeşitleme” deseni kullanılmıştır. Birleşik desen veya eş zamanlı desen olarak da adlandırılan bu desen her iki araştırma yönteminden elde edilen verilerin birbirleriyle karşılaştırılması, anlamlandırılması, geçerlik ve güvenirliğinin artırılmasını sağlar (Cresswell ve Plano Clark, 2011).

Araştırmanın nitel boyutunda kurslara ilişkin öğrenci ve veli görüşlerinin derinlemesine incelenmesi ve ayrıntılı bir biçimde açıklanması amacıyla olguları bulundukları ortamda bir bütün olarak değerlendirmek için durum çalışması kullanılmıştır. Nicel boyutunda ise kurslar ile ilgili öğretmen görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amacıyla betimsel tarama modeline yer verilmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzde hâlen varlığını sürdüren bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2002).

Çalışma Grubu/Evren-Örneklem

Araştırmanın nicel boyutuna ilişkin evrenini Ankara ili merkez ilçelerinde yer alan ortaokul ve liselerde destekleme ve yetiştirme kurslarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni sosyo-ekonomik düzey olarak üç alt tabakaya bölünmüş (yüksek, orta, düşük) ve örnekleme bu alt gruplar temsil edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Ankara ilinin merkez ilçelerinden Altındağ, Çankaya, Mamak ve Yenimahalle’de bulunan MEB bünyesindeki ortaokul ve liselerde görevli ve kurslarda görev alan öğretmenler araştırmada yer almıştır. Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan verilere göre 2019 yılı Mart ayı itibarıyla Ankara ilinde kurslarda görevli öğretmen sayısı 10.617’dir. Öğretmenler arasından yapılan örneklem seçimi yansız olarak gerçekleştirilmiştir. Örneklem birimi olarak ortaokul ve lise alınmıştır. Araştırmada gerekli verileri toplamak üzere küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Küme örnekleme, örnekleme birimlerinin gruplardan oluştuğu durumlarda kullanılabilir (Büyüköztürk, 2010).

Evreni oluşturan varlıkların toplam sayısının bilindiği durumlarda, toplam 10617 kişilik bu evreni, 371 kişiden oluşacak bir örneklemin %95 kesinlik ve $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyinde temsil edebileceği anlaşılmaktadır (Balcı, 1995). Anket formu bu doğrultuda 500 kişilik bir gruba uygulanmış ve alınan geri dönüşler doğrultusunda 419 kişilik bir örnekleme ulaşılmıştır. Araştırma evreninde yer alan okulların bulunduğu semtlerin sosyo-ekonomik düzeyleri de dikkate alınmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda ise 2018-2019 yılında Ankara ilindeki MEB’e bağlı ortaokul ve liselerde öğrenim gören ve destekleme ve yetiştirme kurslarına katılan öğrenciler ve kurslarda öğrenim gören çocukları olan veliler ile çalışılmıştır. Çalışma grubu seçimi yapılırken amaçlı ve elverişli örneklem seçme yöntemi kullanılmıştır. Fraenkel ve Wallen (2006), elverişli örnekleme çalışma için elverişli şekilde erişilebilir bireylerden oluşan grup şeklinde tanımlarken amaçlı-kasıtlı örnekleme bireylerin özel niteliklerinden veya temsilin ön göstergelerinden dolayı seçilmesi olarak tanımlamaktadır. Bu amaçla çalışma grubu olarak Ankara ilindeki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul ve liselerde öğrenim görmekte olup kurslara kayıtlı ve araştırmaya katılmaya istekli olan 22 öğrenci ve 20 veli belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan yöntemlere ve izlenen yollara aşağıda ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Araştırmada karma araştırma yönteminin tasarımlarından biri olan “eşzamanlı üçgenleme tasarımı” doğrultusunda iki farklı veri toplama türü (nitel ve nicel) kullanılmış ve bu doğrultuda eş zamanlı olarak veriler toplanmıştır. Karma araştırmalar nitel ve nicel araştırma verilerinin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanmasını içermektedir. Böyle bir yöntemin kullanılmasının temel nedeni, veri çeşitlemesi yoluyla bulguların teyit edilmesi ve araştırmanın niteliğinin artırılmasıdır.

Araştırmada nicel veriler, araştırmacı tarafından hazırlanmış Anket Formu aracılığıyla toplanmıştır. Hazırlık sürecinde araştırma problemi çerçevesinde öncelikli olarak literatür taraması yapılmış ve benzer araştırmalar incelenerek var olan araştırma problemi şekillendirilerek araştırmaya genişlik kazandırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Anket Formu, araştırmacının problem durumuna yönelik olarak destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin görüşleri yansıtan maddelerden oluşturulmuştur.

Anketin ilk bölümünde kişisel bilgileri içeren altı madde, ikinci bölümünde kurslara yönelik görüşleri içeren Beşli Likert tipi (“Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum”) şeklinde yanıtlardan oluşan 32 madde bulunmaktadır. Anket Formu araştırmanın ekler bölümünde EK-1 numarası ile gösterilmektedir.

Araştırmanın nitel verilerinin toplanması sürecinde ise, destekleme ve yetiştirme kurslarına katılan öğrencilere araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Öğrenci Görüşme Formu”, velilere ise “Veli Görüşme Formu” birebir uygulanmıştır. İlgili formlar araştırmanın ekler bölümünde EK-2 numarası ile gösterilmiştir. Öğrenci ve velilere yönelik görüşme formları hazırlanırken öncelikle literatür taraması gerçekleştirilmiş ve araştırma problemi doğrultusunda destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik görüşlerin detaylı analizinin yapılabilmesi amacıyla açık uçlu sorulardan oluşturulmuştur.

Veri toplama aracı olarak hazırlanan anketlerin ve görüşme formlarının ölçme hedeflerine uygun olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde görev yapan öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerinin uzman görüşüne başvurulmuştur. Ölçme hedefleri doğrultusunda gereken içerik çözümlmeleri yapılarak anket ve görüşme formlarında yer alan maddelerin içerik ve hedefleri temsil edip etmediği irdelenmiş olup alınan geri dönütler çerçevesinde gerekli

düzenlemeler yapılmış ve ölçme aracı kullanılabılır hâle getirilmiştir. Hazırlanan anket ve görüşme formlarının belirlenen okullarda uygulanabilmesi için Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmış (EK-4) ve alınan izinler doğrultusunda uygulama gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmacı tarafından hazırlanan ankete ilişkin analizler için Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 22 programı kullanılmış ve araştırmaya katılan kişilerin cinsiyet, kıdem, okul türü, görev yaptıkları ilçe, branş, destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alma sürelerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri tablo halinde belirtilmiştir. Ayrıca tüm bu değişkenlere ilişkin öğretmen görüşlerinin farklılaşma durumlarını incelemek üzere ki kare analizleri uygulanmış, bu analizler tablolaştırılarak sunulmuş, tablo ve açıklamalarda yalnızca anlamlı olan değerlere yer verilmiştir.

Araştırmaya katılmaya gönüllü destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan öğretmenler tarafından doldurulan anketlerin toplanması ile araştırmaya ilişkin nicel veriler elde edilmiş ve SPSS 22 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Anket formunda yer alan maddeler konularına göre yedi gruba (Kurslara Katılım, Eğitim ve Öğretim Programı, Personel, Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları, Eğitim ve Öğretim Ortamı, Öğrenci Rehberlik Hizmetleri, Eğitim ve Öğretim Materyalleri) ayrılarak sınıflandırılmış ve bu gruplamaya yönelik başlıklar altında her bir maddenin analizi gerçekleştirilmiştir.

Öğrenci ve velilerden elde edilen veriler nitel araştırma tekniklerinden biri olan betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Bu teknikte veriler daha önceden belirlenmiş olan temalara göre özetlenmekte ve yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu kapsamda toplanan veriler, belirli temalar çerçevesinde birleştirilmiş, ortaya çıkan bulgular tablolar şeklinde sunulmuş, öğrenci ve veli görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Araştırmaya katılmaya gönüllü öğrenci ve veliler ile yapılan görüşmelerde ise veri kaybını önleme ve verilerin güvenilirliğinin sağlanması amacıyla yapılan görüşmeler ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşmelerin her biri yaklaşık olarak 20 dakika sürmüştür. Kişilerin özlük ve kişilik haklarının gizliliğinin korunması amacıyla, katılımcılara araştırma kapsamında herhangi bir kimlik bilgisinin kullanılmayacağı belirtilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler, herhangi bir ekleme veya çıkarma işlemi yapılmaksızın ham veri biçiminde Microsoft Word programı kullanılarak metne

dönüştürülmüştür. Verilerin dökümü detaylı bir şekilde incelenerek verilere ilişkin analizlerde oluşabilecek hataların önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın istatistiksel analizinde betimsel istatistik yöntemlerinden yüzde ve frekans hesaplamalarını gerçekleştirmek amacıyla NVivo 10 paket programı kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde sırasıyla öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin; demografik özellikleri ve destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin görüşlerinin analizine yer verilmiştir.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlere İlişkin Ayrıntılı Bilgiler

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin bazı demografik özelliklerine (cinsiyet, öğretmenlik mesleğindeki kıdem, görev yapılan okul türü, ilçe, branş, kurslarda görev alma süresi) dair frekans ve yüzde dağılımları saptanarak Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Değişkenler	Kategoriler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	228	54,4
	Erkek	191	45,6
	Toplam	419	100
Kıdem	0-10 yıl	72	17,2
	11-20 yıl	124	29,6
	21-30 yıl	137	32,7
	31 yıl ve üstü	86	20,5
	Toplam	419	100
Okul Türü	Fen Lisesi	45	10,7
	Anadolu Lisesi	163	38,9
	Meslek Lisesi	42	10
	İmam Hatip Lisesi	49	11,7
	Genel Ortaokul	72	17,2
	İmam Hatip Ortaokulu	48	11,5
	Toplam	419	100
İlçe	Çankaya	156	37,2
	Yenimahalle	84	20
	Altındağ	81	19,3
	Mamak	98	23,4
	Toplam	419	100

(Devam ediyor)

Tablo 1 (Devam)

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Değişkenler	Kategoriler	Frekans	Yüzde
Branş	Türkçe/Edebiyat	64	15,3
	İngilizce	73	17,4
	Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	70	16,7
	Matematik	56	13,4
	Fen Bilimleri/Biyoloji/ Fizik/Kimya	67	16
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	69	16,5
	Diğer	19	4,5
	Toplam	419	100
Kurslarda Görev Alma Süresi (Yıl)	1	143	34,1
	2	122	29,1
	3	154	36,8
	Toplam	419	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1’de özetlenmiştir. Bu çerçevede araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde araştırma grubunun, 228 kişi ile %54,4’ünün kadınlardan, 191 kişi ile %45,6’sının ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Öğretmenlerin kıdemlerine göre dağılımına bakıldığında 72 kişi ile %17,2’sinin 0-10 yıl, 124 kişi ile %29,6’sının 11-20 yıl, 137 kişi ile %32,7’sinin 21-30 yıl, 86 kişi ile %20,5’inin 31 yıl ve üstü kıdeminin bulunduğu görülmektedir. Tabloya göre, katılımcıların ağırlıklı olarak 21-30 yıl ve 11-20 yıl arası kıdemde oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin okul türüne göre dağılımlarına bakıldığında araştırma grubunun, 45 kişi ile %10,7’sinin Fen Lisesinde, 163 kişi ile %38,9’unun Anadolu Lisesinde, 42 kişi ile %10’unun Meslek Lisesinde, 49 kişi ile %11,7’sinin İmam Hatip Lisesinde, 72 kişi ile %17,2’sinin Genel Ortaokulda ve 48 kişi ile %11,5’inin İmam Hatip Ortaokulunda görev yaptığı görülmektedir. Katılımcıların ağırlıklı olarak Anadolu Lisesi ve Genel Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden oluştuğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları ilçelere göre dağılımları incelendiğinde 156 kişi ile %37,2’sinin Çankaya, 84 kişi ile %20’sinin Yenimahalle, 81 kişi ile %19,3’ünün Altındağ, 98 kişi ile %23,4’ünün Mamak ilçesinde görev yaptığı görülmektedir. Katılımcıların en büyük çoğunluğunu Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenlerin oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının branşlarına göre dağılımlarına bakıldığında her branştan öğretmen sayısının birbirine yakın olduğu ve dağılımın dengeli olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kurslarda görev alma

sürelerine göre dağılım sayıları birbirine yakındır. Kurslar üç yıldır devam etmesine rağmen birçok öğretmenin kurslara yalnızca bir yıl katıldığı görülmektedir.

Öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin kurslara yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla uygulanan ankette yer alan maddeler konularına göre gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin genel olarak tüm gruplarda yer alan maddelere ortalamanın üzeri düzeyde katıldıkları görülmektedir. Öğrenci rehberlik hizmetleri grubunda yer alan maddeler öğretmenlerin en yüksek yüzdeyle katıldıkları maddelerdir. Öğretmenlerin en az katıldıkları maddeler ise ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik grupta yer almaktadır.

Tüm maddeler analiz edildiğinde personel ile ilgili maddelerde yer alan “Kurs saatleri öğretmenlere danışılmadan yönetimin (idarenin) istekleri doğrultusunda planlanmaktadır” maddesinin öğretmenlerin en düşük yüzdeyle katıldıkları madde olduğu görülmektedir ($X=2,88$). Öğretmenlerin genellikle kurslarda idarenin istekleri doğrultusunda bir planlama yapılmadığını düşündükleri belirlenmiştir.

Personele yönelik “Dersler yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verilmektedir.” maddesi ise öğretmenlerin en yüksek yüzdeyle katılım gösterdikleri madde olarak göze çarpmaktadır ($X=3,53$). Katılımcılar kurslarda derslerin yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verildiğini güçlü bir şekilde desteklemişlerdir.

Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin konularına göre gruplandırılan anket maddelerine yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgulara başlıklar halinde sırasıyla yer verilmiştir.

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım ile İlgili Maddeler

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım konusuna yönelik maddelere yanıtlarının frekans ve yüzde değerleri Tablo 2’de sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca tablolara ilişkin yorumlara da yer verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri

Madde No	Anket Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	Ortalama
25	Öğrencilerin istedikleri öğretmenin kursuna katılamamaları kurslarda devamsızlığa neden olmaktadır.	f	61	94	69	85	110	419	3,21
		%	14,6	22,4	16,5	20,3	26,3	100	
26	Bazı derslere karşı önyargı, başaramama korkusu vb. sebepler kurslara katılımı azaltmaktadır.	f	59	73	113	107	67	419	3,12
		%	14,1	17,4	27,0	25,5	16,0	100	
28	Öğrenciler merkezî sınavlarda değerlendirmeye alınan derslerin kurslarına katılmayı tercih etmektedirler.	f	59	61	67	120	112	419	3,39
		%	14,1	14,6	16,0	28,6	26,7	100	
30	Katılım ücretsiz olduğundan öğrenciler kurslara yeteri kadar önem vermemektedir	f	59	75	77	100	108	419	3,29
		%	14,1	17,9	18,4	23,9	25,8	100,0	

Tablo 2’de yer alan öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılıma ilişkin maddelere verdikleri yanıtların yüzde dağılımı incelendiğinde yanıtların genellikle “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Öğrencilerin istedikleri öğretmenin kursuna katılamamalarının kurslarda devamsızlığa neden olduğuna ilişkin 25 numaralı maddeye verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu ifadeye katıldıkları görülmektedir. Öğretmenlerin %26,3’lük önemli bir bölümü bu maddeye “Kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu bulgu öğrencilerin kurslara katılımında öğretmen tercihlerinin önem taşıdığını göstermektedir.

Öğrencilerin bazı derslere ilişkin önyargı ve başaramama korkusu gibi sebeplerle katılmadıklarına ilişkin 26 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtlar “Kısmen katılıyorum” (%27) ve “Katılıyorum” (%25,5) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğrencilerin önyargı ve başaramama korkusunun kurslara katılımları konusunda önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

Öğretmenler öğrencilerin kurslarda merkezî merkezî sınavlarda değerlendirmeye alınan derslerin kurslarına katılmayı tercih ettiklerini de verdikleri yanıtlarla doğrulamışlardır. Kurslara katılıma ilişkin maddeler içinde öğretmenlerin en fazla katıldıkları maddenin de 28 numaralı madde olduğu görülmektedir (X=3,39). Öztürk (2018) tarafından yapılan araştırmada da benzer bulgulara rastlanmış, öğretmenler

tarafından kurslarda genellikle soru cevap ve test odaklı ders işlendiği belirtilmiştir. Bu kapsamda kurslardaki eğitim anlayışının okul derslerinden farklılaştığı söylenebilir.

Anketi yanıtlayan öğretmenlerin büyük bir bölümü, katılımın ücretsiz oluşunun kurslara gereken önemin verilmesini engellediğini düşünmektedirler ($X=3,29$). Öğretmenlerin yüzde 25,8’lik önemli bir bölümü 30 numaralı maddeye “Kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Göksu ve Gülcü (2016) ile Bozbayındır ve Kara (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da öğretmenler tarafından kurslardan ücret alınmamasının verilen önemi azalttığı ve bunun olumsuz sonuçlara sebep olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca Biber ve diğerleri (2017) tarafından yapılan araştırmada öğrenciler, kurslardan ücret alınması durumunda da yüksek oranda kurslara devam edeceklerini belirtmişlerdir. Kursların sınava hazırlık konusunda yeterli düzeyde olmadığını ifade eden öğrencilerin bazıları ise, kurslardan ücret alınırsa öğrencilerin motivasyonlarının artarak daha ciddiye alınacağını ve kaynak eksikliğinin önemli oranda çözüleceğini vurgulamışlardır.

Anket maddelerinin frekans ve yüzde değerleri doğrultusunda ki kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım ile ilgili maddelere ilişkin ki kare analizlerine tablolar halinde sırasıyla yer verilmiştir.

Tablo 3

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım ile İlgili Maddelerin Kıdeme Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Kıdem	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
25	Öğrencilerin istedikleri öğretmenin kursuna katılmamaları kurslarda devamsızlığa neden olmaktadır.	0-10 yıl	f	12	15	10	13	22	22,155	12	,036
			%	16,7	20,8	13,9	18,1	30,6			
		11-20 yıl	f	14	24	26	26	34			
			%	11,3	19,4	21,0	21,0	27,4			
		21-30 yıl	f	13	35	28	28	33			
			%	9,5	25,5	20,4	20,4	24,1			
		31 yıl ve üstü	f	22	20	5	18	21			
			%	25,6	23,3	5,8	20,9	24,4			
		Toplam	f	61	94	69	85	110			
			%	14,6	22,4	16,5	20,3	26,3			
26	Bazı derslere karşı önyargı, başaramama korkusu vb. sebepler kurslara katılımı azaltmaktadır.	0-10 yıl	f	18	10	20	10	14	21,412	12	,045
			%	25,0	13,9	27,8	13,9	19,4			
		11-20 yıl	f	12	20	35	40	17			
			%	9,7	16,1	28,2	32,3	13,7			
		21-30 yıl	f	15	25	37	41	19			
			%	10,9	18,2	27,0	29,9	13,9			
		31 yıl ve üstü	f	14	18	21	16	17			
			%	16,3	20,9	24,4	18,6	19,8			
		Toplam	f	59	73	113	107	67			
			%	14,1	17,4	27,0	25,5	16,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların öğretmenlik mesleğindeki kıdemleri ile ilişkisi Tablo 3'te görülmektedir.

Öğrencilerin istedikleri öğretmenin kursuna katılamamalarının kurslarda devamsızlığa neden olduğu konusunda "0-10 yıl" ve "11-20" yıl düzeyinde kıdeme sahip olan öğretmenlerin "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" seçeneğini daha fazla işaretledikleri görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki kıdeme göre değişen bu farklılığın anlamlı olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Bazı derslere karşı önyargı, başaramama korkusu vb. sebeplerin kurslara katılımı azalttığına ilişkin 26 numaralı maddeye verilen yanıtlarda ise "11-20 yıl" ve "21-30" yıl düzeyinde kıdem süresine sahip öğretmenlerin "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" seçeneğini daha fazla işaretledikleri görülmektedir. Kıdeme göre verilen yanıtlardaki bu farklılığın anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<,05$).

Tablo 4

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	İlçe	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
26	Bazı derslere karşı önyargı, başaramama korkusu vb. sebepler kurslara katılımı azaltmaktadır.	Çankaya	f 20	30	46	42	18	156	24,529	12	,017
			% 12,8	19,2	29,5	26,9	11,5	100,0			
		Yenimahalle	f 21	12	15	22	14	84			
			% 25,0	14,3	17,9	26,2	16,7	100,0			
		Altındağ	f 10	11	30	18	12	81			
			% 12,3	13,6	37,0	22,2	14,8	100,0			
28	Öğrenciler merkezi sınavlarda değerlendirmeye alınan derslerin kurslarına katılmayı tercih etmektedirler.	Mamak	f 8	20	22	25	23	98	32,260	12	,001
			% 8,2	20,4	22,4	25,5	23,5	100,0			
		Toplam	f 59	73	113	107	67	419			
			% 14,1	17,4	27,0	25,5	16,0	100,0			
		Çankaya	f 15	14	23	56	48	156			
			% 9,6	9,0	14,7	35,9	30,8	100,0			
28	Öğrenciler merkezi sınavlarda değerlendirmeye alınan derslerin kurslarına katılmayı tercih etmektedirler.	Yenimahalle	f 13	19	16	12	24	84	32,260	12	,001
			% 15,5	22,6	19,0	14,3	28,6	100,0			
		Altındağ	f 21	11	11	23	15	81			
			% 25,9	13,6	13,6	28,4	18,5	100,0			
		Mamak	f 10	17	17	29	25	98			
			% 10,2	17,3	17,3	29,6	25,5	100,0			
28		Toplam	f 59	61	67	120	112	419	32,260	12	,001
			% 14,1	14,6	16,0	28,6	26,7	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların görev yaptıkları ilçe ile ilişkisi Tablo 4’te görülmektedir. Bazı derslere karşı önyargı, başaramama korkusu vb. sebeplerin kurslara katılımı azalttığına ilişkin 26 numaralı maddeye verilen yanıtlar incelendiğinde “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini en fazla yüzde ile tercih eden grubu Mamak ilçesinde görev yapan öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Yenimahalle ilçesinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grubu oluşturmaktadır. Verilen yanıtlar sonucu ilçelere göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Öğrencilerin merkezî sınavlarda değerlendirmeye alınan derslerin kurslarına katılmayı tercih ettiklerine yönelik 28 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ilçesinde görev alan öğretmenlerin oldukça büyük bir yüzdeyle “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini en fazla tercih eden grubu oluşturdukları görülmektedir. Altındağ ilçesinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye katılma oranı diğer ilçelere göre daha düşük bir yüzdede kalmıştır. İlçelere göre oluşan bu farklılığın anlamlı olduğu görülmektedir ($p<,05$).

Tablo 5

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Branş	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
26	Bazı derslere karşı önyargı, başaramama korkusu vb. sebepler kurslara katılımı azaltmaktadır.	Türkçe/Edebiyat	f 6	13	17	17	11	64		47,664	24	,003
			% 9,4	20,3	26,6	26,6	17,2	100,0				
		İngilizce	f 7	11	20	23	13	74				
			% 9,5	14,9	27,0	31,1	17,6	100,0				
		Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	f 9	10	19	24	8	70				
			% 12,9	14,3	27,1	34,3	11,4	100,0				
		Matematik	f 12	13	9	12	10	56				
			% 21,4	23,2	16,1	21,4	17,9	100,0				
		Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya	f 6	16	21	16	8	67				
			% 9,0	23,9	31,3	23,9	11,9	100,0				
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	f 19	5	16	13	16	69				
			% 27,5	7,2	23,2	18,8	23,2	100,0				
		Diğer	f 0	5	11	2	1	19				
			% 0,0	26,3	57,9	10,5	5,3	100,0				
		Toplam	f 59	73	113	107	67	419				
			% 14,1	17,4	27,0	25,5	16,0	100,0				

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların branş dağılımları ile ilişkisi Tablo 5’te görülmektedir.

Bazı derslere karşı önyargı, başaramama korkusu vb. sebeplerin kurslara katılımı azalttığına ilişkin 26 numaralı maddeye verilen yanıtlar incelendiğinde İngilizce branşındaki öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini en fazla yüzde ile tercih eden grup olduğu görülmektedir. Matematik branşındaki öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grubu oluşturmaktadır. Verilen yanıtlar sonucu branşa göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarındaki Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddeler

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim programına yönelik maddelere dair yanıtlarının frekans ve yüzde değerleri Tablo 6’da sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca tablolara ilişkin yorumlara da yer verilmiştir.

Tablo 6

Öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarındaki Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri

Madde No	Anket Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Toplam	Ortalama
8	Ders programının yoğunluğu öğrencileri zorlamaktadır.	f	63	68	74	111	103	419		3,29
		%	15,0	16,2	17,7	26,5	24,6	100,0		
13	Bakanlıkça belirlenen takvime uygun bir işleyiş mevcuttur.	f	64	54	59	107	135	419		3,47
		%	15,3	12,9	14,1	25,5	32,2	100,0		
14	Öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri durumlara yönelik içeriklere yer verilmektedir.	f	60	80	91	114	74	419		3,15
		%	14,3	19,1	21,7	27,2	17,7	100,0		
16	Genellikle test çözme ağırlıklı bir eğitim anlayışı vardır.	f	63	66	82	129	79	419		3,23
		%	15,0	15,8	19,6	30,8	18,9	100,0		
18	Grupların daha hızlı öğrenme ve ilerlemelerini sağlama amacıyla seviye sınıfları oluşturulmalıdır.	f	63	70	75	96	115	419		3,31
		%	15,0	16,7	17,9	22,9	27,4	100,0		
27	Öğrencileri merkezî sınavlara hazırlamaya yönelik bir eğitim anlayışı vardır.	f	53	70	90	124	82	419		3,27
		%	12,6	16,7	21,5	29,6	19,6	100,0		

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim programına ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar görülmektedir. Maddelere verilen yanıtların yüzde dağılımına bakıldığında yanıtların genellikle “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Ders programının yoğunluğunun öğrencileri zorladığına ilişkin 8 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların “Katılıyorum” (%26,5) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%24,6) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bölümü öğrencilerin ders programının yoğunluğundan olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir (X=3,29). Dönmez, Pekcan ve Tekçe (2016) ile Ünsal ve Korkmaz’ın (2016) yaptığı çalışmalarda da kurs saatlerinin öğrencilerin yoğunluklarını fazlasıyla artırdığı belirtilmiştir. Öztürk (2018) tarafından yapılan araştırmada ise öğrencilerin okul dersleri ve kurslar ile ders yüklerinin artması ve kursların zamanlarını alması sebebiyle devamsızlığa ve okuldan sıkılmaya sebep olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Kurslarda Bakanlıkça belirlenen takvime uygun bir işleyişin mevcut olduğuna ilişkin 13 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların “Kesinlikle katılıyorum” (%32,2) ve “Katılıyorum” (%25,5) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu kurslarda Bakanlıkça belirlenen takvime uygun bir işleyiş olduğuna katılmaktadır (X=3,47). Buna göre kursların işleyişinde Bakanlıkça belirlenen düzene uygun hareket edildiği söylenebilir.

Kurslarda öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşabilecekleri durumlara yönelik içeriklere yer verildiğine ilişkin 14 numaralı maddeye verilen öğretmen yanıtları “Katılıyorum” (%27,2) ve “Kısmen katılıyorum” (%21,7) seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla öğretmenlerin kurslarda günlük yaşamda karşılaşabilecekleri durumlara yönelik içeriklere yer verildiğine tam anlamıyla katılmadıkları söylenebilir (X=3,15).

Genellikle test çözme ağırlıklı bir eğitim anlayışı olduğuna ilişkin 16 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların “Katılıyorum” (%32,2) ve “Kısmen katılıyorum” (%25,5) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin bu maddeye tam anlamıyla katılmadıkları görülmektedir.

Grupların daha hızlı öğrenme ve ilerlemelerini sağlama amacıyla seviye sınıfları oluşturulması gerektiğine ilişkin 18 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların “Kesinlikle katılıyorum” (%27,4) ve “Katılıyorum” (%22,9) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenler kurslarda seviye sınıflarının oluşturulması fikrine katılmakta olup bu uygulamanın öğrencilerin ders başarılarını artıracaklarını düşünmektedirler (X=3,31).

Öğrencileri merkezî sınavlara hazırlamaya yönelik bir eğitim anlayışı olduğuna yönelik 27 numaralı maddeye öğretmenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde “Katılıyorum” (%29,6) ve “Kısmen katılıyorum” (%21,5) seçeneklerinde yığılma olduğu görülmektedir. Genel olarak kurslarda öğrencilere merkezî sınavlara hazırlığa yönelik bir eğitim verildiği ve bu durumun kursların Bakanlıkça uygulamaya konulmasındaki genel amacın dışında olduğu söylenebilir.

Anket maddelerinin frekans ve yüzde değerleri doğrultusunda ki kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim programı ile ilgili maddelere ilişkin ki kare analizlerine tablolar halinde sırasıyla yer verilmiştir.

Tablo 7

Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin Kıdeme Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Kıdem	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
18	Grupların daha hızlı öğrenme ve ilerlemelerini sağlama amacıyla seviye sınıfları oluşturulmalıdır.	0-10 yıl	f 11	14	10	16	21	72	22,781	12	,030
			% 15,3	19,4	13,9	22,2	29,2	100,0			
		11-20 yıl	f 12	18	21	39	34	124			
			% 9,7	14,5	16,9	31,5	27,4	100,0			
		21-30 yıl	f 16	24	28	29	40	137			
			% 11,7	17,5	20,4	21,2	29,2	100,0			
		31 yıl ve üstü	f 24	14	16	12	20	86			
			% 27,9	16,3	18,6	14,0	23,3	100,0			
	Toplam	f 63	70	75	96	115	419				
		% 15,0	16,7	17,9	22,9	27,4	100,0				

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim programı ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların öğretmenlik mesleğindeki kıdemleri ile ilişkisi Tablo 7’de görülmektedir.

Grupların daha hızlı öğrenme ve ilerlemelerini sağlama amacıyla seviye sınıflarının oluşturulması gerektiği konusunda ise “11-20” yıl düzeyinde kıdeme sahip olan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki kıdeme göre değişen bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$). Öğretmenlerin kıdemlerine göre kurslarda seviye sınıflarının oluşturulması noktasında ayrıştığı tespit edilmiştir.

Tablo 8

Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Okul Türü	Kesirlikle Katılmıyor	Katılmıyor m	Kısmen Katılıyor	Katılıyor	Kesirlikle Katılıyor	Toplam	X ²	sd	p
8	Ders programının yoğunluğu öğrencileri zorlamaktadır.	Fen Lisesi	f 11	7	11	8	8	45	36,065	20	,015
			% 24,4	15,6	24,4	17,8	17,8	100,0			
		Anadolu Lisesi	f 20	19	26	50	48	163			
			% 12,3	11,7	16,0	30,7	29,4	100,0			
		Meslek Lisesi	f 6	13	9	9	5	42			
			% 14,3	31,0	21,4	21,4	11,9	100,0			
		İHL	f 10	5	13	11	10	49			
			% 20,4	10,2	26,5	22,4	20,4	100,0			
		Genel Ortaokul	f 10	16	8	24	14	72			
			% 13,9	22,2	11,1	33,3	19,4	100,0			
13	Bakanlıkça belirlenen takvime uygun bir işleyiş mevcuttur.	İHO	f 6	8	7	9	18	48	73,902	20	,000
			% 12,5	16,7	14,6	18,8	37,5	100,0			
		Toplam	f 63	68	74	111	103	419			
			% 15,0	16,2	17,7	26,5	24,6	100,0			
		Fen Lisesi	f 10	8	8	10	9	45			
			% 22,2	17,8	17,8	22,2	20,0	100,0			
		Anadolu Lisesi	f 12	11	11	58	71	163			
			% 7,4	6,7	6,7	35,6	43,6	100,0			
		Meslek Lisesi	f 7	11	14	7	3	42			
			% 16,7	26,2	33,3	16,7	7,1	100,0			
18	Grupların daha hızlı öğrenme ve ilerlemelerini sağlama amacıyla seviye sınıfları oluşturulmalıdır.	İHL	f 12	7	8	11	11	49	48,479	20	,000
			% 24,5	14,3	16,3	22,4	22,4	100,0			
		Genel Ortaokul	f 12	9	11	16	24	72			
			% 16,7	12,5	15,3	22,2	33,3	100,0			
		İHO	f 11	8	7	5	17	48			
			% 22,9	16,7	14,6	10,4	35,4	100,0			
		Toplam	f 64	54	59	107	135	419			
			% 15,3	12,9	14,1	25,5	32,2	100,0			
		Fen Lisesi	f 9	9	9	13	5	45			
			% 20,0	20,0	20,0	28,9	11,1	100,0			
27	Öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamaya yönelik bir eğitim anlayışı vardır.	Anadolu Lisesi	f 19	12	30	45	57	163	46,318	20	,001
			% 11,7	7,4	18,4	27,6	35,0	100,0			
		Meslek Lisesi	f 8	10	7	8	9	42			
			% 19,0	23,8	16,7	19,0	21,4	100,0			
		İHL	f 10	13	7	11	8	49			
			% 20,4	26,5	14,3	22,4	16,3	100,0			
		Genel Ortaokul	f 13	21	10	12	16	72			
			% 18,1	29,2	13,9	16,7	22,2	100,0			
		İHO	f 4	5	12	7	20	48			
			% 8,3	10,4	25,0	14,6	41,7	100,0			
		Toplam	f 63	70	75	96	115	419			
			% 15,0	16,7	17,9	22,9	27,4	100,0			
		Fen Lisesi	f 7	8	8	8	14	45			
			% 15,6	17,8	17,8	17,8	31,1	100,0			
		Anadolu Lisesi	f 14	14	42	68	25	163			
			% 8,6	8,6	25,8	41,7	15,3	100,0			
		Meslek Lisesi	f 6	9	9	10	8	42			
			% 14,3	21,4	21,4	23,8	19,0	100,0			
		İHL	f 5	15	6	13	10	49			
			% 10,2	30,6	12,2	26,5	20,4	100,0			
		Genel Ortaokul	f 16	16	14	14	12	72			
			% 22,2	22,2	19,4	19,4	16,7	100,0			
		İHO	f 5	8	11	11	13	48			
			% 10,4	16,7	22,9	22,9	27,1	100,0			
		Toplam	f 53	70	90	124	82	419			
			% 12,6	16,7	21,5	29,6	19,6	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim programı ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların görev yaptıkları okul türü ile ilişkisi Tablo 8’de görülmektedir.

Ders programının yoğunluğunun öğrencileri zorladığı konusunda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini oldukça yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Ayrıca genel ve İmam Hatip Ortaokullarında görev yapan öğretmenlerin de bu seçeneği yüksek bir yüzde ile işaretledikleri tabloda görülmektedir. Meslek Liselerinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grubu oluşturmaktadır. Aynı şekilde Fen Lisesinde görev yapan öğretmenlerin de bu maddeye pek katılmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki okul türüne göre değişen bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Kurslarda Bakanlıkça belirlenen takvime uygun bir işleyişin mevcut olduğu konusunda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini çok yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Meslek Liselerinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grubu oluşturmaktadır. Aynı şekilde Fen Liseleri, Meslek Liseleri ve İmam Hatip Ortaokullarında görev yapan öğretmenlerin de bu maddeye yüksek bir yüzde ile katılmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki okul türüne göre değişen bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Grupların daha hızlı öğrenme ve ilerlemelerini sağlama amacıyla seviye sınıflarının oluşturulması gerektiği konusunda ise Anadolu Liselerinde ve İmam Hatip Ortaokullarında görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini oldukça yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. İmam Hatip Liselerinde ve Genel Ortaokullarında görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grupları oluşturmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki kıdeme göre değişen bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Kurslarda öğrencileri merkezî sınavlara hazırlamaya yönelik bir eğitim anlayışının olduğuna ilişkin maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde ve Fen Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini oldukça yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. İmam Hatip Liselerinde ve Genel Ortaokullarında görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grupları oluşturmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki kıdeme göre değişen bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 9

Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	İlçe		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
16	Genellikle test çözme ağırlıklı bir eğitim anlayışı vardır.	Çankaya	f	22	21	28	56	29	156	23,407	12	,024
			%	14,1	13,5	17,9	35,9	18,6	100,0			
		Yenimahalle	f	20	9	14	22	19	84			
			%	23,8	10,7	16,7	26,2	22,6	100,0			
		Altındağ	f	10	19	24	19	9	81			
			%	12,3	23,5	29,6	23,5	11,1	100,0			
		Mamak	f	11	17	16	32	22	98			
			%	11,2	17,3	16,3	32,7	22,4	100,0			
		Toplam	f	63	66	82	129	79	419			
			%	15,0	15,8	19,6	30,8	18,9	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim programı ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların görev yaptıkları ilçe ile ilişkisi Tablo 9’da görülmektedir.

Genellikle test çözme ağırlıklı bir eğitim anlayışı olduğuna ilişkin 16 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ve Mamak ilçelerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini en yüksek yüzde ile işaretleyen gruplar olduğu görülmektedir. Yenimahalle ve Altındağ ilçelerinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye yüksek bir yüzde ile katılmamaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki ilçeye göre değişen bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 10

Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Branş	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
18	Grupların daha hızlı öğrenme ve ilerlemelerini sağlama amacıyla seviye sınıfları oluşturulmalıdır.	Türkçe/Edebiyat	f 9	9	16	15	15	64	51,541	24	,001
			% 14,1	14,1	25,0	23,4	23,4	100,0			
		İngilizce	f 9	9	17	8	31	74			
			% 12,2	12,2	23,0	10,8	41,9	100,0			
		Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	f 6	14	12	22	16	70			
			% 8,6	20,0	17,1	31,4	22,9	100,0			
		Matematik	f 11	16	5	12	12	56			
			% 19,6	28,6	8,9	21,4	21,4	100,0			
		Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya	f 10	9	17	15	16	67			
			% 14,9	13,4	25,4	22,4	23,9	100,0			
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	f 18	12	6	15	18	69			
			% 26,1	17,4	8,7	21,7	26,1	100,0			
27	Öğrencileri merkezî sınavlara hazırlamaya yönelik bir eğitim anlayışı vardır.	Diğer	f 0	1	2	9	7	19	40,879	24	,017
			% 0,0	5,3	10,5	47,4	36,8	100,0			
		Toplam	f 63	70	75	96	115	419			
			% 15,0	16,7	17,9	22,9	27,4	100,0			
		Türkçe/Edebiyat	f 8	8	10	21	17	64			
			% 12,5	12,5	15,6	32,8	26,6	100,0			
		İngilizce	f 6	16	18	19	15	74			
			% 8,1	21,6	24,3	25,7	20,3	100,0			
		Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	f 15	8	15	19	13	70			
			% 21,4	11,4	21,4	27,1	18,6	100,0			
		Matematik	f 8	9	16	15	8	56			
			% 14,3	16,1	28,6	26,8	14,3	100,0			
		Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya	f 7	11	11	26	12	67			
			% 10,4	16,4	16,4	38,8	17,9	100,0			
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	f 9	18	14	12	16	69			
			% 13,0	26,1	20,3	17,4	23,2	100,0			
		Diğer	f 0	0	6	12	1	19			
			% 0,0	0,0	31,6	63,2	5,3	100,0			
		Toplam	f 53	70	90	124	82	419			
			% 12,6	16,7	21,5	29,6	19,6	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim programı ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların branşları ile ilişkisi Tablo 10’da görülmektedir.

Kurslarda grupların daha hızlı öğrenme ve ilerlemelerini sağlama amacıyla seviye sınıflarının oluşturulmasına ilişkin 18 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe ve “diğer” branşlarındaki öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini en yüksek yüzde ile işaretleyen gruplar olduğu görülmektedir. Ayrıca Matematik branşındaki öğretmenlerin bu maddeye en az katılan

grup oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki branşa göre değişen bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Kurslarda öğrencileri merkezî sınavlara hazırlamaya yönelik bir eğitim anlayışının olduğuna ilişkin 27 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Türkçe/Edebiyat ve “diğer” branşlarındaki öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini en yüksek yüzde ile işaretleyen gruplar olduğu görülmektedir. Ayrıca Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmenlerinin bu maddeye en az katılan grup oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki branşa göre değişen bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 11

Eğitim ve Öğretim Programı ile İlgili Maddelerin Öğretmenlerin Kurslarda Görev Alma Sürelerine Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Kurslarda Görev Alma Süresi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
8	Ders programının yoğunluğu öğrencileri zorlamaktadır.	1 Yıl	f 23	22	24	43	31	143	40,879	24	,017
			% 16,1	15,4	16,8	30,1	21,7	100,0			
		2 Yıl	f 17	19	24	26	36	122			
			% 13,9	15,6	19,7	21,3	29,5	100,0			
		3 Yıl	f 23	27	26	42	36	154			
			% 14,9	17,5	16,9	27,3	23,4	100,0			
		Toplam	f 63	68	74	111	103	419			
			% 15,0	16,2	17,7	26,5	24,6	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim programı ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların kurslarda görev alma süreleri ile ilişkisi Tablo 11’de görülmektedir.

Ders programının yoğunluğunun öğrencileri zorladığına ilişkin 8 numaralı maddeye verilen yanıtlarda tüm grupların “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini benzer bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Ancak kurslarda 2 yıl süre ile görev alan öğretmenlerin bu maddeye en az katılan grup oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasındaki kurslarda görev alma süresine göre değişen bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Kurslardaki Personele İlişkin Maddelerin Analizi

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki personeller konusundaki maddelere dair yanıtlarının frekans ve yüzde değerleri Tablo 12’de sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca tablolara ilişkin yorumlara da yer verilmiştir.

Tablo 12

Öğretmenlerin Personel ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri

Madde No	Anket Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	Ortalama
4	Ders programlarının yoğunluğu öğretmenlerin kurslarda görev alma isteklerini azaltmaktadır.	f	56	83	91	99	90	419	3,20
		%	13,4	19,8	21,7	23,6	21,5	100,0	
5	Ek ders ücretlerinin daha yüksek olması öğretmenlerin güdülenmesini (motivasyonunu) artıran etkenlerden biridir.	f	68	53	64	96	138	419	3,44
		%	16,2	12,6	15,3	22,9	32,9	100,0	
7	Kurs saatleri öğretmenlere danışılmadan yönetimin (idarenin) istekleri doğrultusunda planlanmaktadır.	f	85	107	71	84	72	419	2,88
		%	20,3	25,5	16,9	20,0	17,2	100,0	
12	Dersler yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verilmektedir.	f	54	64	52	103	146	419	3,53
		%	12,9	15,3	12,4	24,6	34,8	100,0	
32	Hafta sonu ücret almadığından hizmetli personelin okulda bulunmaması çeşitli sorunlara (ısınma, temizlik vb.) neden olmaktadır.	f	79	64	87	103	86	419	3,13
		%	18,9	15,3	20,8	24,6	20,5	100,0	

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim programına ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar görülmektedir. Maddelere verilen yanıtların yüzde dağılımına bakıldığında yanıtların genellikle “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak “yedi” numaralı maddede yanıtlar “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinde yığılmıştır.

Ders programının yoğunluğunun öğretmenlerin kurslarda görev alma isteklerini azalttığına ilişkin 4 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların “Kısmen katılıyorum” (%21,7), “Katılıyorum” (%23,6) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%21,5) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin büyük bölümü ders programının yoğunluğundan olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Göksu ve Gülcü (2016) yaptıkları araştırmada kurslara katılan öğretmenler tarafından derslerin yoğunluğundan ve yorgunluktan rahatsızlık duyulduğunu belirtmiştir. Ayrıca Ünsal ve

Korkmaz (2016) ve Bozbayındır ve Kara (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da bu konuya değinilmiş ve öğretmenlerin yoğunluğunun performanslarının azalmasına sebebiyet verdiği ifade edilmiştir.

Ek ders ücretlerinin daha yüksek olması öğretmenlerin güdülenmesini (motivasyonunu) artıran etkenlerden biri olduğuna ilişkin 5 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların oldukça yüksek oranda “Katılıyorum” (%25,9) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%32,9) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kurslarda ek ders ücretlerinin daha yüksek olmasının kendilerini motive ettiğini belirtmişlerdir (X=3,44). 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 15/04/2015 tarihli ve 29327 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 9. Maddesinde değişiklik yapılarak öğretmenlere kurslarda görev aldıkları derslere karşılık olarak normal ek ders ücretinin iki katı ek ders ücreti ödenmeye başlanmıştır (<http://www.resmigazete.gov.tr/default.aspx>). Bu değişiklik sonucunda öğretmenlerin motivasyonunda olumlu bir artış olduğu da görülmektedir. Aynı zamanda kurslarda ilk kez görev almak isteyen öğretmenler için de kursların daha cazip hâle geldiği söylenebilir. Göksu ve Gülcü (2016) ile Bozbayındır ve Kara (2017) da yaptıkları çalışmalarda öğretmenlerin kurslarda görev alma sebeplerini araştırmış ve öğretmenlerin en fazla “ek ders/ücret” cevabını verdiğini belirtmişlerdir.

Kurs saatlerinin öğretmenlere danışılmadan yönetimin (idarenin) istekleri doğrultusunda planlandığına dair 7 numaralı maddeye öğretmenlerin verdikleri yanıtlar “Kesinlikle katılmıyorum” (%20,3) ve “Katılmıyorum” (%25,5) seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla öğretmenlerin kurs saatlerinin kendilerine danışılmadan planlandığını düşünmedikleri görülmektedir (X=2,88).

Derslerin yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verildiğine ilişkin 12 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların oldukça yüksek oranda “Katılıyorum” (%24,6) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%34,8) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenler yüksek bir yüzde ile derslerin yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verildiği fikrini savunmaktadırlar (X=3,53).

Hafta sonu ücret almadığından hizmetli personelin okulda bulunmamasının çeşitli sorunlara (ısınma, temizlik vb.) neden olduğuna yönelik 32 numaralı maddeye öğretmenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde “Kısmen katılıyorum” (%20,8) ve “Katılıyorum” (%24,6) seçeneklerinde yığılma olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin

haftasonu temizlik personeli ile ilgili konularda problemler yaşandığına tam anlamıyla katılmadıkları görülmektedir.

Anket maddelerinin frekans ve yüzde değerleri doğrultusunda ki kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki personel ile ilgili maddelere ilişkin ki kare analizlerine tablolar halinde sırasıyla yer verilmiştir.

Tablo 13

Personel ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	X ²	sd	p
4	Ders programlarının yoğunluğu öğretmenlerin kurslarda görev alma isteklerini azaltmaktadır.	Fen Lisesi	f 12	8	4	11	10	45	38,177	20	,008
			% 26,7	17,8	8,9	24,4	22,2	100,0			
		Anadolu Lisesi	f 14	25	39	49	36	163			
			% 8,6	15,3	23,9	30,1	22,1	100,0			
		Meslek Lisesi	f 5	10	6	9	12	42			
			% 11,9	23,8	14,3	21,4	28,6	100,0			
		İHL	f 7	12	7	14	9	49			
			% 14,3	24,5	14,3	28,6	18,4	100,0			
		Genel Ortaokul	f 14	15	24	7	12	72			
			% 19,4	20,8	33,3	9,7	16,7	100,0			
		İHO	f 4	13	11	9	11	48			
			% 8,3	27,1	22,9	18,8	22,9	100,0			
		Toplam	f 56	83	91	99	90	419			
			% 13,4	19,8	21,7	23,6	21,5	100,0			
5	Ek ders ücretlerinin daha yüksek olması öğretmenlerin güdülenmesini (motivasyonunu) artıran etkenlerden biridir.	Fen Lisesi	f 8	9	6	14	8	45	59,632	20	,000
			% 17,8	20,0	13,3	31,1	17,8	100,0			
		Anadolu Lisesi	f 14	11	21	41	76	163			
			% 8,6	6,7	12,9	25,2	46,6	100,0			
		Meslek Lisesi	f 10	7	10	7	8	42			
			% 23,8	16,7	23,8	16,7	19,0	100,0			
		İHL	f 14	8	7	14	6	49			
			% 28,6	16,3	14,3	28,6	12,2	100,0			
		Genel Ortaokul	f 10	12	8	12	30	72			
			% 13,9	16,7	11,1	16,7	41,7	100,0			
		İHO	f 12	6	12	8	10	48			
			% 25,0	12,5	25,0	16,7	20,8	100,0			
		Toplam	f 68	53	64	96	138	419			
			% 16,2	12,6	15,3	22,9	32,9	100,0			
12	Dersler yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verilmektedir.	Fen Lisesi	f 11	8	5	10	11	45	49,568	20	,000
			% 24,4	17,8	11,1	22,2	24,4	100,0			
		Anadolu Lisesi	f 11	11	15	49	77	163			
			% 6,7	6,7	9,2	30,1	47,2	100,0			
		Meslek Lisesi	f 7	9	7	6	13	42			
			% 16,7	21,4	16,7	14,3	31,0	100,0			
		İHL	f 9	10	9	10	11	49			
			% 18,4	20,4	18,4	20,4	22,4	100,0			
		Genel Ortaokul	f 7	16	12	14	23	72			
			% 9,7	22,2	16,7	19,4	31,9	100,0			
		İHO	f 9	10	4	14	11	48			
			% 18,8	20,8	8,3	29,2	22,9	100,0			
		Toplam	f 54	64	52	103	146	419			
			% 12,9	15,3	12,4	24,6	34,8	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki personeller ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların öğretmenlerin görev yaptıkları okul türleri ile ilişkisi Tablo 13’te görülmektedir.

Ders programının yoğunluğunun öğretmenlerin kurslarda görev alma isteklerini azalttığına ilişkin 4 numaralı maddede Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Fen Liselerinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grup olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Ek ders ücretlerinin daha yüksek olması öğretmenlerin güdülenmesini (motivasyonunu) artıran etkenlerden biri olduğuna ilişkin 5 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. İmam Hatip Liselerinde görev yapan öğretmenler en az katılan grup olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Derslerin yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verildiğine ilişkin 12 numaralı maddeye Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğine çok yüksek bir yüzde ile katıldıkları görülmektedir. Bu maddeye en az katılan gruplar Fen, Meslek ve İmam Hatip Liseleri ile İmam Hatip Ortaokullarında görev yapmakta olan öğretmenlerdir. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 14

Personel ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	İlçe	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
5	Ek ders ücretlerinin daha yüksek olması öğretmenlerin güdülenmesini (motivasyonunu) artıran etkenlerden biridir.	Çankaya	f	16	11	25	33	71	37,080	12	,000
			%	10,3	7,1	16,0	21,2	45,5			
		Yenimahalle	f	20	17	13	12	22			
			%	23,8	20,2	15,5	14,3	26,2			
		Altındağ	f	18	11	15	20	17			
			%	22,2	13,6	18,5	24,7	21,0			
		Mamak	f	14	14	11	31	28			
			%	14,3	14,3	11,2	31,6	28,6			
		Toplam	f	68	53	64	96	138			
			%	16,2	12,6	15,3	22,9	32,9			

(Devam ediyor)

Tablo 14 (Devam)

Personel ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	İlçe	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	X ²	sd	p
7	Kurs saatleri öğretmenlere danışılmadan yönetimin (idarenin) istekleri doğrultusunda planlanmaktadır.	Çankaya	f	37	50	20	21	28	156	25,320	12	,013
			%	23,7	32,1	12,8	13,5	17,9	100,0			
		Yenimahalle	f	21	13	17	19	14	84			
			%	25,0	15,5	20,2	22,6	16,7	100,0			
		Altındağ	f	13	22	18	13	15	81			
			%	16,0	27,2	22,2	16,0	18,5	100,0			
		Mamak	f	14	22	16	31	15	98			
			%	14,3	22,4	16,3	31,6	15,3	100,0			
		Toplam	f	85	107	71	84	72	419			
			%	20,3	25,5	16,9	20,0	17,2	100,0			
12	Dersler yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verilmektedir.	Çankaya	f	11	23	12	37	73	156	46,604	12	,000
			%	7,1	14,7	7,7	23,7	46,8	100,0			
		Yenimahalle	f	19	18	9	18	20	84			
			%	22,6	21,4	10,7	21,4	23,8	100,0			
		Altındağ	f	9	9	22	16	25	81			
			%	11,1	11,1	27,2	19,8	30,9	100,0			
		Mamak	f	15	14	9	32	28	98			
			%	15,3	14,3	9,2	32,7	28,6	100,0			
		Toplam	f	54	64	52	103	146	419			
			%	12,9	15,3	12,4	24,6	34,8	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki personeller ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların öğretmenlerin görev yaptıkları ilçe ile ilişkisi Tablo 14’te görülmektedir.

Ek ders ücretlerinin daha yüksek olması öğretmenlerin güdülenmesini (motivasyonunu) artıran etkenlerden biri olduğuna ilişkin 5 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenler “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini daha yüksek bir yüzde ile işaretlemişlerdir. Yenimahalle ilçesinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan gruptur. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p < ,05$).

Kurs saatlerinin öğretmenlere danışılmadan yönetimin (idarenin) istekleri doğrultusunda planlandığına dair 7 numaralı maddeye öğretmenlerin verdikleri yanıtlarda Mamak ilçesinde görev yapan öğretmenler “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini daha yüksek bir yüzde ile işaretlemişlerdir. Çankaya ilçesinde görev yapan

öğretmenler ise bu maddeye en az katılan gruptur. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Derslerin yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verildiğine ilişkin 12 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenler “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini çok yüksek bir yüzde ile işaretlemişlerdir. Yenimahalle ilçesinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan gruptur. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 15

Personel ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Branş	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
4	Ders programlarının yoğunluğu öğretmenlerin kurslarda görev alma isteklerini azaltmaktadır.	Türkçe/Edebiyat	f 5	16	14	15	14	64	37,784	24	,036
			% 7,8	25,0	21,9	23,4	21,9	100,0			
		İngilizce	f 15	11	13	17	18	74			
			% 20,3	14,9	17,6	23,0	24,3	100,0			
		Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	f 10	18	11	13	18	70			
			% 14,3	25,7	15,7	18,6	25,7	100,0			
		Matematik	f 12	7	13	12	12	56			
			% 21,4	12,5	23,2	21,4	21,4	100,0			
		Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya	f 5	11	16	20	15	67			
			% 7,5	16,4	23,9	29,9	22,4	100,0			
12	Dersler yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verilmektedir.	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	f 9	18	13	17	12	69	44,205	24	,007
			% 13,0	26,1	18,8	24,6	17,4	100,0			
		Diğer	f 0	2	11	5	1	19			
			% 0,0	10,5	57,9	26,3	5,3	100,0			
		Toplam	f 56	83	91	99	90	419			
			% 13,4	19,8	21,7	23,6	21,5	100,0			
		Türkçe/Edebiyat	f 7	5	8	17	27	64			
			% 10,9	7,8	12,5	26,6	42,2	100,0			
		İngilizce	f 4	15	9	18	28	74			
			% 5,4	20,3	12,2	24,3	37,8	100,0			
		Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	f 8	12	9	20	21	70			
			% 11,4	17,1	12,9	28,6	30,0	100,0			
		Matematik	f 10	10	2	12	22	56			
			% 17,9	17,9	3,6	21,4	39,3	100,0			
		Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya	f 15	8	10	16	18	67			
			% 22,4	11,9	14,9	23,9	26,9	100,0			
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	f 10	14	14	10	21	69			
			% 14,5	20,3	20,3	14,5	30,4	100,0			
		Diğer	f 0	0	0	10	9	19			
			% 0,0	0,0	0,0	52,6	47,4	100,0			
		Toplam	f 54	64	52	103	146	419			
			% 12,9	15,3	12,4	24,6	34,8	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki personeller ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların öğretmenlerin branşları ile ilişkisi Tablo 15’te görülmektedir.

Ders programının yoğunluğunun öğretmenlerin kurslarda görev alma isteklerini azalttığına ilişkin 4 numaralı maddede Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya branşlarındaki öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini çok yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ve Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe branşlarındaki öğretmenler ise bu maddeye en az katılan gruplar olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında branşa göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Derslerin yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verildiğine ilişkin 12 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Türkçe/Edebiyat ve “diğer” branşlarındaki öğretmenler “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini çok yüksek bir yüzde ile işaretlemişlerdir. Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya ve Matematik branşlarındaki öğretmenler ise bu maddeye en az katılan gruplardır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 16

Personel ile İlgili Maddelerin Kurslarda Görev Alma Süresine Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Kurslarda Görev Alma Süresi	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
12	Dersler yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verilmektedir.	1 Yıl	f	8	21	21	41	52	143	18,396	8	,018
			%	5,6	14,7	14,7	28,7	36,4	100,0			
		2 Yıl	f	21	13	19	27	42	122			
			%	17,2	10,7	15,6	22,1	34,4	100,0			
		3 Yıl	f	25	30	12	35	52	154			
			%	16,2	19,5	7,8	22,7	33,8	100,0			
		Toplam	f	54	64	52	103	146	419			
			%	12,9	15,3	12,4	24,6	34,8	100,0			
32	Hafta sonu ücret almadığından hizmetli personelin okulda bulunmaması çeşitli sorunlara (ısınma, temizlik vb.) neden olmaktadır.	1 Yıl	f	29	16	34	31	33	143	15,689	8	,047
			%	20,3	11,2	23,8	21,7	23,1	100,0			
		2 Yıl	f	13	25	28	29	27	122			
			%	10,7	20,5	23,0	23,8	22,1	100,0			
		3 Yıl	f	37	23	25	43	26	154			
			%	24,0	14,9	16,2	27,9	16,9	100,0			
		Toplam	f	79	64	87	103	86	419			
			%	18,9	15,3	20,8	24,6	20,5	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki personeller ile ilgili maddelere verdikleri yanıtların öğretmenlerin kurslarda görev alma süreleri ile ilişkisi Tablo 16’da görülmektedir.

Derslerin yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verildiğine ilişkin 12 numaralı maddeye verilen yanıtlarda 1 yıl süre ile görev alan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Kurslarda 3 yıl süre ile görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grubu oluşturmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında kurslarda görev alma sürelerine göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Hafta sonu ücret almadığından hizmetli personelin okulda bulunmamasının çeşitli sorunlara (ısınma, temizlik vb.) neden olduğuna yönelik 32 numaralı maddede ise tüm gruptaki öğretmenler “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini benzer bir yüzde ile işaretlemişlerdir. Kurslarda 3 yıl süre ile görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grubu oluşturmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında kurslarda görev alma sürelerine göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarındaki Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddeler

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamaları konusundaki maddelere dair yanıtlarının frekans ve yüzde değerleri Tablo 17’de sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca tablolara ilişkin yorumlara da yer verilmiştir.

Tablo 17

Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri

Madde No	Anket Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	Ortalama
22	Öğrenci başarılarını değerlendirme amacıyla süreç boyunca performansla dayalı ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanılmaktadır.	f	67	60	89	119	84	419	3,22
		%	16	14,3	21,2	28,4	20	100	
23	Öğrencilere ön test ve son test uygulamaları yapılmaktadır.	f	65	66	103	113	72	419	3,15
		%	15,5	15,8	24,6	27	17,2	100	
24	Öğrencilerin aldıkları eğitim okuldaki ders başarılarını artırmaktadır.	f	59	50	81	134	95	419	3,37
		%	14,1	11,9	19,3	32	22,7	100	
29	Öğrencilerin kademeler arası geçiş sınavlarındaki başarı düzeyi, kurslara katılmayan öğrencilere göre daha yüksektir.	f	57	68	101	121	72	419	3,20
		%	13,6	16,2	24,1	28,9	17,2	100	

Tablo 17 incelendiğinde öğretmenlerin kurslardaki ölçme ve değerlendirme uygulamalarına dair maddelere verdikleri yanıtlar görülmektedir. Maddelere verilen yanıtların yüzde dağılımına bakıldığında yanıtların genellikle “Kısmen katılıyorum” ve “Katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Öğrenci başarılarını değerlendirme amacıyla süreç boyunca performansa dayalı ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanıldığına ilişkin 22 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların “Kısmen katılıyorum” (%21,2), “Katılıyorum” (%28,4) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%20) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenler kurslarda süreç boyunca performansa dayalı ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanıldığına kısmen katılmaktadırlar. Dolayısıyla kursların ölçme değerlendirme teknikleri noktasında geliştirilebilecek yönlerinin olduğu söylenebilir.

Öğrencilere ön test ve son test uygulamaları yapıldığına ilişkin 23 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların oldukça yüksek oranda “Kısmen katılıyorum” (%24,6), “Katılıyorum” (%27) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kurslarda ön test ve son test uygulamalarının yapıldığına tam anlamıyla katılmamaktadır.

Öğrencilerin aldıkları eğitimin okuldaki ders başarılarını artırdığına dair 24 numaralı maddeye öğretmenlerin verdikleri yanıtlar “Katılıyorum” (%32) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%22,7) seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla öğretmenlerin büyük çoğunluğu kursların öğrencilerin okuldaki ders başarılarını artırdığına katılmaktadır (X=3,37). Okul dışında kaliteli eğitim programları aracılığıyla alınan nitelikli bir eğitimin öğrencinin öğrenmesinde birçok boyutta etkili olduğu ve öğrenci becerisini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir (Baker, 2013). Bozbayındır ve Kara (2017), Dönmez, Pekcan ve Tekçe (2016) ve Ünsal ve Korkmaz’ın (2016) yaptıkları çalışmalarda da kursların öğrencilerin ders başarısının artmasını sağladığını tespit etmiş olmaları mevcut çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Öğrencilerin kademeler arası geçiş sınavlarındaki başarı düzeyinin kurslara katılmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğuna ilişkin 29 numaralı maddeye verilen yanıtların “Kısmen katılıyorum” (%24,1), “Katılıyorum” (%28,9) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenler kursların kademeler arası geçiş sınavlarındaki başarıyı olumlu yönde etkilediğine kısmen katılmaktadır. Kurslara katılan öğrencilerin kademeler arası geçiş sınavlarındaki başarı düzeyinin kurslara katılmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve kursların sınavlara hazırlık noktasında önemli bir rol oynadığı ifade edilebilir.

Anket maddelerinin frekans ve yüzde değerleri doğrultusunda ki kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile ilgili maddelere ilişkin ki kare analizlerine tablolar halinde sırasıyla yer verilmiştir.

Tablo 18

Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelerin Kıdeme Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Kıdem	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
24	Öğrencilerin aldıkları eğitim okuldaki ders başarılarını artırmaktadır.	0-10 yıl	f	7	13	11	22	19	72	26,513	12	,009
			%	9,7	18,1	15,3	30,6	26,4	100,0			
		11-20 yıl	f	17	7	27	44	29	124			
			%	13,7	5,6	21,8	35,5	23,4	100,0			
		21-30 yıl	f	16	12	26	49	34	137			
			%	11,7	8,8	19,0	35,8	24,8	100,0			
		31 yıl ve üstü	f	19	18	17	19	13	86			
			%	22,1	20,9	19,8	22,1	15,1	100,0			
		Toplam	f	59	50	81	134	95	419			
			%	14,1	11,9	19,3	32,0	22,7	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile öğretmenlik mesleğindeki kıdemleri arasındaki ilişki Tablo 18’de görülmektedir.

Öğrencilerin aldıkları eğitimin okuldaki ders başarılarını artırdığına dair 24 numaralı maddeye verilen yanıtlarda 21-30 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasında kıdeme göre oluşan bu farklılık anlamlıdır (p<,05).

Tablo 19

Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Okul Türü		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	X ²	sd	p
22	Öğrenci başarılarını değerlendirme amacıyla süreç boyunca performans dayalı ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanılmaktadır.	Fen Lisesi	f	11	5	6	5	18	45	58,204	20	,000
			%	24,4	11,1	13,3	11,1	40,0	100,0			
		Anadolu Lisesi	f	13	16	38	69	27	163			
			%	8,0	9,8	23,3	42,3	16,6	100,0			
		Meslek Lisesi	f	7	5	12	9	9	42			
			%	16,7	11,9	28,6	21,4	21,4	100,0			
		İHL	f	7	12	11	11	8	49			
			%	14,3	24,5	22,4	22,4	16,3	100,0			
		Genel Ortaokul	f	15	16	14	15	12	72			
			%	20,8	22,2	19,4	20,8	16,7	100,0			
		İHO	f	14	6	8	10	10	48			
			%	29,2	12,5	16,7	20,8	20,8	100,0			
23	Öğrencilere ön test ve son test uygulamaları yapılmaktadır.	Fen Lisesi	f	8	8	10	10	9	45	35,867	20	,016
			%	17,8	17,8	22,2	22,2	20,0	100,0			
		Anadolu Lisesi	f	13	15	51	54	30	163			
			%	8,0	9,2	31,3	33,1	18,4	100,0			
		Meslek Lisesi	f	8	11	8	9	6	42			
			%	19,0	26,2	19,0	21,4	14,3	100,0			
		İHL	f	14	11	6	9	9	49			
			%	28,6	22,4	12,2	18,4	18,4	100,0			
		Genel Ortaokul	f	15	13	15	20	9	72			
			%	20,8	18,1	20,8	27,8	12,5	100,0			
		İHO	f	7	8	13	11	9	48			
			%	14,6	16,7	27,1	22,9	18,8	100,0			
24	Öğrencilerin aldıkları eğitim okuldaki ders başarılarını artırmaktadır.	Fen Lisesi	f	10	6	10	9	10	45	44,241	20	,001
			%	22,2	13,3	22,2	20,0	22,2	100,0			
		Anadolu Lisesi	f	11	10	25	70	47	163			
			%	6,7	6,1	15,3	42,9	28,8	100,0			
		Meslek Lisesi	f	7	10	11	8	6	42			
			%	16,7	23,8	26,2	19,0	14,3	100,0			
		İHL	f	11	7	13	10	8	49			
			%	22,4	14,3	26,5	20,4	16,3	100,0			
		Genel Ortaokul	f	12	10	12	22	16	72			
			%	16,7	13,9	16,7	30,6	22,2	100,0			
		İHO	f	8	7	10	15	8	48			
			%	16,7	14,6	20,8	31,3	16,7	100,0			
		Toplam	f	59	50	81	134	95	419			
			%	14,1	11,9	19,3	32,0	22,7	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü arasındaki ilişki Tablo 19’da görülmektedir.

Öğrenci başarılarını değerlendirme amacıyla süreç boyunca performansa dayalı ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanıldığına ilişkin 22 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Fen Liseleri ve Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Genel ortaokul ve İmam Hatip Ortaokullarında görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan gruplar olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türlerine göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Öğrencilere ön test ve son test uygulamaları yapıldığına ilişkin 23 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Meslek Liseleri ve İmam Hatip Liselerinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan gruplar olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türlerine göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Öğrencilerin aldıkları eğitimin okuldaki ders başarılarını artırdığına dair 24 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini çok yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. İmam Hatip Ortaokullarında görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grup olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türlerine göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 20

Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	İlçe	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	X ²	sd	p	
24	Kurs saatleri öğretmenlere danışılmadan yönetimin (idarenin) istekleri doğrultusunda planlanmaktadır.	Çankaya	f	21	14	19	53	49	156	24,777	12	,016
			%	13,5	9,0	12,2	34,0	31,4	100,0			
		Yenimahalle	f	15	12	24	20	13	84			
			%	17,9	14,3	28,6	23,8	15,5	100,0			
		Altındağ	f	13	11	14	26	17	81			
			%	16,0	13,6	17,3	32,1	21,0	100,0			
		Mamak	f	10	13	24	35	16	98			
			%	10,2	13,3	24,5	35,7	16,3	100,0			
		Toplam	f	59	50	81	134	95	419			
			%	14,1	11,9	19,3	32,0	22,7	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile öğretmenlerin görev yaptıkları ilçe arasındaki ilişki Tablo 20’de görülmektedir.

Kurs saatlerinin öğretmenlere danışılmadan idarenin istekleri doğrultusunda planlandığına dair 24 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Yenimahalle ve Altındağ ilçelerinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan gruplar olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında kıdeme göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 21

Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Branş		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
24	Öğrencilerin aldıkları eğitim okuldaki ders başarılarını artırmaktadır.	Türkçe/Edebiyat	f	5	13	15	19	12	64	43,859	24	,008
			%	7,8	20,3	23,4	29,7	18,8	100,0			
		İngilizce	f	9	7	16	17	25	74			
			%	12,2	9,5	21,6	23,0	33,8	100,0			
		Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	f	16	6	11	25	12	70			
			%	22,9	8,6	15,7	35,7	17,1	100,0			
		Matematik	f	7	8	9	18	14	56			
			%	12,5	14,3	16,1	32,1	25,0	100,0			
		Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya	f	15	6	13	22	11	67			
			%	22,4	9,0	19,4	32,8	16,4	100,0			
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	f	7	10	15	19	18	69			
			%	10,1	14,5	21,7	27,5	26,1	100,0			
		Diğer	f	0	0	2	14	3	19			
			%	0,0	0,0	10,5	73,7	15,8	100,0			
		Toplam	f	59	50	81	134	95	419			
			%	14,1	11,9	19,3	32,0	22,7	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile öğretmenlerin branşları arasındaki ilişki Tablo 21’de görülmektedir.

Öğrencilerin aldıkları eğitimin okuldaki ders başarılarını artırdığına dair 24 numaralı maddeye verilen yanıtlarda İngilizce, Matematik ve “diğer” branşlarında görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe ve Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya branşlarındaki öğretmenler ise bu maddeye en az katılan gruplar olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında branşa göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarındaki Eğitim ve Öğretim Ortamı ile İlgili Maddeler

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım konusundaki maddelere dair yanıtlarının frekans ve yüzde değerleri Tablo 22’de sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca tablolara ilişkin yorumlara da yer verilmiştir.

Tablo 22

Öğretmenlerin Kurslardaki Eğitim ve Öğretim Ortamı ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri

Madde No	Anket Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	Ortalama
1	Öğrenciler arkadaşları ile daha fazla kaynaşma olanağı bulduğundan kurslar öğrencilerin sosyalleşmelerine katkı sağlamaktadır.	f	59	60	79	127	94	419	3,33
		%	14,1	14,3	18,9	30,3	22,4	100	
3	Öğrencilerin öğrenme eksiklikleri giderilmektedir.	f	55	60	85	117	102	419	3,36
		%	13,1	14,3	20,3	27,9	24,3	100	
10	Kazanımları pekiştirmek için yeterli zaman bulunmaktadır.	f	63	63	82	127	84	419	3,25
		%	15	15	19,6	30,3	20	100	
15	Öğrencinin aktif katılımını sağlayan öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilmektedir.	f	66	67	78	121	87	419	3,23
		%	15,8	16	18,6	28,9	20,8	100	
17	Başarı düzeyi yüksek öğrencilerin kurslara özendirilmesi kursların niteliğini yükseltmek açısından önemlidir.	f	52	79	79	108	101	419	3,30
		%	12,4	18,9	18,9	25,8	24,1	100	

Tablo 22 incelendiğinde öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim ortamına ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar görülmektedir. Maddelere verilen yanıtların yüzde dağılımına bakıldığında yanıtlar genellikle “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaşmaktadır.

Öğrenciler arkadaşları ile daha fazla kaynaşma olanağı bulunduğu kursların öğrencilerin sosyalleşmelerine katkı sağladığına ilişkin 1 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların “Katılıyorum” (%30,3) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%22,4) seçeneklerinde yığıldığı göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin kursların öğrencilerin sosyalleşmesine katkı sağladığını düşündükleri görülmektedir.

Kurslarda öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin giderildiğine ilişkin 3 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların “Katılıyorum” (%27,9) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%24,3) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenler genellikle kursların öğrencilerin öğrenme eksikliklerini giderdiğini düşünmektedirler.

Kazanımları pekiştirmek için yeterli zaman bulunduğuna dair 10 numaralı maddeye verilen yanıtlar incelendiğinde “Katılıyorum” (%30,3) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%20) seçeneklerinin en fazla tercih edilen seçenekler olduğu görülmektedir. Öğrencinin aktif katılımını sağlayan öğretim yöntem ve tekniklerine yer verildiğine ilişkin 15 numaralı maddede de “Katılıyorum” (%28,9) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%20,8) seçenekleri en fazla tercih edilen seçenekler olarak göze çarpmaktadır. Başarı düzeyi yüksek öğrencilerin kurslara özendirilmesinin kursların niteliğini yükseltmek açısından önemli olduğuna ilişkin 17 numaralı maddeye de öğretmenler “Katılıyorum” (%25,8) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%24,1) seçeneklerini oldukça yüksek oranlarda işaretleyerek katılmaktadırlar.

Anket maddelerinin frekans ve yüzde değerleri doğrultusunda ki kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım ile ilgili maddelere ilişkin ki kare analizlerine tablolar halinde sırasıyla yer verilmiştir.

Tablo 23

Eğitim ve Öğretim Ortamı ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	X ²	sd	p
1	Öğrenciler arkadaşları ile daha fazla kaynaşma olanağı bulduğundan kurslar öğrencilerin sosyalleşmelerine katkı sağlamaktadır.	Fen Lisesi	f 7	11	10	9	8	45	50,423	20	,000
			% 15,6	24,4	22,2	20,0	17,8	100,0			
		Anadolu Lisesi	f 15	14	24	70	40	163			
			% 9,2	8,6	14,7	42,9	24,5	100,0			
		Meslek Lisesi	f 12	10	6	10	4	42			
			% 28,6	23,8	14,3	23,8	9,5	100,0			
		İHL	f 5	6	14	10	14	49			
			% 10,2	12,2	28,6	20,4	28,6	100,0			
		Genel Ortaokul	f 14	10	16	20	12	72			
			% 19,4	13,9	22,2	27,8	16,7	100,0			
3	Öğrencilerin öğrenme eksiklikleri giderilmektedir.	İHO	f 6	9	9	8	16	48	54,588	20	,000
			% 12,5	18,8	18,8	16,7	33,3	100,0			
		Toplam	f 59	60	79	127	94	419			
			% 14,1	14,3	18,9	30,3	22,4	100,0			
		Fen Lisesi	f 9	7	10	10	9	45			
			% 20,0	15,6	22,2	22,2	20,0	100,0			
		Anadolu Lisesi	f 16	11	21	65	50	163			
			% 9,8	6,7	12,9	39,9	30,7	100,0			
		Meslek Lisesi	f 9	5	12	6	10	42			
			% 21,4	11,9	28,6	14,3	23,8	100,0			
17	Başarı düzeyi yüksek öğrencilerin kurslara özendirilmesi kursların niteliğini yükseltmek açısından önemlidir.	İHL	f 6	9	14	9	11	49	34,513	20	,023
			% 12,2	18,4	28,6	18,4	22,4	100,0			
		Genel Ortaokul	f 10	12	20	17	13	72			
			% 13,9	16,7	27,8	23,6	18,1	100,0			
		İHO	f 5	16	8	10	9	48			
			% 10,4	33,3	16,7	20,8	18,8	100,0			
		Toplam	f 55	60	85	117	102	419			
			% 13,1	14,3	20,3	27,9	24,3	100,0			
		Fen Lisesi	f 6	13	7	11	8	45			
			% 13,3	28,9	15,6	24,4	17,8	100,0			
		Anadolu Lisesi	f 16	17	35	53	42	163			
			% 9,8	10,4	21,5	32,5	25,8	100,0			
		Meslek Lisesi	f 6	11	2	9	14	42			
			% 14,3	26,2	4,8	21,4	33,3	100,0			
		İHL	f 7	10	12	13	7	49			
			% 14,3	20,4	24,5	26,5	14,3	100,0			
		Genel Ortaokul	f 8	18	18	12	16	72			
			% 11,1	25,0	25,0	16,7	22,2	100,0			
		İHO	f 9	10	5	10	14	48			
			% 18,8	20,8	10,4	20,8	29,2	100,0			
		Toplam	f 52	79	79	108	101	419			
			% 12,4	18,9	18,9	25,8	24,1	100,0			

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile görev yaptıkları okul türü arasındaki ilişki Tablo 23'te görülmektedir.

Öğrenciler arkadaşları ile daha fazla kaynaşma olanağı bulduğundan kursların öğrencilerin sosyalleşmelerine katkı sağladığına ilişkin 1 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Meslek Liselerinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Kurslarda öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin giderildiğine ilişkin 3 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Meslek Liseleri ve Fen Liselerinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan gruplar oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Başarı düzeyi yüksek öğrencilerin kurslara özendirilmesinin kursların niteliğini yükseltmek açısından önemli olduğuna ilişkin 17 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liseleri ve Meslek Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Fen Liselerinde görev yapan öğretmenler ise bu maddeye en az katılan grup olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 24

Eğitim ve Öğretim Ortamı ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	İlçe	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p	
1	Öğrenciler arkadaşları ile daha fazla kaynaşma olanağı bulduğundan kurslar öğrencilerin sosyalleşmelerine katkı sağlamaktadır.	Çankaya	f	15	16	25	58	42	156	25,140	12	,014
			%	9,6	10,3	16,0	37,2	26,9	100,0			
		Yenimahalle	f	14	12	22	15	21	84			
			%	16,7	14,3	26,2	17,9	25,0	100,0			
		Altındağ	f	13	18	15	19	16	81			
			%	16,0	22,2	18,5	23,5	19,8	100,0			
		Mamak	f	17	14	17	35	15	98			
			%	17,3	14,3	17,3	35,7	15,3	100,0			
		Toplam	f	59	60	79	127	94	419			
			%	14,1	14,3	18,9	30,3	22,4	100,0			

(Devam ediyor)

Tablo 24 (Devam)

Eğitim ve Öğretim Ortamı ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	İlçe	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
3	Öğrencilerin öğrenme eksiklikleri giderilmektedir.	Çankaya	f 12	16	31	48	49	156		23,223	12	,026
			% 7,7	10,3	19,9	30,8	31,4	100,0				
		Yenimahalle	f 16	17	18	16	17	84				
			% 19,0	20,2	21,4	19,0	20,2	100,0				
		Altındağ	f 14	11	16	19	21	81				
			% 17,3	13,6	19,8	23,5	25,9	100,0				
		Mamak	f 13	16	20	34	15	98				
			% 13,3	16,3	20,4	34,7	15,3	100,0				
		Toplam	f 55	60	85	117	102	419				
			% 13,1	14,3	20,3	27,9	24,3	100,0				
17	Başarı düzeyi yüksek öğrencilerin kurslara özendirilmesi kursların niteliğini yükseltmek açısından önemlidir.	Çankaya	f 22	21	29	44	40	156		29,434	12	,003
			% 14,1	13,5	18,6	28,2	25,6	100,0				
		Yenimahalle	f 16	19	8	23	18	84				
			% 19,0	22,6	9,5	27,4	21,4	100,0				
		Altındağ	f 8	15	27	13	18	81				
			% 9,9	18,5	33,3	16,0	22,2	100,0				
		Mamak	f 6	24	15	28	25	98				
			% 6,1	24,5	15,3	28,6	25,5	100,0				
		Toplam	f 52	79	79	108	101	419				
			% 12,4	18,9	18,9	25,8	24,1	100,0				

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile görev yaptıkları ilçe arasındaki ilişki Tablo 24'te görülmektedir.

Öğrenciler arkadaşları ile daha fazla kaynaşma olanağı bulduğundan kursların öğrencilerin sosyalleşmelerine katkı sağladığına ilişkin 1 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Altındağ ilçesinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında ilçeye göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Kurslarda öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin giderildiğine ilişkin 3 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Yenimahalle ilçesinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında ilçeye göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Başarı düzeyi yüksek öğrencilerin kurslara özendirilmesinin kursların niteliğini yükseltmek açısından önemli olduğuna ilişkin 17 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ve Mamak ilçelerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Yenimahalle ilçesinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında ilçeye göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarındaki Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddeler

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki öğrenci rehberlik hizmetleri konusundaki maddelere dair yanıtlarının frekans ve yüzde değerleri Tablo 25’te sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca tablolara ilişkin yorumlara da yer verilmiştir.

Tablo 25

Öğretmenlerin Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri

Madde No	Anket Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	Ortalama
2	Öğrencilere planlı ve programlı çalışma becerisi kazandırılmaktadır.	f	47	66	97	124	85	419	3,32
		%	11,2	15,8	23,2	29,6	20,3	100	
6	Öğretmenlere öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlanmaktadır.	f	52	69	81	116	101	419	3,35
		%	12,4	16,5	19,3	27,7	24,1	100	
9	Verilen eğitim öğrencilerin sınava hazırlık sürecinde yaşadığı baskıyı ve yetersizlik hissini azaltmaktadır.	f	58	56	100	117	88	419	3,29
		%	13,8	13,4	23,9	27,9	21	100	
11	Disiplin sorunları daha az yaşanmaktadır.	f	59	71	81	122	86	419	3,25
		%	14,1	16,9	19,3	29,1	20,5	100	
19	Velilere kursların tanıtımı ve önemi hakkında bilgilendirilmeler yapılmaktadır.	f	59	77	66	126	91	419	3,27
		%	14,1	18,4	15,8	30,1	21,7	100	

Tablo 25 incelendiğinde öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki öğrenci rehberlik hizmetlerine ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar görülmektedir. Maddelere verilen yanıtların yüzde dağılımına bakıldığında yanıtların genellikle “Kısmen katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğrencilere planlı ve programlı çalışma becerisi kazandırıldığına ilişkin 2 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların “Kısmen katılıyorum” (%23,2),

“Katılıyorum” (%29,6) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%20,3) seçeneklerinde yığıldığı görülmektedir. Öğretmenler kurslarda öğrencilere planlı ve programlı çalışma becerisi kazandırıldığına kısmen katılmaktadırlar.

Öğretmenlere öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlandığına ilişkin 6 numaralı maddeye öğretmenlerin verdiği yanıtların oldukça yüksek oranda “Katılıyorum” (%27,7) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%24,1) seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kurslarda öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlandığına katılmaktadır.

Verilen eğitimin öğrencilerin sınava hazırlık sürecinde yaşadığı baskıyı ve yetersizlik hissini azalttığına dair 9 numaralı maddeye öğretmenlerin verdikleri yanıtlar “Kısmen katılıyorum” (%23,9), “Katılıyorum” (%27,9) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%21) seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla öğretmenler kurslarda verilen eğitimin öğrencilerin sınava hazırlık sürecinde yaşadığı baskıyı ve yetersizlik hissini azalttığına kısmen katılmaktadırlar.

Disiplin sorunlarının daha az yaşandığına ilişkin 11 numaralı maddeye verilen yanıtların “Katılıyorum” (%29,1) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%20,5) seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu kurslarda disiplin sorunlarının daha az yaşandığına katılmaktadır.

Velilere kursların tanıtımı ve önemi hakkında bilgilendirilmeler yapıldığına ilişkin 19 numaralı maddeye verilen yanıtların “Katılıyorum” (%30,1) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%21,7) seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu velilere kursların tanıtımı ve önemi hakkında bilgilendirilmeler yapıldığına katılmaktadır.

Anket maddelerinin frekans ve yüzde değerleri doğrultusunda ki kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki öğrenci rehberlik hizmetleri ile ilgili maddelere ilişkin ki kare analizlerine tablolar halinde sırasıyla yer verilmiştir.

Tablo 26

Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	X ²	sd	p
2	Öğrencilere planlı ve programlı çalışma becerisi kazandırılmaktadır.	Fen Lisesi	f 10	10	12	9	4	45	50,870	20	,000
		Anadolu Lisesi	f 8	14	41	62	38	163			
		Meslek Lisesi	f 8	6	7	6	15	42			
		İHL	f 8	8	7	17	9	49			
		Genel Ortaokul	f 7	20	18	16	11	72			
		İHO	f 6	8	12	14	8	48			
		Toplam	f 47	66	97	124	85	419			
			% 11,2	15,8	23,2	29,6	20,3	100,0			
		Fen Lisesi	f 9	10	10	9	7	45			
		Anadolu Lisesi	f 13	14	29	63	44	163			
		Meslek Lisesi	f 7	10	12	6	7	42			
		İHL	f 5	15	4	13	12	49			
6	Öğretmenlere öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlanmaktadır.	Anadolu Lisesi	% 20,0	22,2	22,2	20,0	15,6	100,0	44,087	20	,001
		Meslek Lisesi	% 16,7	23,8	28,6	14,3	16,7	100,0			
		İHL	% 10,2	30,6	8,2	26,5	24,5	100,0			
		Genel Ortaokul	f 9	11	15	17	20	72			
		İHO	f 9	9	11	8	11	48			
		Toplam	f 52	69	81	116	101	419			
			% 12,4	16,5	19,3	27,7	24,1	100,0			
		Fen Lisesi	f 9	12	7	7	10	45			
		Anadolu Lisesi	f 7	23	28	70	35	163			
		Meslek Lisesi	f 14	11	3	8	6	42			
		İHL	f 10	7	9	13	10	49			
		Genel Ortaokul	f 10	14	10	19	19	72			
19	Velilere kursların tanıtımı ve önemi hakkında bilgilendirilmeler yapılmaktadır.	İHO	% 18,8	20,8	18,8	18,8	22,9	100,0	51,854	20	,000
		Toplam	f 59	77	66	126	91	419			
			% 14,1	18,4	15,8	30,1	21,7	100,0			
		Fen Lisesi	% 20,0	26,7	15,6	15,6	22,2	100,0			
		Anadolu Lisesi	% 4,3	14,1	17,2	42,9	21,5	100,0			
		Meslek Lisesi	% 33,3	26,2	7,1	19,0	14,3	100,0			
		İHL	% 20,4	14,3	18,4	26,5	20,4	100,0			
		Genel Ortaokul	% 13,9	19,4	13,9	26,4	26,4	100,0			
		İHO	% 18,8	20,8	18,8	18,8	22,9	100,0			
		Toplam	f 59	77	66	126	91	419			
			% 14,1	18,4	15,8	30,1	21,7	100,0			

Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki öğrenci rehberlik hizmetleri ile öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü arasındaki ilişki Tablo 26’da görülmektedir.

Öğrencilere planlı ve programlı çalışma becerisi kazandırıldığına ilişkin 2 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Fen Liselerinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Öğretmenlere öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlandığına ilişkin 6 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Fen Liselerinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Velilere kursların tanıtımı ve önemi hakkında bilgilendirilmeler yapıldığına ilişkin 19 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Meslek Liselerinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 27

Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	İlçe	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	X ²	sd	p
19	Velilere kursların tanıtımı ve önemi hakkında bilgilendirilmeler yapılmaktadır.	Çankaya	f 14	23	18	61	40	156	22,406	12	,033
			% 9,0	14,7	11,5	39,1	25,6	100,0			
		Yenimahalle	f 11	15	18	23	17	84			
			% 13,1	17,9	21,4	27,4	20,2	100,0			
		Altındağ	f 15	18	11	19	18	81			
			% 18,5	22,2	13,6	23,5	22,2	100,0			
		Mamak	f 19	21	19	23	16	98			
			% 19,4	21,4	19,4	23,5	16,3	100,0			
		Toplam	f 59	77	66	126	91	419			
			% 14,1	18,4	15,8	30,1	21,7	100,0			

Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki öğrenci rehberlik hizmetleri ile öğretmenlerin görev yaptıkları ilçe arasındaki ilişki Tablo 27’de görülmektedir.

Velilere kursların tanıtımı ve önemi hakkında bilgilendirilmeler yapıldığına ilişkin 19 numaralı maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini oldukça yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Mamak ve Altındağ ilçelerinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan gruplar oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında ilçeye göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 28

Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Branş	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
6	Öğretmenlere öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlanmaktadır.	Türkçe/Edebiyat	f 7	16	16	17	8	64	36,820	24	,046
			% 10,9	25,0	25,0	26,6	12,5	100,0			
		İngilizce	f 10	8	14	17	25	74			
			% 13,5	10,8	18,9	23,0	33,8	100,0			
		Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	f 12	12	11	21	14	70			
			% 17,1	17,1	15,7	30,0	20,0	100,0			
		Matematik	f 4	7	15	12	18	56			
			% 7,1	12,5	26,8	21,4	32,1	100,0			
		Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya	f 4	14	10	22	17	67			
			% 6,0	20,9	14,9	32,8	25,4	100,0			
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	f 15	11	11	19	13	69			
			% 21,7	15,9	15,9	27,5	18,8	100,0			
		Diğer	f 0	1	4	8	6	19			
			% 0,0	5,3	21,1	42,1	31,6	100,0			
		Toplam	f 52	69	81	116	101	419			
			% 12,4	16,5	19,3	27,7	24,1	100,0			
9	Verilen eğitim öğrencilerin sınava hazırlık sürecinde yaşadığı baskıyı ve yetersizlik hissini azaltmaktadır.	Türkçe/Edebiyat	f 7	8	25	13	11	64	40,367	24	,020
			% 10,9	12,5	39,1	20,3	17,2	100,0			
		İngilizce	f 12	13	13	23	13	74			
			% 16,2	17,6	17,6	31,1	17,6	100,0			
		Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	f 12	4	22	18	14	70			
			% 17,1	5,7	31,4	25,7	20,0	100,0			
		Matematik	f 10	9	6	20	11	56			
			% 17,9	16,1	10,7	35,7	19,6	100,0			
		Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya	f 6	11	16	22	12	67			
			% 9,0	16,4	23,9	32,8	17,9	100,0			
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	f 11	9	12	13	24	69			
			% 15,9	13,0	17,4	18,8	34,8	100,0			
		Diğer	f 0	2	6	8	3	19			
			% 0,0	10,5	31,6	42,1	15,8	100,0			
		Toplam	f 58	56	100	117	88	419			
			% 13,8	13,4	23,9	27,9	21,0	100,0			

(Devam ediyor)

Tablo 28 (Devam)

Öğrenci Rehberlik Hizmetleri ile İlgili Maddelerin Branşa Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Branş		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
11	Disiplin sorunları daha az yaşanmaktadır.	Türkçe/Edebiyat	f	9	12	9	22	12	64	36,750	24	,046
			%	14,1	18,8	14,1	34,4	18,8	100,0			
		İngilizce	f	7	14	12	24	17	74			
			%	9,5	18,9	16,2	32,4	23,0	100,0			
		Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe	f	13	10	13	20	14	70			
			%	18,6	14,3	18,6	28,6	20,0	100,0			
		Matematik	f	9	3	14	14	16	56			
			%	16,1	5,4	25,0	25,0	28,6	100,0			
		Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya	f	8	11	10	22	16	67			
			%	11,9	16,4	14,9	32,8	23,9	100,0			
		Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	f	13	20	15	13	8	69			
			%	18,8	29,0	21,7	18,8	11,6	100,0			
		Diğer	f	0	1	8	7	3	19			
			%	0,0	5,3	42,1	36,8	15,8	100,0			
		Toplam	f	59	71	81	122	86	419			
				14,1	16,9	19,3	29,1	20,5	100,0			

Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki öğrenci rehberlik hizmetleri ile öğretmenlerin branşları arasındaki ilişki Tablo 28’de görülmektedir.

Öğretmenlere öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlandığına ilişkin 6 numaralı maddeye verilen yanıtlarda İngilizce, Sosyal/Tarih/Coğrafya/Felsefe, Matematik, Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya ve “diğer” branşlarında görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Türkçe/Edebiyat ve Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi branşlarındaki öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında branşa göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Verilen eğitimin öğrencilerin sınava hazırlık sürecinde yaşadığı baskıyı ve yetersizlik hissini azalttığına dair 9 numaralı maddeye verilen yanıtlarda İngilizce, Matematik, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya ve “diğer” branşlarındaki öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasında branşa göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Disiplin sorunlarının daha az yaşandığına ilişkin 11 numaralı maddeye verilen yanıtlarda İngilizce, Matematik ve Fen/Biyoloji/Fizik/Kimya branşlarındaki öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi branşında görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında branşa göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarındaki Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddeler

Öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim materyalleri konusundaki maddelere dair yanıtlarının frekans ve yüzde değerleri Tablo 29’da sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca tablolara ilişkin yorumlara da yer verilmiştir.

Tablo 29

Öğretmenlerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarındaki Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelere İlişkin Görüşleri

Madde No	Anket Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	Ortalama
20	Her derse yönelik öğrenci seviyesine uygun kazanım testleri ve deneme sınavları kullanılmaktadır.	f	55	55	85	129	95	419	3,37
		%	13,1	13,1	20,3	30,8	22,7	100	
21	Test kitaplarının maliyeti öğrencilere ekonomik yük oluşturmaktadır.	f	70	82	90	89	88	419	3,10
		%	16,7	19,6	21,5	21,2	21	100	
31	Sarf malzemesi eksikliği karşılaşılan önemli sorunlardandır.	f	59	75	82	102	101	419	3,26
		%	14,1	17,9	19,6	24,3	24,1	100	

Tablo 29 incelendiğinde öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim materyallerine ilişkin maddelere verdikleri yanıtların yüzde dağılımına bakıldığında yanıtların genellikle “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Kurslarda her derse yönelik öğrenci seviyesine uygun kazanım testleri ve deneme sınavları kullanıldığına ilişkin 20 numaralı maddeye verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu ifadeye katıldıkları görülmektedir. Öğretmenlerin

yüzde 30,8’lik önemli bir bölümü bu maddeye “Katılıyorum”, yüzde 22,7’lik bir bölümü ise “Kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir.

Test kitaplarının maliyetinin öğrencilere ekonomik yük oluşturduğuna ilişkin maddeye verilen yanıtların “Kısmen katılıyorum” (%21,5), “Katılıyorum” (%21,2) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%21) seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu kurslarda test kitapları maliyetlerinin öğrencilere ekonomik yük oluşturduğuna katılmaktadır.

Sarf malzemesi eksikliğinin karşılaşılan önemli sorunlardan biri olduğuna ilişkin maddeye verilen yanıtların “Katılıyorum” (%24,3) ve “Kesinlikle katılıyorum” (%24,1) seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu sarf malzemesi eksikliğinin karşılaşılan önemli sorunlardan biri olduğuna katılmaktadır.

Anket maddelerinin frekans ve yüzde değerleri doğrultusunda ki kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile ilgili maddelere ilişkin ki kare analizlerine tablolar halinde sırasıyla yer verilmiştir.

Tablo 30

Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelerin Cinsiyete Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	X ²	sd	p
21	Test kitaplarının maliyeti öğrencilere ekonomik yük oluşturmaktadır.	Kadın	f	44	41	50	36	57	228	13,507	4	,009
			%	19,3	18,0	21,9	15,8	25,0	100,0			
		Erkek	f	26	41	40	53	31	191			
			%	13,6	21,5	20,9	27,7	16,2	100,0			
		Toplam	f	70	82	90	89	88	419			
			%	16,7	19,6	21,5	21,2	21,0	100,0			

Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim materyalleri ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasındaki ilişki Tablo 30’da görülmektedir.

Test kitaplarının maliyetinin öğrencilere ekonomik yük oluşturduğuna ilişkin maddeye verilen yanıtlarda erkek öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasında cinsiyete göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 31

Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelerin Kıdeme Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Kıdem	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p
31	Sarf malzemesi eksikliği karşılaşılan önemli sorunlardandır.	0-10 yıl	f	11	11	12	14	24	72	21,867	12	,039
			%	15,3	15,3	16,7	19,4	33,3	100,0			
		11-20 yıl	f	8	30	25	30	31	124			
			%	6,5	24,2	20,2	24,2	25,0	100,0			
		21-30 yıl	f	19	22	27	38	31	137			
			%	13,9	16,1	19,7	27,7	22,6	100,0			
		31 yıl ve üstü	f	21	12	18	20	15	86			
			%	24,4	14,0	20,9	23,3	17,4	100,0			
		Toplam	f	59	75	82	102	101	419			
			%	14,1	17,9	19,6	24,3	24,1	100,0			

Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim materyalleri ile öğretmenlerin öğretmenlik mesleğindeki kıdemleri arasındaki ilişki Tablo 31’de görülmektedir.

Sarf malzemesi eksikliğinin karşılaşılan önemli sorunlardan biri olduğuna ilişkin maddeye verilen yanıtlarda 0-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Ancak 31 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında kıdeme göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 32

Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelerin Okul Türüne Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	Okul Türü	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	X ²	sd	p	
20	Her derse yönelik öğrenci seviyesine uygun kazanım testleri ve deneme sınavları kullanılmaktadır.	Fen	f	7	10	6	11	11	45	47,672	20	,000
		Lisesi	%	15,6	22,2	13,3	24,4	24,4	100,0			
		Anadolu	f	16	9	30	69	39	163			
		Lisesi	%	9,8	5,5	18,4	42,3	23,9	100,0			
		Meslek	f	6	6	9	7	14	42			
		Lisesi	%	14,3	14,3	21,4	16,7	33,3	100,0			
		İHL	f	5	6	17	14	7	49			
			%	10,2	12,2	34,7	28,6	14,3	100,0			
		Genel	f	15	16	9	18	14	72			
		Ortaokul	%	20,8	22,2	12,5	25,0	19,4	100,0			
		İHO	f	6	8	14	10	10	48			
			%	12,5	16,7	29,2	20,8	20,8	100,0			
		Toplam	f	55	55	85	129	95	419			
			%	13,1	13,1	20,3	30,8	22,7	100,0			
21	Test kitaplarının maliyeti öğrencilere ekonomik yük oluşturmaktadır.	Fen	f	12	7	7	10	9	45	32,002	20	,043
		Lisesi	%	26,7	15,6	15,6	22,2	20,0	100,0			
		Anadolu	f	14	35	40	34	40	163			
		Lisesi	%	8,6	21,5	24,5	20,9	24,5	100,0			
		Meslek	f	9	7	11	6	9	42			
		Lisesi	%	21,4	16,7	26,2	14,3	21,4	100,0			
		İHL	f	8	10	13	9	9	49			
			%	16,3	20,4	26,5	18,4	18,4	100,0			
		Genel	f	17	11	12	24	8	72			
		Ortaokul	%	23,6	15,3	16,7	33,3	11,1	100,0			
		İHO	f	10	12	7	6	13	48			
			%	20,8	25,0	14,6	12,5	27,1	100,0			
		Toplam	f	70	82	90	89	88	419			
			%	16,7	19,6	21,5	21,2	21,0	100,0			

Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim materyalleri ile öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü arasındaki ilişki Tablo 32’de görülmektedir.

Kurslarda her derse yönelik öğrenci seviyesine uygun kazanım testleri ve deneme sınavları kullanıldığına ilişkin maddeye verilen yanıtlarda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Ancak Genel Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Test kitaplarının maliyetinin öğrencilere ekonomik yük oluşturduğuna ilişkin maddeye verilen yanıtlarda Fen Liseleri, Anadolu Liseleri ve Genel Ortaokullarda görev

yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Ancak İmam Hatip Ortaokullarında görev yapan öğretmenlerin bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında okul türüne göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Tablo 33

Eğitim ve Öğretim Materyalleri ile İlgili Maddelerin İlçeye Göre Ki Kare Sonuçları

Madde No	Anket Maddeleri	İlçe	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam	X ²	sd	p	
20	Her derse yönelik öğrenci seviyesine uygun kazanım testleri ve deneme sınavları kullanılmaktadır.	Çankaya	f	17	20	20	57	42	156	25,750	12	,012
			%	10,9	12,8	12,8	36,5	26,9	100,0			
		Yenimahalle	f	8	11	27	21	17	84			
			%	9,5	13,1	32,1	25,0	20,2	100,0			
		Altındağ	f	14	14	11	22	20	81			
			%	17,3	17,3	13,6	27,2	24,7	100,0			
		Mamak	f	16	10	27	29	16	98			
			%	16,3	10,2	27,6	29,6	16,3	100,0			
		Toplam	f	55	55	85	129	95	419			
			%	13,1	13,1	20,3	30,8	22,7	100,0			

Destekleme ve yetiştirme kurslarındaki eğitim ve öğretim materyalleri ile öğretmenlerin görev yaptıkları ilçe arasındaki ilişki Tablo 33’te görülmektedir.

Kurslarda her derse yönelik öğrenci seviyesine uygun kazanım testleri ve deneme sınavları kullanıldığına ilişkin maddeye verilen yanıtlarda Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenlerin “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerini daha yüksek bir yüzde ile işaretledikleri görülmektedir. Altındağ ilçesinde görev yapan öğretmenlerin ise bu maddeye en az katılan grup oldukları göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin yanıtları arasında ilçeye göre oluşan bu farklılık anlamlıdır ($p<,05$).

Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Ayrıntılı Bilgiler

Araştırmaya katılan öğrenciler ile ilgili bazı demografik bilgiler (cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü, kurslara devam ettiği süre) Tablo 34’te verilmiştir. Araştırmaya katılmadan önce her öğrenciye araştırma hakkında bilgilendirilme yapılmış ve öğrenciler gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmada yer almıştır. Araştırma etiği gereğince katılımcı öğrencilerin rumuzları “ö1, ö2, ö3...” şeklinde tanımlanmıştır.

Tablo 34

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Rumuz	Cinsiyet	Sınıf Düzeyi	Okul Türü	Yıl
ö1	Erkek	12. Sınıf	Anadolu Lisesi	2
ö2	Erkek	12. Sınıf	Anadolu Lisesi	2
ö3	Kız	12. Sınıf	Meslek Lisesi	1
ö4	Kız	12. Sınıf	İHL	2
ö5	Kız	11. Sınıf	Fen Lisesi	1
ö6	Kız	8. Sınıf	Genel Ortaokul	2
ö7	Erkek	11. Sınıf	Anadolu Lisesi	2
ö8	Kız	12. Sınıf	İHL	3
ö9	Erkek	10. Sınıf	Meslek Lisesi	1
ö10	Kız	12. Sınıf	Meslek Lisesi	2
ö11	Erkek	12. Sınıf	Anadolu Lisesi	2
ö12	Erkek	12. Sınıf	Fen Lisesi	1
ö13	Kız	12. Sınıf	Anadolu Lisesi	2
ö14	Kız	8. Sınıf	İHO	1
ö15	Erkek	8. Sınıf	İHO	1
ö16	Kız	12. Sınıf	Anadolu Lisesi	2
ö17	Kız	11. Sınıf	Meslek Lisesi	2
ö18	Erkek	12. Sınıf	Fen Lisesi	1
ö19	Kız	8. Sınıf	Genel Ortaokul	1
ö20	Erkek	8. Sınıf	Genel Ortaokul	1
ö21	Kız	8. Sınıf	Genel Ortaokul	1
ö22	Erkek	12. Sınıf	Anadolu Lisesi	1

Tablo 34 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 12'sinin kız, 10'unun ise erkek öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların önemli bir çoğunluğunu 8 ve 12. sınıf öğrencileri ve Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına İlişkin Görüşleri

Ortaokul ve liselerde öğrenim gören öğrenciler ile destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin yapılan görüşmelerin analizi sonucunda ulaşılan ana temalar Tablo 35'te yer almaktadır. Görüşmelerden elde edilen verilerin analizi yapıldıktan sonra ulaşılan tema ve kodlara ait bulgular ise hem tablo olarak hem de metin içerisinde sunulmuştur.

Tablo 35

Öğrencilerle Yapılan Görüşme Sonuçlarının Analizinden Elde Edilen Temalar

Temalar
Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım Sebebi
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Tercih Edilen Dersler
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Okul Derslerine Etkisi
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Merkezî Sınavlara Yönelik Etkisi
Ailelerin Kurslara Yönelik Tutumu
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yaşanan Problemler
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Beklentileri Karşılama Düzeyi
Kursların Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Tablo 35’te görüldüğü üzere, öğrencilerden alınan görüşlerin değerlendirildiği bu çalışmada dokuz farklı tema araştırma soruları ve sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda belirlenmiştir. Bu temalara ilişkin bulgulara ve yorumlara sırasıyla yer verilmiştir.

Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi Temasına Yönelik Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilere “Okulda verilen eğitimi yeterli buluyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar biçiminde Tablo 36’da yer verilmiştir.

Tablo 36

Öğrencilerin Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi	Yeterli	3
	Kısmen Yeterli	8
	Yetersiz	11
	ALT TOPLAM	22

Tablo 36 incelendiğinde öğrencilerden okulda verilen eğitimi tam olarak yeterli bulanların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Okulda verilen eğitimin kısmen yeterli olduğuna yönelik görüşler daha fazlayken yetersiz olduğunu düşünenler ise oldukça yüksek sayıdadır. Bu bulgulara göre okulda verilen eğitimin öğrencilerin

beklentilerini tam olarak karşılamadığı ve çeşitli sebeplerle okul derslerinden tam anlamıyla istifade edemedikleri söylenebilir. Bu görüşleri daha net ortaya koymak adına her bir koda ilişkin görüşlere sırasıyla yer verilmiştir.

Öğrencilerden okul derslerini yeterli bulanlar genellikle öğretmenlerinin kendilerine yardımcı olduğunu ve okuldaki eğitim içeriğinin kendi hedefleri doğrultusunda yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak öğrencilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Okulda verilen eğitimi yeterli buluyorum. Okul yöneticileri ve öğretmenlerimiz her zaman ihtiyacımız olan konuda bizlere yardımcı oluyorlar” (ö1)

“Okuldaki eğitimi yeterli buluyorum çünkü hocalarımız kendi alanlarında çok fazla bilgi sahibi olan hocalar. Aynı zamanda öğrenciler ile ilişkileri de çok iyi. İstedığımızda hocalarımıza ulaşip onlarla iletişim halinde olabiliyoruz.” (ö15)

“Okulda her türlü teknolojik imkân (akıllı tahta, projeksiyon vb.) mevcut. Öğretmenlerimiz de gereken her türlü çabayı gösteriyor. Bize de çalışmak kalıyor. Okulda verilen eğitim benim için tatmin edici düzeyde.” (ö21)

Okulda verilen eğitimin yeterliliği konusunda öğrencilerden bazıları eğitimin genel olarak yeterli olduğunu ancak özellikle merkezî sınavlara hazırlık noktasında yetersiz kaldığını ve geliştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak ö5 kodlu öğrenci durumu “Bence okulda verilen eğitim genel olarak yeterli ama lise ve üniversite sınavlarında geçen senelerden de sorumlu olduğumuz için o senelerde tam olarak yeterli olmayabiliyor.” şeklinde özetlemiştir. Ayrıca ö17 kodlu öğrenci de “Okulda verilen eğitimin orta derecede yeterli olduğunu düşünüyorum. Fakat üniversite sınavlarına hazırlıkta öğrencinin ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşıladığını düşünmüyorum” şeklinde görüş belirtmiştir.

Bazı öğrenciler ise materyallerin yetersizliğinden ya da zaman sıkıntısından söz etmişlerdir. Konuyla ilgili bazı öğrencilerin görüşleri aşağıdaki şekildedir:

“Genel olarak eğitimi yeterli görüyorum. Ancak rakiplerin gereğinden fazla gayreti bende ekstra çalışma arzusu oluşturuyor ve bu noktada okul tarafından verilen kitaplar yetersiz kalıyor.” (ö12)

“Okulda verilen eğitim her ne kadar yeterli olsa da müfredatı uygulamak için daha fazla zaman gerekiyor. Müfredatın zaman planlaması yapılarak hazırlanması daha etkili bir eğitime imkân tanıyabilir.” (ö22)

“Okuldaki eğitimin kalitesi yeterli, 9 ve 10. sınıflarda zaten sadece ders başarısı önem taşıyor. Ama 11 ve 12. sınıfta gerçekte yüzleşip üniversite sınavına hazırlanmamız gerektiğinin farkına varıyoruz.” (ö16)

“Müfredatın sık sık değişmesi bizim için kötü oluyor. Okuldaki derslerden alınan verim bu yüzden düşüyor.” (ö1)

“Müfredattaki dersler 12. sınıfta yeterince işlenmiyor, sınavlara hazırlanalım diye hızlı geçiliyor ve bu problemlere neden oluyor. 9, 10 ve 11. sınıflarda da konular fazla olduğundan hızlı yetiştirmeye çalıştıklarından verimsiz oluyor.” (ö2)

Öğrencilerden okul derslerini yetersiz bulanlar genellikle okulda verilen eğitim ile merkezî sınavların uyumsuz olduğunu ve sınava hazırlık noktasında okul eğitiminin tek başına yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

ö9 kodlu katılımcı “Okulda verilen eğitim ile MEB'in hazırladığı sınav arasında çok fazla uçurum var ve ezberci bir eğitim sistemimiz var. Bu yüzden okulda verilen eğitimi yeterli bulmuyorum.” şeklindeki ifadesiyle bu durumu özetlemiştir.

Bazı öğrenciler ise okulda verilen eğitimin günlük hayatla ilişkili olmadığını, ders saatlerinin yetersiz olduğunu, sınıf mevcutları fazla olduğundan derslerden verim alınamadığını ve öğretmenler tarafından yeterli ilgiyi göremediklerini ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak öğrencilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Okuldaki eğitimi yeterli bulmuyorum çünkü yapılanın günlük hayatta ve hatta meslek hayatlarında dahi kullanmayacakları bilgileri öğrencilere ezberletmek olduğunu düşünmüyorum ve okullarda sunulan eğitim de bundan ibaret.” (ö6)

“Okulda verilen eğitimi yeterli bulmuyorum, bu eğitimler desteklenmeli ve denetlenmeli. Derslerin bir kısmı verimli olurken bir kısmı zaman kaybı oluyor.” (ö7)

“Okulda verilen eğitimi yeterli bulmuyorum. Bazı öğrencilere daha fazla ilgi gösteriliyor ve diğer öğrencilere yeteri kadar fırsat verilmiyor.” (ö19)

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım Sebebi Temasına Yönelik Elde

Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarına katılmaya neden ihtiyaç duydunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım sebeplerine ilişkin düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 37’de özetlenmiştir.

Tablo 37

Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım Sebeplerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Öğrencilerin Sebepleri	Takviye Eğitim İhtiyacı	9
	Merkezî Sınavlara Hazırlık	6
	Konuları Pekiştirme	5
	Maddi Sebepler	2
	ALT TOPLAM	22

Tablo 37 incelendiğinde öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarını tercih etmelerindeki en önemli etkenler ilave eğitim ihtiyaçlarını karşılama, merkezî sınavlara hazırlanma ve okulda öğrendikleri konulara pekiştirme hedefleridir. Öğrenciler ayrıca kursların ücretsiz olması ve okulda verilen eğitimin yetersiz kalmasının da kurslara katılmalarında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin okuldaki eğitimin özellikle merkezî sınava yönelik beklentilerini karşılamada yetersiz kalacağı düşüncesinde oldukları ve takviye eğitim ihtiyacı hissettikleri söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgileri, konuları pekiştirme fırsatı bulabilmeleri, herhangi bir ücret talep edilmemesi gibi etkenlerin kurslara olan ilgilerini artırdıkları söylenebilir. Bu görüşleri daha net ortaya koymak adına her bir koda ilişkin görüşlere sırasıyla yer verilmiştir.

Destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım sebepleri ile ilgili olarak yapılan görüşmelerde öğrencilerin öne sürdükleri etkenlerin en önemlilerinden birinin takviye eğitim ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Kurslara tek başıma çözemediğim sorular ya da eksik kaldığım konularda kendimi geliştirmek için ihtiyaç duydum. Eve gitsem vaktimi boşa harcıyorum. En azından burada kalıp saat 5’e kadar verimli bir şekilde geçirebiliyorum.” (ö1)

“Kurslara ihtiyaç duymamın sebebi kendimi daha çok geliştirip eksiklerimi kaçırdığım konuları tamamlamaktı.” (ö15)

“Okul derslerinde işlediğimiz bazı konularla ilgili zaman problemi yaşıyoruz. Kurslarda öğretmenlerle birebir iletişime geçip destek alma fırsatı bulabiliyoruz. Bu da kursları tercih etmemde önemli bir rol oynuyor.” (ö16)

Destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım sebepleri ile ilgili olarak yapılan görüşmelerde öğrencilerin sıklıkla öne sürdükleri etkenlerden birinin de merkezî sınavlara hazırlanma amacı olduğu görülmüştür. Kademeler arası geçişlerde sınav odaklı bir eğitim sistemimizin olması öğrencilerin bir üst öğrenime ilişkin planlamalarında da bu sınava göre hareket etmelerini gerektirmektedir. Dolayısıyla okulda verilen eğitimin her okulda belli etkenler sebebiyle farklılık göstermesi sebebiyle öğrencilerin okul dışında bir eğitim ihtiyacını da zorunlu olarak gördükleri ve okulda verilen eğitimin merkezî sınavlar için yeterli olmadığını düşündükleri söylenebilir. Bu bulguların net olarak ortaya konulması amacıyla öğrencilerin yapılan görüşmelerdeki görüşlerine de sırasıyla yer verilmiştir.

“Merkezî sınava yönelik desteklemesi için destekleme ve yetiştirme kurslarına katıldım. Sınav yılında insan, kendisiyle aynı serüvene sahip insanlarla bir arada bulunurken eğitimci kadroyla desteklenmeyi gerekli buluyor. (ö5)

“Sınava hazırlanırken dershaneye gitmemeye karar vermiştim. Ancak çevremdeki herkes sınav için çok çabaladığından ve benim de birkaç derste eksiklerim olduğundan kurstan birkaç derse katılayım diye düşündüm.” (ö13)

“Üniversite sınavlarına hazırlıkta daha planlı ve düzenli ilerleme kat edebilmek, süreç boyunca doğru rehberlik hizmeti alabilmek için kurslara katılmaya ihtiyaç duydum.” (ö18)

Destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım sebepleri ile ilgili olarak öğrencilerin genellikle öne sürdükleri etkenlerden bir diğerinin de okulda öğrendikleri bilgileri ve konuları pekiştirme ihtiyacı olduğu yapılan görüşmelerde tespit edilmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Kaçırdığım ya da anlamakta zorlandığım dersleri pekiştirmek için kurslara katılmaya ihtiyaç duydum.” (ö4)

“Dersleri tekrar etmek için ve okul dersleri yeterli gelmediği için destekleme ve yetiştirme kurslarına katılmayı tercih ettim.” (ö17)

“Okulda verilen kurslara katıldım çünkü derslerde gördüğümüz konuları pekiştirmek istedim.” (ö21)

Yapılan görüşmelerde öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma motivasyonlarını etkileyen sebeplerden birinin de kursların ücretsiz oluşu olduğu görülmektedir. Öğrenciler açısından ekstra bir maddi külfet gerektirmemesi kursların tercih edilirliliğini artırmaktadır. Kursların ücretsiz olmasının özellikle sosyoekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerde eğitim gören öğrenciler için daha da belirleyici bir etmen

olduğu söylenebilir. Öğrencilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Dershaneye gitme durumum olmadığından ve kurslar ücretsiz olduğundan destekleme ve yetiştirme kurslarına katıldım. 9. sınıfta üç ders seçme hakkımız vardı o kötüydü. İlerleyen yıllarda bu ders sayısı arttı ve daha güzel oldu.” (ö2)

“Okul kurslarına gitmemin sebebi maddi durumumun dershane için yeterli olmamasıydı, bunun dışında eğitim alacağım hocalarım sevdiğim ve verim alabildiğim hocalardı bu yüzden okul kursunu tercih ettim” (ö14)

Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarını takviye eğitim ihtiyaçlarını karşılama, merkezî sınavlara hazırlanma, konuları pekiştirme ve kursların ücretsiz oluşu gibi nedenlerle tercih ettikleri görülmektedir. Akkaya (2017) tarafından yapılan araştırmada da benzer bulgulara ulaşılmış olup öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarını tercih etmesindeki en önemli etkenlerin YGS ve LYS sınavlarına hazırlanmak istemeleri olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin konu eksiklerini gidermek ve konuları pekiştirmek ile akademik başarılarını daha fazla artırmak hususlarını da destekleme ve yetiştirme kurslarını tercih etmelerindeki diğer önemli nedenler olarak ifade ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin bir bölümü ise kursların ücretsiz oluşunun kurslara verilen önemi azalttığını ifade ederek kurslarda sembolik de olsa ücret alınmasının uygun olabileceğini belirtmişlerdir.

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Tercih Edilen Dersler Temasına Yönelik Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarında hangi dersleri alıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda destekleme ve yetiştirme kurslarında tercih ettikleri derslere ilişkin düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 38’de sunulmuştur.

Tablo 38

Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Tercih Ettikleri Derslere İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Sayısal Dersler	Matematik	20
	Fizik	10
	Biyoloji	7
	Kimya	6
	Fen Bilimleri	5
	ALT TOPLAM	48
Sözel Dersler	Türk Dili ve Edebiyatı	10
	Coğrafya	7
	Türkçe	4
	İngilizce	4
	Tarih	2
	ALT TOPLAM	27

Tablo 38 incelendiğinde öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarında sayısal dersleri sözel derslere oranla daha fazla tercih ettikleri tespit edilmiştir. Tabloya göre sayısal dersler içerisinde en fazla tercih edilen dersin Matematik dersi olduğu görülmektedir. Sayısal derslerden Fizik ve Biyoloji dersleri de Matematikten sonra en fazla tercih edilen dersler olarak göze çarpmaktadır.

Sözel dersler ise sayısal derslere oranla daha az tercih edilmekte olup sözel dersler içerisinde Türk Dili ve Edebiyatı dersini tercih eden öğrencilerin diğer derslere göre sayıca fazla olduğu belirlenmiştir. Coğrafya dersi de sözel dersler içerisinde tercih edilirliliği yüksek dersler arasında yer almaktadır. Bu görüşlerin daha net ortaya koyulması amacıyla öğrenci görüşlerine sırasıyla yer verilmiştir.

Yapılan görüşmelerde özellikle ortaöğretim öğrencilerin ağırlıklı olarak sayısal ve eşit ağırlık alanlarında öğrenim gördükleri tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarında tercih ettikleri derslerin sayısal ağırlıklı olmasında önemli bir rol oynamıştır. Ortaöğretimde hem eşit ağırlık hem sayısal öğrencileri için Matematik dersinin merkezî sınavda ağırlıklı puanının fazla olması ve aynı zamanda ortaokullarda da Matematik dersinin bulunması gibi etkenlerle görüşme yapılan hemen hemen her öğrencinin Matematik dersini kurslarda tercih ettiği görülmektedir. Tercih edilen derslerin sıklığı göz önünde bulundurulduğunda Matematik dersini sırasıyla Fizik, Biyoloji ve Kimya dersleri izlemektedir. Ortaokul öğrencileri arasında da Fen Bilimleri dersinin Matematik dersi ile birlikte en fazla tercih edilen derslerden olduğu tespit

edilmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Kurslarda Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerini almayı tercih ettim. Üniversitede istediğim bölüm için merkezî sınavda özellikle sayısal derslere yoğunlaşmam gerekiyordu, bu sebeple bu dersleri seçtim.” (ö4)

“Kurslarda yalnızca Matematik ve Fizik derslerini almayı tercih ettim. En zorlandığım ve bolca soru çözülmesi gereken dersler olduğu için” (ö18)

“Matematik dersine katılıyorum. Kendimi en çok Matematikte eksik hissettiğimden ve kurslarda bu eksiklikleri tamamlama fırsatı bulduğumdan bu dersi tercih ettim.” (ö20)

“Fen ve Matematik kurslarına derste öğrendiklerimi tekrar etme ve pekiştirme, aynı zamanda merkezî sınavda başarılı olma amacıyla katılıyorum.” (ö17)

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde kurslarda Türk Dili ve Edebiyatı, Coğrafya, Tarih, İngilizce, Türkçe gibi sözel derslere katılım olduğu ve özellikle Türk Dili ve Edebiyatı ile Coğrafya dersinin yoğun olarak öğrenciler tarafından tercih edildiği görülmektedir. Öğrencilerin Tarih dersinin kurslarını diğer derslere göre daha az tercih ettikleri söylenebilir. Öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Destekleme kurslarımız öğrenci isteğine bağlı olarak açılıyor şu an TM bölümümüz için Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik ve Coğrafyanın yanı sıra İngilizce dersinin kursları mevcut. Ben de bu kursların tamamına katılıyorum.” (ö7)

“Okul kursunda eşit ağırlık bölümü için gerekli olan bütün dersleri aldım. Üniversiteye hazırlanmak için bu kurslara gittim.” (ö11)

Kursta sözel dersleri aldım. Sınavda 9. sınıftan 12. sınıfa kadar sorumlu olduğumuz için 3 senelik bilgi kesinlikle aklımda kalmadı ve öğrendiğimiz bilgileri de sadece sınav için öğrendiğimiz için kalıcı olmadı. Bu yüzden kurslara katılmayı tercih ettim. (ö10)

“Destekleme ve yetiştirme kurslarında Fen Bilimleri, Matematik, Türkçe, İngilizce, İnkılap Tarihi derslerini alıyorum. Bu dersleri almamın sebebi genellikle temel derslerde öğrenme konusunda zorlanmam.” (ö19)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde öğrencilerin sayısal ağırlıklı derslere daha fazla katılmayı tercih ettikleri görülmektedir. Özellikle Fen Bilimleri ve Matematik dersleri bu bağlamda öne çıkmaktadır. Ayrıca edebiyat dersi de en fazla tercih edilen dersler arasındadır. Biber, Tuna, Polat, Altunok, ve Küçüköğlu (2017) tarafından yapılan araştırmada da Matematik, Türkçe ve İngilizce derslerinin öğrenciler tarafından kurslarda

en fazla seçilen dersler olduğu göze çarpmaktadır. Bakanlık tarafından açıklanan veriler doğrultusunda da geçmiş yıllarda en fazla açılması istenilen kurs Matematiktir. Bunun sebepleri arasında öğrencilerin Matematik sorularını çözme konusunda problem yaşamaları, Matematik dersinin merkezî sınavlardaki puan ağırlığının yüksek oluşu ve öğrencilerin ilave eğitim ihtiyacı hissetmeleri söylenebilir. PISA 2012 anket sonuçları incelendiğinde, Matematik dersinden takviye eğitim alma oranının ankete katılım sağlayan 57 ülkenin 42'sinde en az %40 düzeyinde olduğu görülmektedir (MEB, 2012b).

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Okul Derslerine Etkisi Temasına Yönelik Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarının okul derslerinize yönelik etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu yöneltmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda kursların öğrencilerin okul derslerine etkisine ilişkin düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar biçiminde Tablo 39’da özetlenmiştir.

Tablo 39

Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Okul Derslerine Etkisi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Kursların Okul Derslerine Etkisi	Olumlu Etkisi Oldu	19
	Etkisi Olmadı	3
	ALT TOPLAM	22

Öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin Tablo 39 incelendiğinde destekleme ve yetiştirme kurslarının derslerine olumlu etkisinin olduğunu ifade eden öğrencilerin büyük bir çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Öğrenciler genellikle kurslara katıldıktan sonra okul derslerinde öğrendiklerini tekrar etme fırsatı bulduklarını ve bunun sonucunda okul sınavlarında aldıkları notlarda gelişim gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca kurslarda sınıf mevcudu daha az olduğundan öğrencilerin anlamadıkları konularla ilgili olarak öğretmenlerine danışabilme fırsatı buldukları ve çözemedikleri soruları kurslarda öğretmenleriyle birlikte çözebilme imkânına eriştikleri öğrenciler tarafından ifade

edilmiştir. Öğrencilerin kursların olumlu etkisine yönelik bazı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Kurslar okul dersleri başarılarımı fazlasıyla artırdı. Eksiklerimi tamamlama yönünde bana yardımcı oldu. Özellikle kurslarda öğrendiğim konularla ilgili soruları öğretmen tahtaya yazar yazmaz kalem oynatmadan çözüyorum.” (ö1)

“Bazı derslerde ezber gerektiren konular olduğu için ne kadar çok tekrar edilirse zihinde kalıcılığının o kadar artacağını düşünüyorum. Bu yüzden bilgilerin pekiştirilmesi açısından faydalı olan kursların okula desteği büyük oluyor” (ö11)

“Aldığım kursların okul derslerinde olumlu etkisi oluyor, detaylı bir şekilde öğrendiğim konular üzerinde daha kolay yorum yapabiliyorum.” (ö17)

Yapılan görüşmelerde kursların okul derslerine herhangi bir etkisi olmadığını ifade eden öğrenciler de bulunmaktadır. Bu öğrencilerin tamamı ortaöğretim son sınıf öğrencisi olup genellikle kurslarda sınava yönelik bir eğitim verildiğini ve bu yüzden okul derslerine yönelik bir etkisinin olmadığını belirtmişlerdir.

“Ben kurslara 12. sınıfta katıldım, okulumuzdaki kurslarda merkezî sınava yönelik bir eğitim anlayışı var. Bu sebeple okula yardımcı olmasından ziyade ağırlıklı olarak sınava yönelik test çözümü şeklinde bir sistem izlendi, yani okul derslerime pek de katkısı olmadı.” (ö22)

Öğrenci görüşleri değerlendirildiğinde kursların okul başarılarını olumlu etkilediği anlaşılmaktadır. Destekleme ve yetiştirme kursları konusunda literatürde mevcut olan bütün çalışmalar da, kursların öğrencilerin akademik gelişimlerine, sınav ve ders başarılarına önemli katkıları olduğu sonucunu ortaya koymaktadır (Canpolat ve Köçer, 2017; Göksu ve Gülcü, 2016; Ünsal ve Korkmaz, 2016). Akın (2012) tarafından yapılan araştırma da okul sonrası kurs ve benzeri etkinliklerinin öğrenci başarısında anlamlı bir fark oluşturduğunu göstermektedir. Akkaya'nın (2017) çalışmasında da kursların öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı belirtilmiş olup ulaşılan bu sonucu destekler niteliktedir. Yapılan diğer yerli ve yabancı çalışmalara bakıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Adeyemo, 2010; Akbaba Allen, 2016; Altun ve Çakan, 2008; Deutsch ve DuBois, 2011; Doğan, 2014; Fischer, Radisch ve Schüpbach, 2014; Grant, 2016; Gündüver ve Gökdaş, 2011; Hirsch, İdin ve Tozlu, 2012; İdin, 2011; Massoni, 2011; Metsäpelto ve Pulkkinen, 2012; Miranda, 2001; Nelson, 2016; Oakley, 2008; Shumow, 2001; Shernoff, 2010).

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Merkezî Sınavlara Yönelik Etkisi Temasına Yönelik Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarının merkezî sınavlara hazırlanmanıza yönelik etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda kursların merkezî sınavlara hazırlık sürecine etkisine ilişkin düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 40’ta sunulmuştur.

Tablo 40

Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Merkezî Sınavlara Yönelik Etkisi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Kursların Merkezî Sınavlara Yönelik Etkisi	Sınavlara Hazırlık İçin Yeterli	8
	Sınavlara Hazırlık İçin Yeterli Değil	14
	ALT TOPLAM	22

Yapılan görüşmelerde öğrencilerin bir bölümü destekleme ve yetiştirme kurslarının merkezî sınavlara hazırlanmada olumlu etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Ancak aynı zamanda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kursların merkezî sınavlara hazırlıkta yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Öğrenciler kurslarda verilen eğitimin dershaneler ya da etüt merkezlerindeki gibi sistemli olmadığını ve okulda belli bir saate kadar kalabildiklerini ancak dershanelerde daha geç saatlere kadar bulunabildiklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca öğrenciler kurslardaki yardımcı kaynakların sınırlı olduğunu ve dershanelerde rakiplerinin seviyesi hakkında bilgi sahibi olup kendilerini değerlendirme fırsatı bulduklarını ifade etmiştir. Konu ile ilgili öğrencilerin bazı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

9, 10 ve 11. Sınıflarda kurslarda aldığım eğitim sayesinde o konularda hiçbir problem yaşamıyorum. Daha çok soru üzerinden devam ediyorum bu konularda. Sınav konusunda yararlı olduğunu söyleyebilirim. Ancak 12. Sınıfta kurslarda yalnızca ilgili sınıf düzeyindeki dersleri görüyor olmamız, sınav konularında yer alan geçmiş senelerdeki dersler konusunda eksiklik yaşamamıza neden oluyor. Kursların bu konuda yetersiz olduğunu düşünüyorum. (ö2)

Bazı derslerde iyi hazırlandığımı düşünüyorum fakat eşit ağırlık ve sayısal alandaki arkadaşlarımızın büyük çoğunluğu tekrar dershaneye ihtiyaç duydular özetle Matematik ve Fen alanında pek başarılı değildi. Ayrıca kurslar saat 17.00’ye kadar devam ediyor ve o saatten sonra okulda bulunamıyoruz. Ancak

dershanelerde eğitim daha sistemli ve daha geç vakitlere kadar sürüyor. Ayrıca şehrin farklı okullarından gelen rakiplerimizin seviyesini görme fırsatı da buluyoruz. (ö10)

Olumlu bir etkisi oldu ancak merkezî sınava hazırlığa yönelik çok eksiklikleri vardı. Örneğin merkezî sınava hazırlığa yönelik etüt merkezlerinde "koçluk" adı altında eğitimcilerin öğrencilerini takip ettiği ve onlarla yakından ilgilendiği sistemler vardır, özellikle bu konuda eksiklikler yaşadığımı belirtmeliyim. Bana sorarsanız sınav yılında en eleyici etken stres yönetimini doğru yapamamaktır. Bu sebeple de öğrenci deneyimli insanlardan tavsiye almak ve onlarla birlikte yol haritası çizmek ister. Ancak bizim rehberlik servisimiz bu konuda ne yazık ki yeteri kadar iyi çalışmadı. (ö4)

Öğrencilerin bazıları ise kursların sınava hazırlık açısından tatminkâr düzeyde olduğunu ifade ederek disiplinli çalışma alışkanlığı olan bir öğrencinin yalnızca kurslarla sınavlara hazırlanabileceğini ifade etmişlerdir. Özellikle son sınıflarda test çözme ağırlıklı bir kurs sistemi olduğunu belirten öğrenciler farklı soru tarzlarını da görme fırsatı bulduklarını ve konuları pekiştirerek sınav için gereken eğitimi aldıklarını vurgulamışlardır. Öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Derslerimizin bir bölümünde konu işlerken bir bölümünde de TYT ve AYT konularından ÖSYM’nin sorduğu soruları çözüyoruz. Farklı soru tiplerini çözmek de bizi merkezî sınav konusunda daha tecrübeli hâle getiriyor.” (ö7)

Kurslarda sınava yönelik çalıştığımız için belli bir saatte ve daha az kişiyle teneffüsler vererek çalışmak kursları verimli hâle getiriyor ve bizi merkezî sınavlara hazırlıyor, derslere ek olarak çözümlü testler ve yaptığımız yanlışların hocalarla birlikte kontrolü sınavdaki başarılarınızın artmasını sağlıyor. (ö8)

Ailelerin Kurslara Yönelik Tutumu Temasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarına gitmeniz konusunda ailenizin düşünceleri nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Ailelerin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik düşünceleri öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 41’de sunulmuştur.

Tablo 41

Öğrencilerin Ailelerinin Kurslara Yönelik Tutumu ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Ailelerin Kurslara Yönelik Tutumu	Olumlu Tutuma Sahip	19
	Sınav Dönemleri Dışında Olumsuz Tutuma Sahip	3
	ALT TOPLAM	22

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde genellikle ailelerinin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılmalarını desteklediklerini, hatta büyük bir çoğunluğunun ailelerinin isteği üzerine kurslara katıldıklarını belirttiği gözlenmiştir. Okulda ücretsiz bir şekilde verilen bu ilave eğitim olanağının aileleri tarafından memnuniyetle karşılandığını dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili bazı öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Ailem kurslara devam etmemi destekliyor. Ücretsiz olması da hoşlarına gidiyor.” (ö1)

“Bu kurslara gitmemde ailemin isteği etkili oldu. Ben dershaneye gitmek isterken ailemin isteğiyle okul kurslarına başvurduk ve sonucunda başarılı da oldum.” (ö8)

“Ailem de benim gibi kendi okul hocalarımın bana daha faydalı olacağını düşündüğü ve yurt imkânı sayesinde zaman kaybı da yaşamayacağım için olumlu baktılar.” (ö16)

Bazı öğrenciler ise ailelerinin uzun süren kurs saatleri boyunca okulda olmalarını doğru bulmadığını ve yalnızca sınav dönemlerinde kurslara gitmelerini mantıklı bulduklarını ifade etmişlerdir.

“Ailem haftanın her günü okulda olmamın doğru olduğunu düşünmüyor fakat yaklaşan sınavımla birlikte bazı fedakarlıklar yapmam gerektiğinin de farkındalar” (ö7)

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yaşanan Problemler Temasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilere “Destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili herhangi bir problemle karşılaşıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Destekleme ve yetiştirme kurslarında karşılaşılan problemler, öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 42’de sunulmuştur.

Tablo 42

Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yaşanan Problemler ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Kurslarda Yaşanan Problemler	Devamsızlık	6
	Yardımcı Kaynak	6
	Zaman	6
	Problem Yok	3
	ALT TOPLAM	22

Tablo 42 incelendiğinde öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin üç ana problem etrafında birleştikleri görülmektedir. Kurslarda yaşadıkları en önemli probleme ilişkin öğrenciler devamsızlık, yardımcı kaynak ve zaman problemi üzerinde durmuşlardır. Kurs saatlerinin akşam vakitlerine uzaması sonucu öğrencilerin geç saatlerde eve gitmek zorunda kalmaları, yardımcı kaynak eksikliği ya da kaynaklardan ücret alınması vb. durumlardan ötürü problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Akkaya (2017) tarafından yapılan araştırmada da devamsızlıklar konusunda disiplinli davranılmadığı ve ders saatlerinin yetersiz olduğu öğrenciler tarafından ifade edilen destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin elde edilen bulgular arasında yer almaktadır.

Kursların açıldığı ilk haftalarda ücretsiz de olması sebebiyle kendini geliştirme amacı olmasa da tüm öğrencilerin kurslara katıldığını ifade eden öğrenciler zaman geçtikçe bu sayının azaldığını ve kursların daha verimli hâle geldiğini söylemişlerdir. Devamsızlık konusunda keskin bir ölçüt olup yaptırımının olması gerektiğini ifade eden öğrenciler devamsızlık konusunun bazı derslerin kurslarının kapanmasına yol açacak düzeyde problem yarattığını belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler ise devamsızlık konusunda okullarının oldukça katı olduğunu ve bunun problem oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Devamsızlık problemine ilişkin bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Kurslarda devamsızlıkla ilgili yoklama alınıyor ve devamsızlığı fazla olanlarla ilgili işlem yapılacağı söyleniyor fakat pek işlem yapılmıyor. Ancak bir süre sonra katılım azalıyor ve kursların bazıları bu yüzden kapanabiliyor.” (ö7)

“Bazı günler devamsızlık yapmak durumunda kalıyorum ve kurs devamsızlık hakkımız çok az. Devamsızlık müsamahası 6 saat ve bu bizi fazlasıyla zorluyor.” (ö5)

Öğrencilerin büyük bir bölümü yapılan görüşmelerde destekleme ve yetiştirme kurslarında yardımcı kaynak konusunun önemli bir problem olduğunu ifade etmişlerdir. Yardımcı kaynakların yetersiz olduğunu ifade eden öğrencilerin yanı sıra yardımcı

kaynaklar için maddi harcamalarda bulunmak zorunda kaldıklarını belirten öğrenciler de bulunmaktadır. Yardımcı kaynak konusuyla ilgili problemlere ilişkin öğrencilerin bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Kurslarda yardımcı kaynak konusu ile ilgili olarak ailem maddi olarak orta gelirli bir aile olduğundan benim için yardımcı kitaplara bütçe ayırmak bir sıkıntı olmadı. Ancak yeni yardımcı kaynak satın almakta sıkıntı çeken ve bu sebeple üst dönemdeki öğrencilerden kalma kaynaklar kullanan arkadaşlarım oldu. Eğitim müfredatı değişikliklerinin hemen hemen her sene yaşandığı ülkemizde önceki senelere ait kaynak kullanımı sıkıntı yaşıyor ve güncel kaynak kullanma zorunluluğu ortaya çıkıyor. Özellikle 2018-2019 yılları itibariyle yardımcı kaynak kitaplarının fiyatları da çok arttı. Maddi durumu iyi olmayan öğrencilerin bu konudan çok muzdarip olduğunu da pek çok şekilde gözlemleme fırsatı buluyoruz. MEB kitapları ücretsiz olmasına ve EBA'da testler yayınlanmasına -ki bu testleri her öğrenci bilmiyor, rehberlik servisleri devletin sağladığı imkânları öğrencilere tanıtmalı ve bu imkanları en iyi şekilde değerlendirmeye yönelik çalışmalar yapmalı- rağmen ne yazık ki bu ücretsiz kaynaklar merkezî sınava hazırlık için yetersiz kalıyor. Sınav sistemimizin gittikçe daha çok MEB müfredatına yönelmesi ve ezbere yönelik sistemden uzaklaşıyor olması bu sebeple ümit verici. (ö4)

Bazı okullarda kurs kitapları toplu olarak alınıyor ve bu kitaplar alınırken okul idaresi okula destek amaçlı ek para topluyor. Bu öğrencilere maddi külfet olarak geri dönüyor ve okulda öğrenci olarak devam ettikleri için idareyi şikâyet de edemiyorlar. Bunların takibinin yapılması ve öğrencilerin mağdur olmaması gerekmektedir. (ö7)

“Karşılaştığım en olumsuz durum kaynak kitapların yetersiz olması ve gereken kalitede olmamasıydı. Ek kaynaklara çok fazla gereksinim duyduk.” (ö18)

“Bazı derslerde kaynak almadım çünkü kursu yarıda bırakabileceğimi biliyordum. Ki bazı dersleri yarıda bıraktım. Devam ettiğim derslerde ise kaynaksızlık birtakım sorunlara yol açtı.” (ö13)

Yapılan görüşmelerde kursların zamanlamasından ötürü problem yaşadığını ifade eden öğrenciler de oldukça fazla sayıdadır. Özellikle okulu ile evinin arasındaki mesafe uzak olan öğrenciler geç saatlerde eve gitmek zorunda kalmalarının kendileri ve aileleri açısından problem oluşturduğunu dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Kurslarla ilgili en büyük problemim hafta içi geç saatte bitiyor olmasıydı. Okul saatinin devamında geç saatte eve varmak beni çok yoruyordu.” (ö8)

“İlla ki bir sorun söylemem gerekirse ‘zaman’ diyebilirim. O da okul ve evim arasındaki mesafeden dolayı. Başka bir problemim yok.” (ö9)

Kursların Öğrencilerin Beklentilerini Karşılama Düzeyi

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarının beklentilerinizi karşıladığını düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Alınan görüşler öğrencilerin ifadeleri doğrultusunda betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 43’te sunulmuştur.

Tablo 43

Öğrencilerin Kursların Beklentilerini Karşılama Düzeyi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Kursların Beklentileri Karşılama Düzeyi	Karşıladi	7
	Kısmen Karşıladi	12
	Karşılamadi	3
	ALT TOPLAM	22

Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarının beklentilerini karşılama düzeyine ilişkin görüşleri Tablo 43’te özetlenmiştir. Yapılan görüşmelerde öğrencilerin büyük çoğunluğu kursların beklentileri doğrultusunda ilerlediğini vurgulamış, ancak kurslara ilişkin daha yüksek beklentileri olduğundan tam anlamıyla beklentilerini karşılamadığını da ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler ise kursların beklentilerini karşılamadığını ifade ederek kurslardan verim alamadıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguları destekler niteliktedir.

Kurslarda konu anlatımı yerine soru çözme odaklı bir eğitim bekliyordum. Ama konu anlatımına ağırlık verildi, bu diğer arkadaşlarım için iyi olabilir ancak ben bu tarz bir eğitim değil, sınav odaklı bir eğitim bekliyordum. Ancak kurslardan yine de çok memnunum. Hatta 12. sınıfta tüm sınıf düzeylerini kapsayan eğitim olsaydı dershaneye gitmezdim. (ö2)

“Beklentilerimi genel anlamda karşıladı çünkü yüksek hedeflerim yok fakat hedefleri büyük olan arkadaşlarımız açısından pek olumlu olmadı. Onlar sadece kurs ile yetinmeyip ek dersler almayı da tercih ediyorlar.” (ö10)

“Bazı derslerde karşılıyor, bazı derslerde karşılamıyor. Bunda öğretmen ve öğrencinin istekli olması, dersi daha ciddiye alması ve istekli olmasının etkili olduğunu düşünüyorum.” (ö20)

“Destekleme ve yetiştirme kursları beklentilerimi karşılıyor. Derslerimde yükseliş görmek istiyordum ve bu gerçekleşti.” (ö19)

“Kurslar çok da beklentilerimi karşılamadı. Okul çıkışı olması verimi çok düşürüyordu. Ayrıca kaynaklar çok eksik ve kaliteli değildi.” (ö18)

Kursların Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin belirtmek istediğiniz varsa görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda kursların geliştirilmesine yönelik görüşler betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 44’te sunulmuştur.

Tablo 44

<i>Öğrencilerin Kursların Geliştirilmesine Yönelik Önerilerine İlişkin Analiz Sonuçları</i>		
Tema	Kodlar	Frekans
Kursların Geliştirilmesine Yönelik Öneriler	Zaman Daha İyi Ayarlanmalı	7
	Tüm Derslerden Kurs Açılmalı	6
	Öğrencilerde Kurs Bilinci Oluşturulmalı	6
	Diğer	3
	ALT TOPLAM	22

Yapılan görüşmelerde öğrenciler tarafından destekleme ve yetiştirme kurslarından genel olarak memnun oldukları ancak kursların geliştirilmesi gereken yönlerinin bulunduğu ifade edilmiştir. Özellikle zaman konusunda oldukça problem yaşadığını belirten öğrenciler kursların okullarda genellikle hafta içi ders saatlerinden sonra verildiğini belirterek kurslara katılan ve evleri okula uzak olan öğrencilerin eve geç saatlerde ulaştıkları için ve kendileri için oldukça yorucu ve yoğun olan bu tempoya bir süre sonra devam edemedikleri için kursları bıraktıklarını belirtmişlerdir. Kursların okullarda haftasonu yapıldığını belirten çok az sayıda öğrenci bulunmakla birlikte okullarında yaz döneminde kurs verildiğini belirten hiçbir öğrencinin olmaması dikkat çekicidir. Öğrencilerin zaman problemine ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

“Kursların gün sonunda dersler bittikten sonra yapılması derslere odaklanmamızı zorlaştırıyor ve eğitimi verimsizleştiriyor. Arkadaşlarımızın birçoğu bu sebeple kursları bırakmak zorunda kaldı.” (ö20)

“Kursların haftanın her günü yapılmasını ve derslerin 40 dakika olmasını yanlış buluyorum. Kursların öğlene doğru başlamasını okul düzenine kıyasla daha serbest bir ortamda olması gerektiğini düşünüyorum.” (ö6)

Yapılan görüşmelerde kurslarla ilgili dile getirilen önemli konulardan biri öğrencilerin büyük çoğunluğunun bilinçsiz bir şekilde kurslara katılması ve zamanla kurslara devamsızlık yaparak ders düzeninin oluşmasına engel oluşunun düzeltilmesi gerekliliğidir. Öğrencilerde kurslara ilişkin bilinç oluşturulursa, yeterli disiplin sağlanarak belli bir süre devamsızlık yapanlar için yaptırımlar uygulanırsa kursların daha verimli olabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin bazıları kurslarda sembolik de olsa bir ücret alınırsa öğrencilerin kurslara bakış açısının da olumlu yönde gelişeceğini ve devamsızlık vb. problemlerin yaşanmayacağını belirtmiştir. Öğrencilerin konuyla ilgili görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

“Yoklama konusunu çözmek şart, devamsızlık yapacaklar baştan engellenmeli. Eğer bu sağlanırsa kurslarda verimlilik artacaktır.” (ö1)

Ücretsiz olması kötü bir şey. Sembolik de olsa ücretli olmalı. Poşetler bile 25 kuruş olunca kimse almamaya başladı. İsteksiz gelenler ücretli olursa azalır. Öğrencilerin kurs bilinci eksik. Kursların amacına uygun gelen pek kişi yok. Sadece gelip dinleyip gideyim modundalar. Not da tutmuyorlar. Vakit geçirmek için buradalar. Dersi sabote edenler de var. Böyle öğrencilerden arındırılması kursları iyileştirmek için yeterli. (ö3)

Öğrenciler tarafından kurslara ilişkin yapılması gereken düzenleme önerilerinden sıklıkla vurgulanan bir diğer öneri ise kursların merkezî sınava hazırlık şeklinde yürütülmesi gerekliliğidir. Okulda verilen eğitimin birebir aynısını kurslarda görmenin konuları pekiştirmek gibi olumlu yanları olsa da kendilerini bekleyen bir merkezî sınavın varlığını bilen öğrenciler için kurslar dışında ilave eğitim ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca özellikle 12. sınıflar için kurslarda verilen eğitimin yalnızca 12. sınıf konularını kapsamaması, ancak merkezî sınavlarda önceki senelerin konularından da sorumlu olunması öğrenciler tarafından kursların yeterli görülmemesi sonucunu doğurmaktadır. Konu ile ilgili bazı öğrenci görüşlerine aşağıdaki yer verilmiştir.

"Kurslar daha fazla üniversite sınavına yönelik olmalı. Sadece o sınıfın derslerine odaklanmamalı. 12. sınıfta 9, 10 ve 11. sınıfların derslerini de kapsamalı. Okul sınavlarında başarılı olmak yerine üniversite sınavına ağırlık verilmeli." (ö1)

“Kurslar için sınava yönelik olarak ayrı materyaller hazırlanmalı ve öğrencilerden bunlar için ekstra ücret istenmemeli.” (ö19)

Yapılan görüşmelerde öğrencilerin bahsettiği bir diğer öneri ise tüm derslerden kurs açılması gerekliliğidir. Genellikle öğretmenlerin çeşitli sebeplerle (yoğunluk, ücretsiz izin, ücretli öğretmenlerin kurs açamaması vb.) açılmayan kurslar öğrencilerin belli derslerin kurslarını alamamasına sebebiyet vermektedir. Bu tip sorunların önüne

geçilebilmesi için özellikle farklı okullardan ders alabilme olanağının tanınması gerektiği öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Konu ile ilgili bazı öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir.

“Hocalardan kaynaklı problemlerden dolayı okulda kurs açılmadı. Ücretli öğretmenler kurs açamadığından problem oldu. Bazı hocalarımız ücretsiz izne ayrıldı vs.” (ö1)

“Tüm hocalar kurslara katılmadığından bazı derslerde kurs açılmıyor ya da yeterli sayıda açılmıyor. Daha fazla kurs açılması daha mantıklı olurdu. Bir de 12. Sınıfta tüm sınıf düzeylerini kapsayan bir eğitim verilmeli.” (ö2)

Araştırmaya Katılan Velilere İlişkin Ayrıntılı Bilgiler

Araştırmaya katılan velilerin cinsiyet ve eğitim düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 45’te verilmiştir. Araştırmaya katılmadan önce veliler araştırma içeriği ile ilgili bilgilendirilerek gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmada yer almıştır. Araştırma etiği gereğince katılımcı velilerin rumuzları “v1, v2, v3...” şeklinde tanımlanmıştır.

Tablo 45

Araştırmaya Katılan Velilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Rumuz	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi
v1	Erkek	Yüksek Lisans
v2	Erkek	Lisans
v3	Kadın	Lisans
v4	Erkek	Lisans
v5	Erkek	Ortaöğretim
v6	Kadın	Lisans
v7	Erkek	Ortaöğretim
v8	Kadın	Ortaöğretim
v9	Erkek	Ortaöğretim
v10	Kadın	Yüksek Lisans
v11	Erkek	Ortaöğretim
v12	Erkek	Lisans
v13	Kadın	İlköğretim
v14	Erkek	Lisans
v15	Erkek	Lisans
v16	Kadın	Lisans
v17	Kadın	Ortaöğretim
v18	Erkek	Lisans
v19	Kadın	İlköğretim
v20	Erkek	Lisans

Tablo 45 incelendiğinde araştırmaya katılan velilerin 12'sinin erkek, sekizinin ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Velilerin ikisi yüksek lisans, 10'u lisans, ikisi ilköğretim, altısı ise ortaöğretim düzeyinde eğitim almışlardır. Katılımcıların önemli bir çoğunluğunu eğitim durumu lisans ve üzeri düzeyde olan velilerin oluşturduğu görülmektedir.

Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına İlişkin Görüşleri

Ortaokul ve lise öğrencilerinin velileri ile destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin yapılan görüşmelerin analizi sonucunda ulaşılan ana temalar Tablo 46'da yer almaktadır. Görüşmelerden elde edilen verilerin analizi yapıldıktan sonra ulaşılan tema ve kodlara ait bulgular ise hem tablo olarak hem de metin içerisinde sunulmuştur.

Tablo 46

Veliler ile Yapılan Görüşme Sonuçlarının Analizinden Elde Edilen Temalar

Temalar
Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına İhtiyaç Duyma Sebebi
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Tercih Edilen Dersler
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Okul Derslerine Etkisi
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Karşılaşılan Problemler
Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Beklentileri Karşılama Düzeyi
Kursların Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Tablo 46'da görüldüğü üzere, velilerden alınan görüşlerin değerlendirildiği bu çalışmada araştırma soruları ve sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda yedi farklı tema belirlenmiştir. Belirlenen temalara ilişkin elde edilen bulgulara sırasıyla yer verilmiştir.

Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi Temasına Yönelik Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak velilere “Okulda verilen eğitimi yeterliliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen yanıtlar doğrultusunda velilerin düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 47'de sunulmuştur.

Tablo 47

Velilerin Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Okulda Verilen Eğitimin Yeterlilik Düzeyi	Yeterli	10
	Kısmen Yeterli	6
	Yetersiz	4
	ALT TOPLAM	20

Tablo 47 incelendiğinde velilerin okulda verilen eğitimden genel anlamda memnun olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmelerde okulda verilen eğitimi yeterli bulan veliler genel olarak öğrencinin çabasının eğitimde başarıyı sağlayacağına inanmaktadır. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin imkânlar doğrultusunda iyi bir eğitim hizmeti sunduğunu dile getiren veliler öğrencilerin gayret göstermesi hâlinde başarıya ulaşacağını belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak öğrencilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Okulda verilen eğitim imkânlar dâhilinde yeterli. Öğretmenler ve okul yöneticileri öğrencileri tanıyor ve alanlarında iyiler. Yeterli özveriyi öğrencilerin de göstermesi durumunda hedeflenen başarılarla ulaşılabilir.” (v7)

“Okulda verilen eğitimi yeterli buluyorum. Öğrenciler için gereken tüm fizikî olanaklar mevcut. Hedeflenen seviyeye ulaşmak için öğrencilerin de gereken çabayı göstermesi gerekiyor.” (v8)

Yapılan görüşmelerde bazı veliler okulda verilen eğitimin kısmen yeterli olduğuna yönelik görüşlerini ifade etmişlerdir. Veliler okulda verilen eğitimin öğrencilerin okul ve sınav başarıları için yeterli olsa da merkezî sınavlar açısından yeterli olmadığını ve ilave eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bazı veliler ise eğitimin kalitesinin öğretmene bağlı olduğunu belirterek bazı derslerden tam verim alınabildiğini bazı derslerden ise takviyeye ihtiyaç duyduklarını vurgulamışlardır. Konu ile ilgili bazı velilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Mevcut sistemi tam anlamıyla yeterli bulmuyorum. Sürekli müfredat değiştiği için çocuklarımız zorluk çekiyor. Merkezî sınavlarda istenilen bilgi ve becerileri okulda verilen eğitimle karşılamak pek mümkün olmuyor.” (v12)

“Eğitimin tam anlamıyla yeterli olmadığını ve öğretmene göre değiştiğini düşünüyorum. Bazı derslerde öğretmen kalitesi çok önemli rol oynuyor ve o derslerin öğretmeninden gereken beceriyi edinemeyen çocuklarımız için ilave eğitim ihtiyacı ortaya çıkıyor. Genel olarak memnun olsam da hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin daha gayretli olmaları gerektiğini düşünüyorum.” (v9)

Velilerden okulda verilen eğitimi yetersiz bulanların ise genellikle sınıf mevcutlarının fazlalığından, merkezî sınavların sürekli değişken bir yapısı olması ve okulda verilen eğitimle uyumlu olmamasından, yoğun müfredatı yetiştirmek için birçok konunun tam öğrenilmeden geçirilmesinden şikâyetçi oldukları gözlenmiştir. Bazı velilerin konu ile ilgili görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Okulda verilen eğitimi yeterli bulmuyorum. Sınıflardaki öğrenci sayısının yoğunluğu hem öğrencilerin hem de öğretmenler için verimli bir eğitimi imkânsız kılıyor. Ayrıca müfredat oldukça yoğun olduğundan böyle bir sınıf ortamında olunca çoğu konu tam anlamıyla işlenilmiyor ve bu konulardan sınavlarda da sorumlu olan öğrenciler için mecburen takviye eğitim ihtiyacı doğuyor. (v14)

Merkezî sınavlar okullarda verilen eğitimle hiçbir şekilde uyumlu olmadığından okulda verilen eğitimin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Bir öğrencinin en önemli hedefi bulunduğu sınıf düzeyindeki bilgi ve becerileri tam anlamıyla kazanmanın yanı sıra bir sonraki eğitim kademesine en başarılı bir şekilde geçebilmektir. Ancak bunun günümüz eğitim modeli ile sağlanabileceğini düşünmüyorum. (v1)

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına İhtiyaç Duyma Sebebi Temasına Yönelik Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak velilere “Çocuğunuzu destekleme ve yetiştirme kurslarına neden gönderme ihtiyacı duyuyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Velilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda görüşler betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 48’de sunulmuştur.

Tablo 48

Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Öğrencilerin İhtiyaç Duyma Sebepleri ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Kurslara İhtiyaç Duyma Sebepleri	Konuları Pekiştirme	9
	Merkezî Sınavlara Hazırlık	6
	Okul Başarısını Artırmak	5
	ALT TOPLAM	20

Tablo 48 incelendiğinde velilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ihtiyaç duymalarındaki en önemli sebepler, okulda öğrenilen konuları pekiştirme, merkezî sınavlara hazırlık ve öğrencinin okul derslerindeki başarılarını artırma olarak sıralanmıştır. Destekleme ve yetiştirme kurslarına katılım sebeplerine ilişkin velilerin en

fazla öne sürdükleri etken öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgileri ve konuları pekiştirme ihtiyacının bulunması olduğu yapılan görüşmelerde tespit edilmiştir. Derslerde bir kez dinlenen konunun akılda kalmasının pek mümkün olmadığını belirten veliler öğrencilerin bu konuları tam anlamıyla pekiştirebilmek için kurslara devam ettiğini vurgulamışlardır. Velilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Çocuğum okulda gördüğü dersleri tam anlamıyla kavrayamıyor, ders saatleri yetersiz geliyor, biraz daha tekrar yaparak bilgilerini pekiştirmesini istediğim için kurslara gönderiyorum.” (v19)

“Bazen katılamadığı dersler oluyor ya da anlamakta zorlandığı dersleri bir kez daha dinlemiş olması pekiştirmesine yardımcı oluyor. Bu sebeplerle kurslara katılma ihtiyacı duyduk.” (v4)

Velilerin kurslara ihtiyaç duyma sebeplerinden bir diğerinin ise öğrencilerin merkezî sınavlara hazırlık sürecinde okul derslerinden tam anlamıyla verim alamaması ve ilave eğitime ihtiyaç duymaları olduğu tespit edilmiştir. Veliler okulda müfredatın yetiştirilmeye çalışıldığını ifade etmekte ve sınava yönelik herhangi bir çalışma yapılmadığını vurgulamışlardır. Dolayısıyla sınava yönelik test çözme vb. uygulamaların olduğu kursları tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Konu ile ilgili bazı velilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Üniversite sınavına hazırlık aşamasında olan çocuğumun okul derslerinde yeterince gerçekleştiremediği test çözme vb. uygulamalara fırsat bulması ve sınav için gereken hazırlığı yapabilmesi amacıyla kurslara gönderiyorum.” (v10)

“Merkezî sınavlara hazırlık sürecinde daha planlı ve düzenli çalışma fırsatı bulabilmesi ve süreç boyunca doğru rehberlik hizmeti alabilmesi için kurslara katılmasını gerekli görüyoruz.” (v18)

Yapılan görüşmelerde velilerin kurslara ihtiyaç duyma sebeplerine ilişkin dile getirdikleri bir diğer husus öğrencilerin okul başarısını artırmaya yönelik hedefleridir. Öğrencilerin okul sınavlarında daha başarılı olabilmesi için kurslar aracılığıyla takviye eğitim almasını gerekli bulan velilerin bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Derslerin kurslar aracılığıyla tekrar edilmesinin akılda kalıcılığını arttıracaklarını ve okul sınavlarına yardımcı olacağını ve notlarının yükseleceğini düşündüğümüz için gönderdik.” (v5)

“Kurslar devletin himayesinde olduğundan güvendiğimiz için ve samimi bir ortamda eğitim görüyor olmaları sebebiyle ders başarılarının artacağı düşüncesiyle kurslara katılmasının uygun olacağını düşündük.” (v8)

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Tercih Edilen Dersler

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak velilere “Çocuğunuzu destekleme ve yetiştirme kurslarında hangi derslerin kurslarına katılıyor?” sorusu yöneltilmiştir. Velilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda destek kurslarda öğrencilerin hangi dersleri tercih ettiklerine ilişkin düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar biçiminde Tablo 49’da özetlenmiştir.

Tablo 49

Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Öğrencilerin Tercih Ettikleri Dersler ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Sayısal Dersler	Matematik	18
	Fen Bilimleri	10
	Fizik	7
	Kimya	6
	Biyoloji	6
	ALT TOPLAM	47
Sözel Dersler	Türkçe	12
	İngilizce	8
	Türk Dili ve Edebiyatı	8
	Coğrafya	4
	Tarih	2
	ALT TOPLAM	34

Yapılan görüşmelerde veliler öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarında sayısal dersleri sözel derslere oranla daha fazla tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bunun sebebi olarak Matematik ve Fen Bilimleri gibi derslerde öğrencilerin zorlandıklarını ifade eden veliler bu dersler için takviyeye ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Tablo 49’a göre sayısal dersler içerisinde en fazla tercih edilen dersin Matematik dersi olduğu görülmektedir. Sayısal derslerden Fen Bilimleri dersi de Matematikten sonra en fazla tercih edilen ders olarak göze çarpmaktadır.

Sözel dersler ise sayısal derslere oranla daha az tercih edilmekte olup sözel dersler içerisinde Türkçe dersini tercih eden öğrencilerin diğer derslere göre sayıca fazla olduğu belirlenmiştir. İngilizce ve Türk Dili ve Edebiyatı dersleri de sözel dersler içerisinde tercih edilirliliği yüksek dersler arasında yer almaktadır. Bu görüşlerin daha net ortaya koyulması amacıyla veli görüşlerine sırasıyla yer verilmiştir.

Veliler ile yapılan görüşmelerde öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarında tercih ettikleri derslerin sayısal ağırlıklı olmasında Matematik ve Fen Bilimleri gibi dersleri kavramakta zorlanıyor olmalarının önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir. Kurslarda bu derslere ilişkin konuların yeniden tekrar edilerek öğrencilerin zihninde kalıcı hâle gelme fırsatının bulunduğunu dile getiren veliler, bu derslerde verilen kurs saatlerinin artırılması gerektiğini de belirtmişlerdir. Tercih edilen derslerin sıklığı göz önünde bulundurulduğunda Matematik ve Fen Bilimleri derslerini sırasıyla Fizik, Biyoloji ve Kimya dersleri izlemektedir. Velilerle yapılan görüşmelere ilişkin aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Kızım iki yıldır kurslarda Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerini alıyor. Üniversitede istediği bölüm sayısal alanda olduğu için bu derslerde takviye alması ve eksikliklerini tamamlaması gerekiyordu. Bu sebeple bu dersleri seçti.” (v4)

“Kurslarda yalnızca Matematik ve Fen Bilimleri derslerini alıyor. Derste öğrendiklerini pekiştirme açısından faydalı oluyor. Fazlasıyla zorlandığı ve sıkı çalışma gerektiren bu derslerin kurslarının yararlı olduğunu düşünüyoruz.” (v18)

Velilerle yapılan görüşmelerde kurslarda Türkçe, İngilizce, Türk Dili ve Edebiyatı, Coğrafya, Tarih gibi sözel derslerin öğrenciler tarafından tercih edildiği tespit edilmiştir. Özellikle Türkçe dersine öğrenciler tarafından yoğun olarak katılım sağlandığı Tablo 54’te görülmektedir. Öğrencilerin Tarih dersinin kurslarını diğer derslere göre daha az tercih ettikleri söylenebilir. Velilerle yapılan görüşmelere ilişkin aşağıdaki örnek cümleler bu bulguyu destekler niteliktedir.

“Çocuğum 1.5 senedir bu kurslara devam ediyor. 8. sınıf 1. dönemde Türkçe ve İngilizce derslerini aldı.” (v7)

“Kursta genellikle sözel dersleri tercih etti. Özellikle İngilizce, Coğrafya ve Türk Dili ve Edebiyatı derslerini daha fazla tercih ettiğini söyleyebilirim. Merkezî sınavlarda da bu alanda bir hedefi bulunmakta.” (v15)

“Destekleme ve yetiştirme kurslarında Türkçe, İngilizce ve İnkılap Tarihi derslerini alıyor. Genellikle temel dersleri öğrenme konusunda zorlandığından bu dersleri tercih ediyor.” (v19)

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Okul Derslerine Etkisi

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak velilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrencilerin okul derslerine yönelik etkisini (olumlu/olumsuz) nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Velilerin verdikleri

cevaplar doğrultusunda kursların okul derslerine etkisine ilişkin düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 50’de sunulmuştur.

Tablo 50

Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğrencilerin Okul Derslerine Etkisi İle İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Kursların Okul Derslerine Etkisi	Olumlu Etkisi Oldu	18
	Etkisi Olmadı	2
	ALT TOPLAM	20

Velilerle yapılan görüşmelerde kursların öğrencilerin derslerine olumlu etkisinin olduğunu söyleyenlerin büyük bir çoğunluğu oluşturduğu Tablo 50’de görülmektedir. Görüşmelerde öğrencilerin kurslarda okulda öğrendikleri bilgileri pekiştirme imkânı bulduğunu ifade eden veliler aynı zamanda öğrencilerin öğretmenle birebir iletişime geçip anlamadıkları noktalarda detaylı bilgi alabildiklerini bunun da olumlu yansımalarının olduğunu belirtmişlerdir. Kurslarda arkadaş ortamından ayrılmadan ilave eğitim fırsatı bulmalarının da öğrenciler açısından motive kaynağı olduğu vurgulanmıştır. Velilerin kursların olumlu etkisine yönelik bazı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Kursların okul derslerine etkisini olumlu değerlendiriyorum. Oğlum bilmediği veya derste anlamadığı konuları orada tekrar ederek anlayabiliyor. Okul dersleri başarılarında özellikle notlarında ciddi bir gelişim gösterdiğini görüyoruz.” (v12)

“Kurslar öğrenciye derste anlayamadığı konularda hâkimiyet sağlıyor, pekiştirme ve genel tekrar olanağı sağlıyor. Birçok ders açısından bilgilerin pekiştirilmesi kursları okula destek konusunda faydalı ve önemli kılıyor” (v16)

Yapılan görüşmelerde kursların öğrencilerin okul derslerine herhangi bir etkisi olmadığını ifade eden veliler de bulunmaktadır. Veliler başarı düzeyi yüksek öğrenciler için kursun pek bir anlam ifade etmediğini ve kendi seviyesini daha yukarıya taşımada faydası olmadığını ifade etmişlerdir. Aynı zamanda ortaokul ve liselerin son sınıflarında öğrenim gören öğrenciler için de genellikle sınava yönelik bir eğitim verildiğinden okul derslerine yönelik herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmişlerdir.

“Kurslar dersleri pekiştirme açısından birçok öğrenci için faydası olabilir. Ancak başarılı öğrenciler için pek bir katkısı olmuyor. Kurslarda belli bir seviyede kalıyor ve yalnızca bildiği şeyleri tekrar ediyor.” (v2)

“Kızım kurslara üniversiteye hazırlık sürecinde katıldı. Dolayısıyla daha çok test çözmeye, deneme sınavı vb. şeklinde ilerleyen bir eğitim mevcut. Okul derslerine bir etkisi olmadı.” (v7)

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Karşılaşılan Problemler

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak velilere “Destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili herhangi bir problemle karşılaşıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Velilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda destekleme ve yetiştirme kurslarında yaşanan problemlere ilişkin düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 51’de sunulmuştur.

Tablo 51

Velilerin Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Yaşanan Problemler ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Kurslarda Yaşanan Problemler	Zaman	6
	Yardımcı Kaynak	6
	Devamsızlık	3
	Problem Yok	5
	ALT TOPLAM	20

Tablo 51 incelendiğinde velilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik en önemli problemlerinin zaman ve yardımcı kaynak olduğu görülmektedir. Kursların geç saatlere kadar uzaması ve öğrencilerin eve ulaştığında yalnızca ertesi günün hazırlıklarını yapıp dinlenmeye vakit bulabildiğini ve sosyal yaşamlarında da eksiklik oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Aynı zamanda kurslarda yardımcı kaynak konusunda da iki farklı problem ortaya çıktığı anlaşılmıştır. Bazı veliler kurslardaki yardımcı kaynakların yeterli olmadığını ifade ederken bazıları ise kurslarda yardımcı kaynaklar için ücret alınmasından rahatsız olduklarını vurgulamışlardır.

“Yardımcı kaynak noktasında kursların yetersiz kaldığını düşünüyorum. Oğlum üniversiteye hazırlık amacıyla kurslara gidiyor ancak kaynaklar belli bir seviyeye kadar idare edebiliyor. İlave kaynağa ihtiyaç duyuyoruz.” (v11)

“Kurslar ücretsiz fakat yardımcı kaynak için ciddi paralar ödemek durumunda kalıyoruz. Devletin yardımcı kaynak konusunda da öğrencilere destek olması veya yardımcı kaynağa gerek duyulmayacak bir sınav sistemini sağlaması gerekli.” (v13)

Kursların hafta içi ders saatlerinden sonra olması öğrencilerin eve geç saatlerde varmasına sebep oluyor. Çoğu zaman sadece yemek yiyerek uykuya geçiyorlar. Okul saatinin devamında geç saatte eve varmanın öğrencileri fazlasıyla yordugunu ve sosyal yaşamlarını sınırladığını söyleyebilirim. (v17)

Kurslarda devamsızlık konusunun da problem oluşturduğunu ifade eden veliler öğrencilerin bazı kurslara katılamama durumlarının söz konusu olduğunu ancak kursa hiç katılmayanlarla arada devamsızlık yapanların aynı şekilde değerlendirildiğini ve kurslardan uzaklaştırıldığını ifade etmişlerdir. Okulların oldukça katı olduğunu ve bunun problem oluşturduğunu vurgulayan bir velinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

Kurslarda devamsızlık konusunda bazı zamanlarda problem yaşıyoruz. Oğlum kurslara oldukça istekli bir şekilde katılmasına rağmen bazı anlık gelişen durumlar sebebiyle birkaç kez katılamadığında kurstan çıkarılıyor. Kursa hiç devam etmeyen öğrenciler ile devam ettiği halde birkaç kez katılamayan öğrenciler arasında bir fark olması gerektiği kanaatindeyim. Yöneticilerin bu derece katı bir sistem uygulamamaları gerekiyor. Öğrencilerin motivasyonu da bu şekilde kayboluyor. (v5)

Kursların Velilerin Beklentilerini Karşılama Düzeyi

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak velilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarının beklentilerinizi karşıladığını düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Velilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda destekleme ve yetiştirme kurslarının beklentileri karşılama düzeyine ilişkin düşünceleri betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 52’de sunulmuştur.

Tablo 52

Velilerin Kursların Beklentilerini Karşılama Düzeyi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Kursların Beklentileri Karşılama Düzeyi	Karşıladı	11
	Kısmen Karşıladı	5
	Karşılamadı	4
	ALT TOPLAM	20

Velilerin kursların beklentilerini karşılama düzeyine ilişkin görüşleri Tablo 52’de özetlenmiştir. Yapılan görüşmelerde velilerin büyük çoğunluğu kursların beklentileri doğrultusunda ilerlediğini vurgulamış ve kursların beklentilerini karşıladığını ifade etmişlerdir. Kurslardan beklentilerinin genel olarak okul derslerinde öğrenilen bilgi ve becerilerin öğrenciler tarafından pekiştirilme fırsatı bulunması, takviye eğitim ihtiyacının

karşılanması, daha samimi bir ortam bulunması ve sınava hazırlık konusunda öğrenciye destek eğitimi sağlaması olduğunu belirten veliler bu beklentilerinin genel manada karşılandığını vurgulayarak kursları yararlı bulduklarını dile getirmişlerdir. Bazı veliler ise kurslar temel nitelikleri yönünden beklentileri karşılama da istedikleri düzeyde olmadığını ifade etmiş ve özellikle kursların sınava hazırlama yönünde eksiklikler bulunduğunu belirtmişlerdir. Velilerle yapılan görüşmelere ait aşağıdaki örnek cümleler bu bulguları destekler niteliktedir.

“Destekleme ve yetiştirme kursları beklentilerimizi karşılıyor. Oğlumun sınav notlarında belirgin bir yükseliş var ve ayrıca merkezî sınavlara hazırlık noktasında da kursların önemli bir katkı yaptığını söyleyebilirim.” (v12)

Kurslar okulda öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesi ve eksik kalan ya da katılım sağlanamadığından öğrenilemeyen bilgileri tamamlama noktasında önemli bir yarar sağlıyor. Ayrıca öğrencilerin arkadaşlarıyla aynı ortamda ve bildiği, tanıdığı, en önemlisi kendini tanıyan öğretmenlerden takviye eğitim alabilmesi ve bunun ücretsiz sunulması gerçekten veliler olarak bizleri tatmin ediyor, mutlu oluyoruz. (v14)

Okul dersleri için beklentileri karşıladığını söyleyebiliriz ancak üniversite sınavına yönelik çalışmalarda daha etkin olunabilir. Çünkü dersi anlatan öğretmenin kursa da geldiği için kendisinin önemli bulduğu yerler üzerinde daha çok durduğu fakat bazen bunun üniversite sınavı ile bağdaşmayabildiği söyleniyor. (v20)

Görüşmelerde bazı veliler ise öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin özellikle sınıf mevcutlarının fazlalığından rahatsız olduklarını belirttiklerini ve sınava yönelik bir eğitim anlayışının olmamasından ötürü beklentilerinin karşılanmadığını dile getirdikleri gözlenmiştir. Ayrıca başarılı öğrenciler için kursların pek bir katkısı olmadığını vurgulamışlardır. V10 rumuzlu velinin konu ile ilgili görüşleri aşağıda verilmiştir.

Başarılı öğrenciler için fazla bir katkısı olmuyor. Bildikleri şeyleri tekrar etmiş oluyorlar. Zekâ, beceri, sanat ve spor ile ilgili kurslar ise yetersiz sayıda ve ücretli oluyor. Ayrıca sınıf mevcutları da okuldaki sınıf mevcuduyla aynı hatta bazı derslerde daha bile fazla olabiliyor. Bu nedenle özellikle sınava hazırlık sürecinde bazı aileler çocuklarını ayrıca dershaneye gönderiyorlar. (v10)

Kursların Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak velilere “Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin belirtmek istediğiniz varsa görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Velilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda

destekleme ve yetiştirme kurslarının geliştirilmesine yönelik öneriler betimlenerek tema ve kodlar halinde Tablo 53'te sunulmuştur.

Tablo 53

Velilerin Kursların Geliştirilmesine Yönelik Önerileri ile İlgili Analiz Sonuçları

Tema	Kodlar	Frekans
Kursların Geliştirilmesine Yönelik Öneriler	Zaman Daha İyi Ayarlanmalı	7
	Tüm Derslerden Kurs Açılmalı	7
	Öğrencilerin Motivasyonu Artırılmalı	6
	ALT TOPLAM	20

Yapılan görüşmelerde velilerin destekleme ve yetiştirme kurslarından genel olarak memnun oldukları ancak kursların geliştirilmesi gereken yönlerinin bulunduğu ifade edilmiştir. Özellikle öğrencilerin kurslardan çıktıktan sonra eve dönüşlerinin geç saatleri bulabildiğini belirten ve zaman konusunda oldukça problem yaşandığını ifade eden veliler birçok öğrencinin kursları bu sebeple bıraktıklarını vurgulamışlardır. Velilerin zaman problemine ilişkin dile getirdikleri görüşlerden bazıları aşağıdaki gibidir.

Kurslar hafta içi her gün, dersler bittikten sonra yapılıyor ve öğrencilerin yorgunlukla bu saatteki kurstan aldığı verim pek yüksek olmuyor. Ayrıca kurslardan geç saatlerde ayrılan öğrencilerin eve ulaşmaları ciddi problem yaratıyor. Özellikle belli mahallelerde olan okullar için bu saatler veliler açısından çocukların güvenliğini düşündüğünde önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu yüzden zaman konusunda ciddi bir düzenleme yapılırsa kursların daha verimli olacağı kanaatindeyim. (v4)

Kursların hafta içi yapılması ve ders saatlerinin çok yoğun olması, öğrencilerin geç saatlerde evlerine dönmeleri ciddi problemler. Kursların planlaması daha düzenli yapılırsa ve farklı okullardan ders alabilme fırsatı tanınırsa çok daha olumlu sonuçlar alınabileceğine inanıyorum. (v6)

Veliler tarafından kurslara ilişkin yapılması gereken düzenleme önerilerinden biri de kursların tüm öğretmenler tarafından açılarak her ders için kurs imkânı tanınmasıdır. Okullarda gördükleri derslerin çoğu için takviyeye ihtiyaç duysalar da çeşitli sebeplerle kurslar açılmadığında problem yaşadıklarını belirten velilerin bazı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Okuldaki tüm öğretmenler kurslara katılmadığından ihtiyaç olan bazı derslerde kurs açılmıyor ve o konularda öğrenciler eksikliklerini tamamlayamıyor. Daha fazla kurs açılmasının daha başarılı sonuçlar getireceğini düşünüyorum.” (v2)

Kurslarda özellikle sınava hazırlık yıllarında yeterli sayıda kurs açılmıyor. Örneğin Matematik dersinde kurs kontenjanı dolduktan sonra başka bir öğretmen kurs açmadığında kurslara gidemeyen öğrenciler oluyor. Öğrencilerin kursların ücretsiz oluşunu manipüle etme durumlarına karşı devamsızlıkları da kontrol edilerek planlamanın daha iyi yapılması gerektiğini düşünüyorum. (v11)

Velilerin kurslarla ilgili dile getirdikleri önemli iyileştirme önerilerinden biri de öğrencilerin büyük çoğunluğunun kursların amacının ve öneminin farkında olmaması, dolayısıyla kurslara ilişkin motivasyonlarının düşük olması sebebiyle katılım konusunda sorunlar yaşanmasının önüne geçilmesidir. Ayrıca bazı veliler sembolik bir ücret olması durumunda öğrenci ve ailelerin kurslara daha bilinçli yaklaşacağını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin konuyla ilgili görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

“Kurslar hakkında öğrencilerin bilgi sahibi olması sağlanarak kursların öğrenciyi motive edici yönlerinin artırılması gerekir. Bu sayede öğrencilerin devamsızlık problemi de çözülecektir.” (v3)

Kursların öneminin öğrenciler tarafından tam olarak anlaşılamadığını düşünüyorum. İnsanlar bu hizmet için önceki yıllarda ilave ücret ödüyordu. Fakat kurslar şu an bunu ücretsiz bir şekilde sağladığından çok da ciddiye alınmadığı kanaatindeyim. Öğrencilere yapılacak iyi bir rehberlik ve kurslara kimseyi zorlamayacak düzeyde getirilecek ücretler kursların kalitesini daha da artıracaktır. (v6)

BÖLÜM 5

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmada destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul ve liselerde çalışmakta olan öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerinin ne olduğu ve aralarında bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgu ve yorumlara dayalı olarak tespit edilen sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Genel bir değerlendirme yapılacak olursa; öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin görüşlerinin genellikle olumlu yönde olduğu ve kursları birçok yönden önemli, faydalı ve gerekli buldukları söylenebilir. Ancak kurslara ilişkin geliştirilmesi gereken yönlerin de bulunduğu vurgulanarak ilgili düzenlemelerin yapıldığı takdirde kursların çok daha nitelikli hâle gelebileceği ifade edilmiştir.

Öğretmen Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlere uygulanan anket formu sonucunda elde edilen bulgulara ilişkin sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

- Öğrencilerin istedikleri öğretmenin kursuna katılamamaları ve bazı derslere karşı önyargılı olmaları kurslarda devamsızlığa neden olmaktadır. Ayrıca merkezî sınavlarda değerlendirmeye alınan derslerin kurslarına daha fazla katılmayı tercih etmektedirler.
- Kurslara katılımın ücretsiz oluşu da öğrenciler tarafından kurslara yeterince önem verilmemesine sebep olmaktadır. Öğrenci ve velilerle yapılan görüşmelerde de bu sonuca ulaşılmıştır.
- Öğretmen görüşleri doğrultusunda ders programının yoğunluğunun öğrencileri zorladığı tespit edilmiştir. Öğrenci ve velilerle yapılan görüşmelerde de bu sonuca ulaşılmıştır.

- Kurslarda öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri durumlara yönelik içeriklere yer verilmektedir. Ayrıca öğrencilerin öğrenme eksikliklerini tamamlamanın yanında, öğrencileri hayata hazırlama açısından da önemli bir rolü bulunmaktadır.
- Kurslarda öğrencileri merkezî sınavlara hazırlamaya yönelik ve genellikle test çözme ağırlıklı bir eğitim anlayışı bulunmaktadır. Bu doğrultuda öğretmenlerin büyük çoğunluğu kurslarda seviye sınıflarının oluşturulması fikrini savunmaktadır.
- Ders programlarının yoğunluğu öğretmenlerin kurslara bakış açısını olumsuz yönde etkilese de ek ders ücretlerinin kurslarda daha yüksek olması öğretmenlerin kurslara katılma motivasyonunu artırmaktadır.
- Hafta sonu okullarda yardımcı hizmet personeli sıkıntısı yaşanmaktadır. Kursların okullarda genellikle hafta içi tercih edildiği gözlenmiş olsa da hafta sonu kurs açmak isteyen okullarda yardımcı hizmet personelinin bulunmaması problem oluşturmaktadır.
- Kurslara katılan öğrencilerin kademeler arası geçiş sınavlarındaki başarı düzeyi kurslara katılmayan öğrencilere göre daha yüksektir.
- Öğrencilerin kurslarda aldıkları eğitim okul derslerindeki başarılarını artırmaktadır. Öğrenci ve velilerle yapılan görüşmelerde de bu sonuca ulaşılmıştır.
- Kurslar öğrencilerin sosyalleşmesine katkı sağlamakta ve öğrencilerin öğrenme eksiklikleri kurslarda giderilmektedir. Ayrıca başarı düzeyi yüksek öğrencilerin kurslara özendirilmesinin kursların niteliğini yükseltmek açısından önemli olduğu belirlenmiştir.
- Kurslarda öğrencilere planlı ve programlı çalışma becerisi kazandırılmakta, öğretmenlere öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlanmakta, verilen eğitim öğrencilerde sınava yönelik oluşan baskı ve yetersizlik hissini azaltmakta, disiplinin sorunları daha az yaşanmakta ve velilere kursların tanıtımı ve önemi hakkında bilgilendirmeler yapılmaktadır.
- Kurslarda kullanılan test kitaplarının maliyetinin öğrencilere ekonomik yük oluşturduğu ve sarf malzemesi eksikliğinin karşılaşılan önemli sorunlardan olduğu saptanmıştır.

Öğrenci ve Veli Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Öğrenci ve velilerle yapılan görüşmelerde elde edilen bulgulara ilişkin sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

- Öğrencilerin önemli bir bölümü okulda verilen eğitimi yeterli bulmamaktadır. Okulda verilen eğitimin öğrencilerin beklentilerini yeterli düzeyde karşılamamakta ve materyal sıkıntısı ve zaman problemi gibi sebeplerle okul derslerinden tam anlamıyla istifade edememektedirler. Ayrıca ezbere dayalı bir eğitim sisteminin olmasından ve her öğrenciye eşit önem verilmemesinden rahatsızlık duymaktadırlar. Ancak öğrencilerinin görüşlerinin aksine veliler önemli bir çoğunlukla okulda verilen eğitimi yeterli bulmakta ve öğrencilerin gereken çabayı gösterdikleri takdirde okulda verilen eğitim ile başarılı olabileceklerini düşünmektedirler.
- Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarını tercih etmelerindeki en önemli etkenler, ilave eğitim ihtiyaçlarını karşılama, merkezî sınavlara hazırlanma ve okulda öğrendikleri konuları pekiştirme şeklindedir. Ayrıca kursların ücretsiz olması ve okulda verilen eğitimin yetersiz kalması da öğrencilerin kurslara katılmalarında etkili olmaktadır.
- Öğrenciler sayısal ağırlıklı derslere daha fazla katılmayı tercih etmektedirler. Matematik, Fen Bilimleri ve Türkçe dersleri velilerin görüşlerine göre kurslarda en fazla tercih edilen derslerdir.
- Kursların öğrencilerin okul derslerindeki başarılarına olumlu etkisi bulunmaktadır.
- Öğrenci ve veliler genel olarak kurslarda devamsızlık, yardımcı kaynak, zaman konularında problemler yaşamaktadırlar.
- Kurslar öğrenci ve velilerin beklentilerini büyük ölçüde karşılamaktadır. Kurslara devam eden öğrencilerin okul notlarında gelişim olduğu saptanmıştır. Ancak yine de kursların geliştirilmesi noktasında zamanın daha iyi ayarlanması, her dersten kurs açılabilmesi ve öğrencilere kurs bilinci ve motivasyon kazandırılması önemli bir gereklilik olarak göze çarpmaktadır.

Öneriler

Bu bölümde, yapılan araştırmadan ulaşılan sonuçlar doğrultusunda hem destekleme ve yetiştirme kurslarının uygulayıcısı pozisyonundaki Millî Eğitim Bakanlığına hem de destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin yapılabilecek yeni çalışmalar konusunda araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Uygulayıcılara Öneriler

Eğitim paydaşlarının görüşleri doğrultusunda elde edilen sonuçlara göre uygulayıcılara şu önerilerde bulunulabilir:

- Bakanlık tarafından politika olarak belirlenen kademeler arası geçişin sınava dayalı olmaktan ziyade okul başarısına odaklandırılması konusunda hızlı adımlar atılarak kursların da kuruluş amacı olan öğrencilerin eksik öğrenmelerinin tamamlanmasına daha fazla odaklanması sağlanabilir. Böylece yalnızca merkezî sınavlarda değerlendirmeye alınan derslere önem verilmesinin de önüne geçilebilir.
- Öğretmenlere farklı okullarda açılan destekleme ve yetiştirme kurslarını tercih etme imkânı tanınabilir ve bu sayede öğretmen yetersizliği sebebiyle her dersten kurs açılmayan okullarda bu sorun ortadan kaldırılabilir. Bu durumda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı azalacağından öğrencilerin istedikleri öğretmenin kursuna katılamama probleminin de azalacağı söylenebilir. Ayrıca kursları verecek öğretmen sayısının artması, öğretmenlerin ders ve kurslar sebebiyle oluşan yoğun iş yükünü de azaltabilir.
- Kurs programının planlaması yapılırken öğrencilerin de görüşlerine başvurularak kurslarda verilecek eğitimin öğrencilerin de beklentilerine daha fazla uygun hâle getirilmesi sağlanabilir.
- Kursların öğrencilerin ders başarısını artırdığı göz önünde bulundurulduğunda kurslardaki ders içerikleri ve öğretim süreci de okul derslerini destekleyici nitelikte planlanabilir.
- Haftalık ders çizelgeleri Bakanlık tarafından belirlenirken öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarından kaynaklı yoğunluğu göz önünde bulundurularak gerekli düzenlemeler yapılabilir.

- Öğretmenlerin hem hafta içi hem de hafta sonu kurslarda görev almalarının yorgunluk ve motivasyon düşüklüğü oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin ders programları haftada bir günü dinlenmelerine ayıracak şekilde düzenlenebilir.
- Öğrencilerin kurslardaki devamsızlığı noktasında kayda değer yaptırımlar uygulanabilir. Ayrıca kurslara devam oranına göre öğrencileri teşvik edecek uygulamalar (gezi, tiyatro vb.) yapılabilir.
- Kurslarda uygulanan kazanım testleri ve deneme sınavlarının sayısı artırılabilir ve her hafta deneme sınavı yapılabilir. Ayrıca ders kitapları gibi Bakanlıkça kurslara yönelik yardımcı kaynaklar hazırlanabilir ve benzer bir uygulama ile kurslara katılan öğrencilere ücretsiz dağıtılabilir.
- Kurslara ilişkin öğrenci ve velilerde bilinç oluşturmak amacıyla kamu spotu oluşturulabilir ve kurslara katılımın artırılması sağlanabilir. Ayrıca okul rehber öğretmenleri tarafından seminerler düzenlenebilir. Ayrıca kurslardaki öğrencilerin bireysel ve eğitsel açıdan yaşadıkları problemlere birebir çözüm üretilmesi amacıyla gerekli yasal düzenlemeler yapılarak kurslarda rehber öğretmenlerin bulunması sağlanabilir.
- Kursların ücretsiz oluşunun özellikle öğrenciler açısından kursların önemsenmemesine yol açtığı göz önünde bulundurulduğunda kurslardan sembolik de olsa ücret alınmasının kurslara olan bakış açısını olumlu yönde değiştireceği söylenebilir.

Araştırmacılara Öneriler

Araştırmacılara ise şu önerilerde bulunulabilir:

- Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin okul yöneticilerinin de görüşleri alınabilir.
- Benzer bir araştırma Türkiye genelinde uygulanarak eğitim paydaşlarının görüşleri değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Adeyemo, S. A. (2010). The relationship between students participation in school based extracurricular activities and their achievement in physics. *International Journal of Science and Technology Education Research*, 1(6), 111-117. <http://www.academicjournals.org/journal/IJSTER/article-full-text-pdf/B349AF92387> Erişim tarihi: 30.12.2018.
- Akbaba Altun, S. ve Çakan, M. (2008). Öğrencilerin Sınav Başarılarına Etki Eden Faktörler: LGS/ÖSS sınavlarındaki başarılı iller örneği. *İlköğretim Online*, 7(1), 157-173.
- Akın, F. (2012). *Okul İçi ve Okul Dışı Öğrenmelerin Öğrenci Başarısına Etkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye.
- Akkaya, A. (2017). *Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye.
- Allen, B. (2016). After-school tutoring increases academic performance. *Journal of Teaching, Learning and Scholarship*, 2(3), 1-46.
- Arslan, M. (2004). Eğitim Sistemimizin Kapanmayan Yarası-Yükseköğretime Geçiş. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, (37-51).
- Atılgan, H. (2018). Türkiye’de Kademeler Arası Geçiş: Dünü-Bugünü ve Bir Model Önerisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(1), 1-18.
- Baker, E. (2013). The importance of afterschool programs in education reform worldwide: Making it essential in America. *Expanding minds and opportunities: Leveraging the power of afterschool and summer learning for student success*. Washington, DC: Collaborate Communications Group.
- Balcı, A. (1995). *Sosyal Bilimlerde Araştırma. Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Biber, A. Ç., Tuna, A., Polat, A. C., Altunok, F., ve Küçüköğlü, U. (2017). Ortaokullarda Uygulanan Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Dair Öğrenci Görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 103-119.
- Bilen, M. (2002). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Bozbayındır, F. ve Kara, M. (2017). Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında (DYK) Karşılaşılan Sorunlar ve Öğretmen Görüşleri Temelinde Çözüm Önerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 336-349.

- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakan, M., Tan, Ş. ve Atar, H. Y. (2014). *TIMSS Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması*. MEB YEĞİTEK Genel Müdürlüğü, İşkur Matbaacılık: Ankara. <http://timss.meb.gov.tr/wp-content/uploads/TIMSS-2011-8-Sinif.pdf> Erişim tarihi:12.09.2017.
- Canpolat, U. ve Köçer, M. (2017). Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının TEOG Bağlamında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7(1). 123-154.
- Cresswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed method research*. 2nd Sage. Thousand Oaks, CA, 201.
- Davis, D. ve Sorrell, J. (1995). *Mastery learning in public schools. Educational psychology interactive*. Valdosta, GA: Valdosta State University. <http://teach.valdosta.edu/whuitt/files/mastlear.html> Erişim tarihi: 10.10.2018.
- Dinç, E., Dere, İ. ve Koluman, S. (2014). Kademeler Arası Geçiş Uygulamalarına Yönelik Görüşler ve Deneyimler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(17), 397-423.
- Doğan, H. (2014). *Etüt Uygulamasının Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersindeki Başarılarına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye.
- Dönmez, İ., Pekcan, N. ve Tekçe, M. (2016). *Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. 25. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Antalya: İstanbul Kültür Üniversitesi, 21-24 Nisan 2016, 168-169.
- Fischer, N., Radisch, F. ve Schüpbach, M. (2014). International perspectives on extracurricular activities: Conditions of effects on student development, communities and schools. *Journal For Educational Research Online*, 6(3), 5-9.
- Fraenkel, J. R., ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education (6 th ed.)*. McGraw-Hill, International Edition.
- Göksu, İ. ve Gülcü, A. (2016). Ortaokul ve Liselerde Uygulanan Destekleme Kurslarıyla İlgili Öğretmen Görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 153-171.
- Grant, A. L. (2016). *The relationship between supplemental education programs and middle school students' academic progress in mathematics*. (Unpublished doctoral dissertation), Capella University, Minnesota, United States.

- Gündüver, A. ve Gökdaş, İ. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Seviye Belirleme Sınav Başarılarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 30-47.
- Hirsch, B. J., Deutsch, N. L. ve DuBois, D. L. (2011). After-school centers and youth development: Case studies of success and failure. *Cambridge University Press*. https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=bfBO19snBoIC&oi=fnd&pg=PR3&ots=iqEhAYFXDO&sig=KcnPaLPJlDcvdNPHkt6DDnOq15s&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false Erişim tarihi: 28.12.2018.
- İdin, Ş. (2011). *İlköğretim Okullarında Hafta Sonları Düzenlenen Kursların 7. Sınıf Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Dersi Açısından Seviye Belirleme Sınav Başarısına Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, Türkiye.
- İdin, Ş. & Tozlu, İ. (2012). Millî Eğitim Müdürlüğü Tarafından Ücretsiz Olarak Düzenlenen Seviye Belirleme Sınavı Kurslarının 7. Sınıf Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Ders Başarısına Etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 82-91.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kayapınar, E. (2006). *Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'na (OKS) Hazırlanan İlköğretim 8. sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar İli Örneği)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon, Türkiye.
- Küçüker, E. ve Aslan, G. (2010). *Ailelerin Çocuklarını Özel Okullara Gönderme Nedenleri*. In XIV World World Congress of Comparative Education Societies.
- Massoni, E. (2011). *The positive effects of extracurricular activities on students*. College of DuPage (ESSAI), 9(1), 84-87. <http://dc.cod.edu/essai/vol9/iss1/27/> Erişim tarihi: 25.11.2018.
- MEB, (2012a). *12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular – Cevaplar*. http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf Erişim tarihi: 18.04.2019.
- MEB. (2012b). <http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2013/12/pisa2012-ulusal-on-raporu.pdf> Erişim tarihi: 10.10.2018.
- MEB. (2013a). *2013 Ortaöğretime Yerleştirme Sistemi Tercih ve Yerleştirme E-Kılavuzu*. http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2013/sbs2013/SBSK1_avuzu2013.pdf Erişim tarihi: 18.12.2018.
- MEB. (2013b). *Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş*. <http://oges.meb.gov.tr/docs2104/sunum.pdf> Erişim tarihi: 29.03.2019.

- MEB, (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi*.
http://mevzuat.meb.gov.tr/html/orgundestek_1/orgundestek_1.html Erişim tarihi: 10.09.2017.
- MEB. (2015a). *Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*.
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/08/20150808-5.html> Erişim tarihi: 03.09.2018.
- MEB. (2015b). *Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği*
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150417-4.htm> Erişim tarihi: 17.04.2019.
- MEB. (2016). *DYK Tanıtım Kitapçığı*.
http://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/21045232_tanitim_kitapcigi_dyk.pdf Erişim tarihi: 08.05.2019.
- MEB. (2017). *Millî Eğitim Bakanlığı 2017 Yılı Bütçe Sunuşu*.
https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_12/13031405_2017_genel_kurul_matbaa_hali_09_12_2016.pdf Erişim tarihi: 10.09.2018.
- MEB. (2019). *Millî Eğitim Bakanlığı 2019 Yılı Bütçe Sunuşu*. Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı. Ankara.
- Memişoğlu, S. P. ve İsmetoğlu, M. (2013). Zorunlu Eğitimde 4+ 4+ 4 Uygulamasına İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 14-25.
- Metsäpelto, R. L. ve Pulkkinen, L. (2012). Socioemotional behavior and school achievement in relation to extracurricular activity participation in middle childhood. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 56(2), 167-182.
- Miranda, J. Y. (2001). *A study of the effect of school-sponsored, extra-curricular activities on high school students 'cumulative grade point average, sat score, act score, and core curriculum subject grade point average*. (Unpublished doctoral dissertation). North Texas University, Texas, United States.
- Nelson, I. A. (2016). *Why Afterschool Matters*. Rutgers University Press.
https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=KIvADQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT7&ots=34DuM9WZP9&sig=dJs2GSjvtMvqr8QbrU0E_zSfpBQ&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false Erişim tarihi: 30.12.2018.
- Oakley, F. R. (2008). *Beliefs of Georgia educators regarding after-school programs*.
<http://digitalcommons.georgiasouthern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1199&context=etd> Erişim tarihi: 30.01.2019.
- Ocak, G., Akgül, A. ve Yıldız, S. Ş. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne (OGES) Yönelik Görüşleri (Afyonkarahisar Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 37-55.

- Okur, M., ve Dikici, R. (2004). Özel Dershaneler ile Devlet Okullarının “Kartezyen Çarpım-Analitik Düzlem ve Bağını” Konularındaki Bilgi ve Becerileri Kazandırma Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 417-426.
- ÖSYM (2013). *Tarihsel Gelişme*. <https://www.osym.gov.tr/belge/1-2706/osym---tarihselgelisme.html> Erişim tarihi: 12.12.2018.
- ÖSYM. (2017). *2017 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) Kılavuzu*. http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2017/OSYS/LYS/KILAVUZ_18042017.pdf Erişim tarihi: 18.03.2019.
- Özgüven, E. (1972). Türkiye'de Üniversiteye Girişle İlgili Uygulamalar. *Araştırma Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 10, (179-198).
- Özoğlu, M., Yıldız , R. ve Canbolat, Y. (2013). *Ortaöğretimi İzleme ve Değerlendirme Raporu*. Serdar Polat (Editör). Millî Eğitim Bakanlığı, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Öztürk, O. (2018). *Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında Görev Alan Öğretmenler İle Görev Almayan Öğretmenlerin Mesleki Doyum Düzeyleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye.
- Resmî Gazete. (1974). *Üniversitelere Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Yönetmeliği*. S, 15067, 19.
- Resmî Gazete. (2015). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150415-1.htm> Erişim tarihi: 15.04.2019.
- Shernoff, D. J. (2010). Engagement in after-school programs as a predictor of social competence and academic performance. *American Journal Of Community Psychology*, 45(3-4), 325-337.
- Shumow, L. (2001). Academic effects of after-school programs. *ERIC Digest*. ERIC Identifier: ED458010, <https://eric.ed.gov/?id=ED458010> Erişim tarihi: 29.12.2018.
- Somel, N. ve Arnd- Michael N. (2014). “Müfredat mı sınav mı?”, *Kamusal Eğitime Tehdit: Dershaneler*. K. İnal ve N. S. Baykal (der.), İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.
- Süer (2014). *Öz-Düzenleme Becerilerinin Teog Sınavı Üzerindeki Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Uzoğlu, M., Cengiz, E, ve Daşdemir, İ. (2013). Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Seviye Belirleme Sınavı (SBS)’nda Yapılan Değişiklikler İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 77-86.
- Ünal, L. I. (1996). *Eğitim ve Yetiştirme Ekonomisi*. Ankara: EPAR Yayınları.

- Ünsal, S. ve Korkmaz, F. (2016). Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının İşlevlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 87-118.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kurulu, (2018). *Yükseköğretim Kurumları Sınavı Sıkça Sorulan Sorular*. https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/yuksekogretim_kurumlari_sinavi_sss_ve_cevapleri_puan_turleri_ile.pdf Erişim tarihi: 28.04.2019.

EKLER

EK 1. Anket Formu

Değerli Öğretmenim,

Bu anket Ankara Üniversitesinde gerçekleştirilen “**Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitim Paydaşlarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**” konulu yüksek lisans tezine veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere ilişkin ifadeler, ikinci bölümde destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik maddeler yer almaktadır. Anketteki maddelere vereceğiniz yanıtlar birleştirilerek yalnızca araştırma amacıyla kullanılacak ve başkalarıyla paylaşılmayacaktır. Ankette yer alan ifadelere samimi cevaplar vermeniz ve boş madde bırakmamanız araştırmanın doğru ve gerçekçi sonuçlar üretmesi bakımından son derece önemlidir.

Ankette size uygun olan seçenekler için ilgili kutucuğa çarpı (X) işareti koymanız yeterlidir. Araştırmaya vermiş olduğunuz destek ve katkılarınız için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Ahmet AKBABA
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı
E-posta: ahmtakbaba@gmail.com

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Şakir ÇINKIR

I. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek

2. Öğretmenlik Mesleğindeki Kıdeminiz: _____ yıl

3. Görev Yaptığınız Okul Türü:

- ☐ Fen Lisesi ☐ Anadolu Lisesi ☐ Meslek Lisesi ☐ İmam-Hatip Lisesi
☐ Genel Ortaokul ☐ İmam Hatip Ortaokulu
☐ Diğer (Lütfen Belirtiniz) _____

4. Okulunuzun bulunduğu ilçe: _____

5. Branş:

- ☐ Türkçe / Türk Dili ve Edebiyatı ☐ İngilizce
☐ Sosyal Bilgiler / Tarih / Coğrafya/Felsefe ☐ Matematik
☐ Fen Bilgisi / Biyoloji / Fizik / Kimya ☐ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
☐ Diğer _____

6. Kaç yıldır destekleme ve yetiştirme kurslarında görev yapıyorsunuz? _____

**II. BÖLÜM: DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARINA YÖNELİK
GÖRÜŞLER (ÖĞRETMEN ANKETİ)**

AÇIKLAMA: Bu bölümde “Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Yönelik Görüşler” bulunmaktadır. Her bir görüş maddesini dikkatlice okuyarak bu görüşlere ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz. Her görüş maddesi için verilen “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden sizce en uygun olanını çarpı işareti (X) kullanarak işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmamaya dikkat ediniz.		KATILMA DERECEYİZ				
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Bu okuldaki Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında;						
1	Öğrenciler arkadaşları ile daha fazla kaynaşma olanağı bulduğundan kurslar öğrencilerin sosyalleşmelerine katkı sağlamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
2	Öğrencilere planlı ve programlı çalışma becerisi kazandırılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
3	Öğrencilerin öğrenme eksiklikleri giderilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
4	Ders programlarının yoğunluğu öğretmenlerin kurslarda görev alma isteklerini azaltmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
5	Ek ders ücretlerinin daha yüksek olması öğretmenlerin güdülenmesini (motivasyonunu) artıran etkenlerden biridir.	☐	☐	☐	☐	☐
6	Öğretmenlere öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlanmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
7	Kurs saatleri öğretmenlere danışılmadan yönetimin (idarenin) istekleri doğrultusunda planlanmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
8	Ders programının yoğunluğu öğrencileri zorlamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
9	Verilen eğitim öğrencilerin sınava hazırlık sürecinde yaşadığı baskıyı ve yetersizlik hissini azaltmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
10	Kazanımları pekiştirmek için yeterli zaman bulunmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
11	Disiplin sorunları daha az yaşanmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐

Handwritten signature

<i>Bu okuldaki Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında;</i>		KATILMA DERECEYİZ				
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
12	Dersler yalnızca ilgili branş öğretmeni tarafından verilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
13	Bakanlıkça belirlenen takvime uygun bir işleyiş mevcuttur.	☐	☐	☐	☐	☐
14	Öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri durumlara yönelik içeriklere yer verilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
15	Öğrencinin aktif katılımını sağlayan öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
16	Genellikle test çözmeye ağırlıklı bir eğitim anlayışı vardır.	☐	☐	☐	☐	☐
17	Başarı düzeyi yüksek öğrencilerin kurslara özendirilmesi kursların niteliğini yükseltmek açısından önemlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
18	Grupların daha hızlı öğrenme ve ilerlemelerini sağlama amacıyla seviye sınıfları oluşturulmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
19	Velilere kursların tanıtımı ve önemi hakkında bilgilendirilmeler yapılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
20	Her derse yönelik öğrenci seviyesine uygun kazanım testleri ve deneme sınavları kullanılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
21	Test kitaplarının maliyeti öğrencilere ekonomik yük oluşturmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
22	Öğrenci başarılarını değerlendirme amacıyla süreç boyunca performansa dayalı ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
23	Öğrencilere ön test ve son test uygulamaları yapılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐

Mr

<i>Bu okuldaki Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında;</i>		KATILMA DERECESENİZ				
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
24	Öğrencilerin aldıkları eğitim okuldaki ders başarılarını artırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
25	Öğrencilerin istedikleri öğretmenin kursuna katılamamaları kurslarda devamsızlığa neden olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
26	Bazı derslere karşı önyargı, başaramama korkusu vb. sebepler kurslara katılımı azaltmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
27	Öğrencileri merkezi sınavlara hazırlamaya yönelik bir eğitim anlayışı vardır.	☐	☐	☐	☐	☐
28	Öğrenciler merkezi sınavlarda değerlendirmeye alınan derslerin kurslarına katılmayı tercih etmektedirler.	☐	☐	☐	☐	☐
29	Öğrencilerin kademeler arası geçiş sınavlarındaki başarı düzeyi, kurslara katılmayan öğrencilere göre daha yüksektir.	☐	☐	☐	☐	☐
30	Katılım ücretsiz olduğundan öğrenciler kurslara yeteri kadar önem vermemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
31	Sarf malzemesi eksikliği karşılaşılan önemli sorunlardandır.	☐	☐	☐	☐	☐
32	Hafta sonu ücret almadığından hizmetli personelin okulda bulunmaması çeşitli sorunlara (ısınma, temizlik vb.) neden olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
Yukarıda belirtilenlerin dışında "DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARINA" yönelik başka görüş ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.						

EK 2. Görüşme Formları (Öğrenci-Veli)

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Sevgili Öğrenci,

Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin yapacağımız bir araştırma doğrultusunda sizlerin görüşlerine ihtiyaç duyuyoruz. Bu bağlamda dile getireceğiniz görüşler sadece bu araştırma çerçevesinde kullanılacaktır. Görüşme esnasında herhangi bir kimlik bilgisi istenmemektedir. Görüşmenin yaklaşık 30 dakika süreceği tahmin edilmektedir.. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Ahmet AKBABA
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı
E-posta: ahmtakbaba@gmail.com

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

Aşağıdaki soruların yanındaki seçeneklerden hangisi durumunuzu tanımlıyorsa yanına çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()
Okul Türünüz: Genel Ortaokul () İmam-Hatip Ortaokulu ()
Fen Lisesi () Anadolu Lisesi () İmam-Hatip Lisesi ()
Meslek Lisesi () Diğer: _____
Sınıf düzeyiniz: _____
Ailenizin aylık gelir durumu: 1600 ₺ ve altı () 1600-2000 ₺ () 2000-4000 ₺ ()
4000-6000 ₺ () 6000 ₺ ve üstü ()
Destekleme ve yetiştirme kurslarına kaç yıl devam ettiniz? _____

BÖLÜM II: GÖRÜŞME SORULARI

- 1- Okulda verilen eğitimin yeterli buluyor musunuz? Kısaca açıklayabilir misiniz?
- 2- Destekleme ve yetiştirme kurslarına katılmaya neden ihtiyaç duydunuz? Açıklayabilir misiniz?
- 3- Kurslarda hangi dersleri alıyorsunuz? Lütfen belirtir misiniz? Neden bu dersleri alıyorsunuz?
- 4- Destekleme ve yetiştirme kurslarının okul derslerinize yönelik etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz? Açıklayabilir misiniz?
- 5- Destekleme ve yetiştirme kurslarının sizi merkezi sınavlara hazırlanmanıza yönelik etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz? Açıklayabilir misiniz?
- 6- Destekleme ve yetiştirme kurslarına gitmeniz konusunda ailenizin düşünceleri nelerdir? Açıklayabilir misiniz?
- 7- Destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili herhangi bir problemle (*ücret, devam, yardımcı kaynak ve zaman*) karşılaşıyor musunuz? Kısaca değinebilir misiniz?
- 8- Destekleme ve yetiştirme kurslarının beklentilerinizi karşıladığını düşünüyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayabilir misiniz?
- 9- Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin belirtmek istediğiniz varsa görüş ve önerileriniz nelerdir? Açıklayabilir misiniz?

VELİ GÖRÜŞME FORMU

Sayın Veli,

Bu form "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitim Paydaşlarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma için veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz yanıtlar sadece bu araştırma çerçevesinde kullanılacaktır. Görüşme esnasında alınan kayıtlar farklı herhangi bir amaç için kullanılmayacaktır. Bu formda katılımcılara dair herhangi bir kimlik bilgisi istenmemektedir. Bu görüşmenin yaklaşık 30 dakika süreceği tahmin edilmektedir. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ahmet AKBABA
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı
E-posta: ahmtakbaba@gmail.com

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

Aşağıdaki soruların yanındaki seçeneklerden hangisi durumunuzu tanımlıyorsa yanına çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

Eğitim Durumunuz: İlköğretim () Ortaöğretim () Lisans () Yüksek Lisans ve üzeri ()

Mesleğiniz: _____

Aylık geliriniz: 1600 ₺ ve altı () 1600-2000 ₺ () 2000-4000 ₺ () 4000-6000 ₺ ()
6000 ₺ ve üstü ()

Destekleme ve yetiştirme kurslarına devam eden çocuk sayınız: _____

BÖLÜM II: GÖRÜŞME SORULARI

- 1- Okulda verilen eğitimin yeterliliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Açıklayabilir misiniz?
- 2- Çocuğunuzu destekleme ve yetiştirme kurslarına neden gönderme ihtiyacı duyuyorsunuz? Açıklayabilir misiniz?
- 3- Çocuğunuz destekleme ve yetiştirme kurslarına ne kadar zamandır devam ediyor? Hangi derslerin kurslarına katılıyor?
- 4- Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrencilerin okul derslerine yönelik etkisini (*olumlu/olumsuz*) nasıl değerlendiriyorsunuz? Açıklayabilir misiniz?
- 5- Destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili herhangi bir problemle (*ücret, devam, yardımcı kaynak ve zaman*) karşılaşıyor musunuz? Kısaca değinebilir misiniz?
- 6- Destekleme ve yetiştirme kurslarının beklentilerinizi karşıladığını düşünüyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayabilir misiniz?
- 7- Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin belirtmek istediğiniz varsa görüş ve önerileriniz nelerdir? Açıklayabilir misiniz?

EK 3. Etik Kurul Onayı

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ**

Karar Tarihi : 08/04/2019

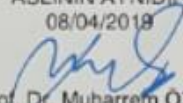
Toplantı Sayısı : 04

Karar Sayısı : 133

133- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Bölümü yüksek lisans öğrencisi **Ahmet Akbaba**'nın "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitim Paydaşlarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" başlıklı tezi ile ilgili 04/03/2019 tarih ve 3/75 sayılı karar doğrultusunda yaptığı düzeltmeler Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Bölümü yüksek lisans öğrencisi **Ahmet Akbaba**'nın "Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitim Paydaşlarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" başlıklı tezinin, öğrenciler için de bir aydınlatılmış onam formu oluşturulması, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLININ AYNI DİR
08/04/2019

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

EK 4. Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.2016733
Konu : Araştırma İzni

29.01.2019

..... KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) Ankara Üniversitesi'nin 24/01/2019 tarihli ve E.302 sayılı yazısı.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans öğrencisi Ahmet AKBABA'nın "**Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitim Paydaşlarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**" konulu tez çalışması kapsamında uygulama talebi Araştırma Komisyonumuzca incelenmiş olup ilçenize bağlı tüm resmi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında uygulamanın yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Uygulama formunun (9 sayfa) uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, ilçe millî eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde, okul ve kurum yöneticileri de uygun gördüğü takdirde gönüllülük esasına göre yazımız ekinde gönderilen uygulama araçlarının uygulanmasına izin verilmesini rica ederim.

Serkan TOPBAŞ
Vali a.
Millî Eğitim Müdür V.

EK:
Uygulama formu (9 sayfa)

DAĞITIM:
Altındağ-Çankaya-Mamak
Pursaklar-Keçiören-Sincan
Etimesgut-Yenimahalle-Gölbaşı

Adres: Alparslan Türkeş cad. Emniyet Mah.4/A
Yenimahalle/ANKARA
Elektronik Ad: ankara.meb.gov.tr
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr

Bilgi için: Ayşe ARDA
Tel: 0 (312) 212 36 00
Faks: 0 (312) 221 02 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sorgu.meb.gov.tr> adresinden 7b10-c34e-35c3-9f0b-816d kodu ile teyit edilebilir.

BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Destekleme ve Yetiştirme Kurslarının Eğitim Paydaşlarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihali Engelleme Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Beş sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan Alıntılar” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	: 07/08/2019
Gönderim Numarası	: 1158336307
Sayfa Sayısı	: 112
Sözcük Sayısı	: 27.670
Karakter Sayısı	: 182.072
Benzerlik Oranı	: %4
Savunma Tarihi	: 30.07.2019

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihali Engelleme Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı : Ahmet AKBABA

Tarih : 07.08.2019

İmza :

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Ahmet AKBABA
E-Posta Adresi : ahmtakbaba@gmail.com

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Öğretmen	Hilal-Doğan Mazıcıoğlu Ortaokulu	2011-2013
Millî Eğitim Uzmanı	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı	2013-...

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	DKAB Öğretmenliği	İstanbul Üniversitesi	2007-2011
Lisans	Kamu Yönetimi	Anadolu Üniversitesi	2008-2014